

ปัญหาในการลงโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

นางสาวพัชรวิดี วงศ์ชู

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2560

Legal Problem on Criminal Punishment regarding Juvenile Delinquency.

Miss Patcharawadee Wongchoo

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัญหาในการลงโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
ชื่อและนามสกุล	นางสาวพัชรวิดี วงศ์ชู
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ลาวัลย์ หอนพรัตน์

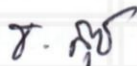
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ลาวัลย์ หอนพรัตน์)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.วัชชัย สุวรรณพานิช)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุมาศ ชัดเจางาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาในการลงโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
ผู้ศึกษา นางสาวพัชรวิดี วงศ์ชู รหัสนักศึกษา 2584004986 ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ลาวัลย์ หอนพรัตน์ ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และปัจจัยที่เกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย และต่างประเทศตลอดจนอำนาจของศาลยุติธรรมในการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยทางเอกสารจากหนังสือ ตำรา บทความ คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการสำหรับเด็ก และโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยทั้งสามมาตราดังกล่าว กำหนดให้ศาลพิจารณาวิธีการสำหรับเด็ก หรือโทษของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยกำหนดยกเว้น โทษหรือลดโทษ และกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษหรือไม่ลงโทษก็ได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพัฒนาการ และความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเร็วกว่าในอดีต จึงมีกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงมากขึ้น การที่กฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาโทษโดยไม่พิจารณาถึงอัตราโทษความผิดของการกระทำจึงเป็นการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากเกินไป และเนื่องจากการใช้ดุลพินิจในการลงโทษของศาลเป็นการแตกต่างกัน อาจทำให้ไม่ได้รับความยุติธรรม ซึ่งการจะลงโทษและการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลนั้น จะต้องมีความหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เพื่อให้นำมาใช้ได้อย่างเป็นธรรมจึงจะมีการลงโทษเด็กและเยาวชนแบบเดียวกับผู้ใหญ่ได้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 ให้มีการพิจารณาอัตราโทษ และจำกัดดุลพินิจของศาลโดยกำหนดให้ศาลต้องใช้การลงโทษตามวิธีการลงโทษแบบผู้ใหญ่ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูง

คำสำคัญ เด็กและเยาวชน การใช้ดุลพินิจของศาล อัตราโทษของความผิด

Independent Study title: Legal Problem on Criminal Punishment regarding Juvenile Delinquency

Author: Miss Patcharawadee Wongchoo; **ID:** 2584004986; **Degree:** Master of Laws;

Independent Study advisor: Lawan Hornopparat, Associate Professor;

Academic year: 2017

Abstract

This independent aims to examine the concepts, theories and factors related to the cause of juvenile delinquency; study the criminal liability of children and juveniles in accordance with the Criminal Code of Thailand and other foreign countries as well as the judicial power of the Court of Justice in order to punish the juvenile delinquents; and propose the solutions to the problems related to the punishment of juvenile offenders so that the law would be more effective.

This independent legal research is conducted by using qualitative research approach which conducted from books, articles, Supreme Court judgments and other relevant documents in Thailand foreign languages.

The study shows that according to Section 74, Section 75 and Section 76 of the Criminal Code of Thailand (which are the provisions concerning on the imposition of the measure for children offenders and the criminal punishment of juvenile offenders), This also gives rise to the court to use its discretion whether to determine the liability punish them or not. However, since physical and mental growth of children and juveniles nowadays are developed faster than children and juveniles in the past, there are many cases where young offenders commit more serious crimes. Thus, using merely court's discretion to decide the punishment without considering the penalty rate of the offense can be seen as over-protection for children. Since the court's discretion to punish is different, justice may not be provided. Therefore, sentencing and restriction of the court's discretion shall be explicitly in the form of written law so that such sentencing and restriction shall be employed fairly. As a result, children and juveniles can be punished in the same way as adults. Consequently, it is advisable that Section 74, Section 75 and Section 76 of the Criminal Code should be amended as to consider the penalty rate of the offense when deciding the punishment. Also, in case where young offenders commit serious offense, the court should impose punishment to them in the same way as to the adults.

Keywords: Children and juvenile, court's discretion, the penalty rate of the offense

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จลงได้ด้วยความกรุณาของท่านอาจารย์รองศาสตราจารย์ลาวัลย์ หอนพรัตน์ ที่กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คอยให้คำชี้แนะ คำแนะนำ และให้คำปรึกษาข้อสังเกต และแนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ต่างๆ และกรุณาให้ความเมตตา อดทนต่อผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาการจัดทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และด้วยความกรุณาของท่านศาสตราจารย์ ดร. ชวิชัย สุวรรณพานิช และท่านอาจารย์ ดร.ธีรเชชม โนนีหกุล และท่านอาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่แนะนำแนวทางในการศึกษา ให้คำแนะนำมา โดยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในมหาลัษุโขทัยธรรมมาธิราช รวมถึงท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัชพร กังสังข์ และคณาจารย์ทุกท่านประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ช่วยแนะนำ และตอบคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ด้วยความเต็มใจเสมอมา ตลอดระยะเวลาของการศึกษา

จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณ ทุก ๆ ท่านเป็นอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

พัชรวิดี วงศ์ชู
พฤษภาคม 2561

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง.....	31
2.3.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	32
2.4 กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน.....	32
2.4.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966.....	32
2.4.2 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	34
2.4.3 กฎแห่งกรุงปักกิ่ง.....	38
2.4.4 กฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ.....	39
บทที่ 3 ความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย.....	43
1. ความรับผิดชอบทางอาญาและกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายต่างประเทศ.....	43
1.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	43
1.1.1 ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน.....	43
1.1.2 กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน.....	49
1.2 ประเทศสิงคโปร์.....	52
1.2.1 ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน.....	52
1.2.2 กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน.....	56
2. ความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายไทย.....	59
2.1 ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญา.....	59
2.2 การลงโทษทางอาญาและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตามประมวลกฎหมายอาญา.....	63
2.3 การได้ประโยชน์จากเหตุยกเว้นโทษ หรือเหตุลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา.....	66
2.4 หลักการเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญาเพื่อกำหนดความรับผิด.....	69
2.5 อัตราโทษในความผิดอาญาและการใช้ดุลพินิจ.....	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์การลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชน	79
1. การให้อำนาจศาลในการพิจารณาบทลงโทษเด็กและเยาวชน	
ตามประมวลกฎหมายอาญา	79
2. การลงโทษทางอาญาและอัตราโทษ	86
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	88
1. บทสรุป	88
2. ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้ศึกษา	103

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงบุคคลในสังคมได้ทุกระดับ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นทรัพยากรบุคคลที่ควรให้การศึกษาดูแลเพื่อที่จะได้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญในการดูแล พัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก¹ แต่จากการติดตามข่าวสารจะเห็นได้ว่ามีเด็กและเยาวชนก่ออาชญากรรมอยู่บ่อยครั้ง และเป็นความผิดหลายแบบ ตั้งแต่ความผิดที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรง ไปจนถึงการกระทำที่รุนแรง ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจจะเกิดจากปัญหาครอบครัว สิ่งแวดล้อมการเลี้ยงดู หรือวิธีการที่อาจค้นหาได้ง่ายในอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ “เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีความรุนแรงเหมือนกับการกระทำของผู้ใหญ่” โดยในการใช้กฎหมายเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้น มีการกำหนดให้การกระทำของเด็กไม่มีความผิด หรือกำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญา หรือการไม่ให้เด็กต้องรับโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษ โดยกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการตัดสินว่าจะลงโทษหรือไม่ลงโทษได้อย่างกว้าง ซึ่งในกรณีนี้มีวิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การทำคำพิพากษาที่เหมาะสมต่อการกระทำผิดของเด็ก กล่าวไว้ว่า “กฎหมายได้ให้อำนาจอย่างกว้างขวางในการกำหนดโทษหรือกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิด ดังนั้นจึงทำให้ยังไม่มีแนวทางในการกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการเป็นมาตรฐานเดียวกันในการเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางสำหรับการลงโทษเด็กที่กระทำความผิด เนื่องจากมาตรฐานในการกำหนดวิธีปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดของผู้พิพากษาแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันด้วยเหตุประสพการณ์ ความเชื่อ ทศนคติ...”²

¹สุวิชัย โกศลยยะวัฒน์, “วันเด็กแห่งชาติ: พัฒนาการและความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์”, *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 4, 2, (2551): 51 - 67, หน้า 51

²ขวัญพัฒน์ ณะธรรมนิตย์, “การทำคำพิพากษาที่เหมาะสมต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, หน้า 1

และอาจเป็นการให้ความคุ้มครองมากจนเกินไป กลายเป็นว่าเด็กและเยาวชนไม่ได้รับบทลงโทษต่อการกระทำความผิดนั้น อีกทั้งไม่ทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกหลายจำหรือสำนึกในการกระทำของตัวเองได้ เพราะในปัจจุบันที่ยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนเจริญเติบโต มีความคิดที่โตเกินอายุจริง บวกกับเทคโนโลยีต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ที่เข้าถึงได้ง่ายและเผยแพร่ทั่วไปทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมกรเรียนรู้ที่มากขึ้น จึงเห็นว่ากฎหมายที่จะใช้ลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนยังคงต้องแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“เจาะประเด็น Special : หยุค! เยาวชนใจอาชญากร³ วันที่ 3 ก.พ. 2559 เวลา 17:30 น. หลังข่าวสะเทือนขวัญ แก๊งวัยรุ่นจังหวัดพัทลุงก่อเหตุโหดเหี้ยมฆ่าคู่อธิ รุมข่มขืนแฟนสาวแล้วยังคิดจะปลิดชีวิต ด้วยวิธีเหี้ยมเกรียมเลือดเย็น โยนลงเหว แต่เธอกลับไม่ตายที่ผ่านมา การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ที่โหดเหี้ยมเกินวัย เข้าข่าย “แก่เกินวัยใจอาชญากร” จุดกระแสเรียกร้องสู่สังคม น่าจะโอนจากคดีเด็กและเยาวชนมาเป็นคดีธรรมดาปรับโทษเท่ากับผู้ใหญ่หรือไม่ ข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระบุการกระทำของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในปี 2558 จำแนกตามช่วงอายุ พบส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 10-15 ปี กระทำความผิดกว่า 4,400 คน และช่วงอายุ 15-18 ปี กระทำความผิดมากที่สุดตก 32,000 คน โดยเป็นเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิงราว 30,000 คน...”

จากบทความและข่าวที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเกิดขึ้นในจังหวัดพัทลุง นับได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความตกใจแก่ชาวพัทลุง และคนทั่วประเทศเป็นอย่างมาก และการก่อเหตุของกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นได้ว่าการก่อเหตุอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นในสังคมมีความรุนแรง และเป็นการก่อเหตุที่อุกฉกรรจ์ โดยบุคคลกลุ่มนี้เข้าใจถึงความผิดที่ตนกระทำ มีความรู้สึกเจตนาในการที่กระทำนั้น ซึ่งเกินกว่าความเป็นเด็กหรือเยาวชน เช่น ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนลงมือตามลำพัง หรือร่วมกันกระทำความผิด เป็นต้น เมื่อมีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน แสดงให้เห็นถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในบ้านเมืองที่ไม่เกิดประโยชน์และไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการรักษาความสงบของบ้านเมืองให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยแก่ประชาชนในสังคมทุกคน แม้เด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองแตกต่างจากผู้ใหญ่เนื่องจากยังขาดความขี้คิด ขาดประสบการณ์ก็ตาม แต่เห็นว่าควรอยู่ในหลักเกณฑ์ความ

³เจาะประเด็น Special “หยุค! เยาวชนใจอาชญากร”, สัปดาห์ 14 ตุลาคม 2560, จาก

คุ้มครองที่พอดีไม่มากจนเกินไป และมีบทกำหนดโทษที่ชัดเจน โดยให้พิจารณาอัตราโทษของ ความผิดนั้นในการที่จะให้ศาลใช้ดุลพินิจในการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือลงโทษ หรือ ในการที่จะลดโทษ และในอีกด้านหนึ่งก็”ต้องให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหาย จากการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับความเสียหายนั้นด้วยเช่นกัน เพราะ บุคคลเหล่านี้ต้องอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันกับเด็กและเยาวชน”

ซึ่งนอกจากข้อดังกล่าวมาแล้วนั้น ในประเทศไทยก็ยังคงมีปัญหที่เกิดขึ้นจากการ กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทั้งที่ปรากฏเป็นข่าวและไม่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นอยู่บ่อยเป็น จำนวนมาก โดยปรากฏการกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมักจะพบเห็นได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์สื่อ ข่าวสารต่างๆ เช่น การลักทรัพย์ การขกพวกตีกัน หรือการก่อคดีฆาตกรรม ซึ่งเด็กและเยาวชน นับเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่จะมาพัฒนาประเทศให้ เจริญก้าวหน้า เด็กและเยาวชนจึงต้องได้รับการคุ้มครอง และป้องกัน แต่ปัญหาที่เด็กและเยาวชน กระทำผิดนั้นนอกจากจะมาจกตัวเด็กเองแล้ว ยังเกิดจากปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อมรอบข้าง “ประกอบกับวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชนซึ่งมักจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงในการกระทำความผิดซึ่งไม่แตกต่างจากพฤติกรรมของผู้ใหญ่ มีความซับซ้อน” และมีสาเหตุจากปัจจัยในหลายๆด้านที่ก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และ พบว่าเด็กและเยาวชนก่อเหตุโดยมีพฤติกรรมร้ายแรงในขณะที่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเหมือนกับ ผู้ใหญ่ ซึ่งในกรณีนี้มี คุชฎินิพนธ์หลักสูตธนิตศาสตรคุษฎีบัณฑิต กล่าวว่า “เมื่ออ่อนด้อยด้วยอายุแต่ กระทำความผิดอาญาร้ายแรง กล่าวคือกระทำความผิดโดยเจตนา ก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่เหยื่อ หรือในกรณีที่เด็กและเยาวชนมีทางเลือกที่จะกระทำการอื่นได้ในสถานการณ์นั้นๆ โดยไม่จำเป็นต้อง เลือกที่จะกระทำความผิดอาญาร้ายแรงนั้นๆ หรือเป็นกรณีกระทำผิดซ้ำ นับว่าเป็นการแสดงให้เห็น ถึงความชั่วร้ายในจิตใจของเด็กและเยาวชนผู้นั้น มาตรการลงโทษทางอาญาให้ได้สัดส่วนกับความ ร้ายแรงของการกระทำของเด็กและเยาวชนจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เพราะถือว่าสังคมและเหยื่อ ผู้ถูกกระทำย่อมมีสิทธิในการที่จะได้รับการคุ้มครองเช่นกัน”⁴ และทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมใน ปัจจุบันมีทั้งสื่อเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ค ยูทูปไลน์ เป็นต้น ที่แพร่หลายและเข้าถึงได้ ง่าย และเป็นที่ยุ่กันอยู่ทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนนั้นใช้อินเทอร์เน็ตเป็นกันทุกคน และยังเป็นาง่ายใน การติดต่อสื่อสารถึงกัน จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ

⁴นงลักษณ์ อานี, *แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน*, ปรินญานิตศาสตรคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, หน้า 76-77

เจริญเติบโตเกินกว่าอายุ แต่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 กำหนดวิธีการสำหรับเด็ก มาตรา 75 และมาตรา 76 โดยให้อำนาจศาลพิจารณาในการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือกำหนดการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยที่ไม่ได้มีการกำหนดให้พิจารณาอัตราโทษความผิดนั้นด้วย เป็นการบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ หรือลดโทษให้เด็กและเยาวชนได้อย่างกว้าง และการกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจนั้นเป็นการแตกต่างกันในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละท่านนั้นย่อมแตกต่างกันออกไปการที่จะกำหนดให้มีการลงโทษที่แน่นอนจึงควรมีการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล ให้มีหลักกฎหมายที่แน่นอนเป็นลายลักษณ์อักษรจึงจะสามารถนำมาใช้ได้ว่าเป็นธรรม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74⁵ บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้....”

มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษา ลงโทษก็ให้จัดการตาม มาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง” มาตรา 76 “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”⁶

จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามมาตราดังกล่าว เป็นการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดย เป็นการกำหนดวิธีการสำหรับเด็ก และกำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 74 (1) – (5)” และในมาตรา 75 กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจศาลว่าสมควรจะพิพากษาลงโทษหรือไม่ โดยพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ส่วนในมาตรา 76 กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่ลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ก็ได้ โดยให้ลดส่วนโทษได้กึ่งหนึ่งหรือหนึ่งในสาม⁷ โดยที่ไม่ได้มีการกำหนดให้พิจารณาถึงอัตราโทษ

⁵ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 75 และ มาตรา 76 แก้ไขโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

⁶ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 วรรคแรก แก้ไขโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

⁷วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์, “กฎหมายอาญาพิสดาร เล่ม 1” ,กรุงเทพมหานคร, หจก.แสงจันทร์การพิมพ์ ,2560, หน้า 206

สำหรับความผิคนั้นๆ ไว้อย่างชัดเจนด้วย เช่นนี้ เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงศาลก็มีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะไม่ลงโทษเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นได้ “ซึ่งในกรณีที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมากกว่าศาลไม่ลงโทษเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้เสียหาย” และการใช้ดุลพินิจของศาลนั้นย่อมแตกต่างกันอาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับทุกฝ่ายได้

อีกทั้งการลงโทษในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย...”

และในประมวลกฎหมายอาญา ก็มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการลงโทษตาม มาตรา 18 การลดโทษ รอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ ตามมาตรา 56 และมีการกำหนดเหตุบรรเทาโทษตาม มาตรา 78 รองรับอยู่แล้วด้วย อีกทั้งในกฎแห่งกรุงปักกิ่งได้วางแนวทางว่า “แต่ละประเทศควรทำกฎหมายสำหรับใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการเฉพาะ โดยสามารถใช้ได้อย่างทั่วถึงและยุติธรรม” และ“มีการกำหนดขบขายการใช้ดุลพินิจ คือ การใช้ดุลพินิจในทุกชั้นตอนควรใช้ความอดุสาหะ พยายาม เพื่อให้ดุลพินิจนั้นมีความน่าเชื่อถือที่สามารถอธิบายได้ และต้องมีแนวทางที่ชัดเจนของการใช้ดุลพินิจ”

และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 3 วางหลักว่า จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือถูกลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปลดปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

เห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 การใช้กฎหมายอาญา และกฎแห่งกรุงปักกิ่งวางแนวทางให้การใช้กฎหมายและการใช้ดุลพินิจต้องมีแนวทางที่ชัดเจน อีกทั้งกฎหมายระหว่างประเทศก็ได้ห้ามลงโทษเด็กและเยาวชนแต่อย่างใด เพียงแต่ห้ามลงโทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น และในประมวลกฎหมายอาญาก็มีมาตรา 56 เป็นเรื่องรอกการลงโทษ และมาตรา 78 เหตุบรรเทาโทษ บัญญัติไว้เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด อีกทั้งในต่างประเทศ ยังมีการกำหนดให้ลงโทษเด็กและเยาวชนโดยพิจารณาจากอัตราโทษจำคุกของการกระทำความผิดนั้นไว้ด้วย ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเสนอปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 ดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

2.2 เพื่อศึกษาการลงโทษทางอาญา และความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย และต่างประเทศ ตลอดจนการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณาลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการใช้กฎหมายในการลงโทษทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาให้มีประสิทธิภาพ

3. สมมุติฐานของการศึกษา

หากมีการปรับปรุงแก้ไขการใช้วิธีการสำหรับเด็ก และการลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชน โดยจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล โดยหากเป็นการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการกระทำที่มีอัตราโทษสูงให้ศาลลงโทษเหมือนกับการลงโทษผู้ใหญ่ โดยต้องพิจารณาอัตราโทษจำคุกของความผิดที่เด็กหรือเยาวชนกระทำด้วย ก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตการศึกษาถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด วัตฒนาการในการลงโทษเด็กและเยาวชน การให้ดุลพินิจศาลในการพิจารณาลงโทษ ตลอดจนการลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชนตามหลักกฎหมายต่างประเทศและหลักกฎหมายไทย และวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตามประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารในรูปแบบตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และคุยฎินิพนธ์ ซึ่งได้มาจากการค้นคว้าในห้องสมุด และทางอินเทอร์เน็ต และนำข้อมูลที่ได้มานั้นมาทำการวิเคราะห์โดยอาศัยหลักและแนวคิดทางนิติศาสตร์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎี และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการกระทำ ความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

6.2 ทำให้ทราบถึงการลงโทษทางอาญา และความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย และต่างประเทศ ตลอดจนการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณา ลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

6.3 ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิด และการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาตามความผิดที่พิจารณาได้ความนั้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

1.1 ความหมายของเด็กและเยาวชน

ความหมายของ “เด็ก” และ “เยาวชน” ตามกฎหมายในแต่ละฉบับก็ได้มีการให้ความหมายไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 “เด็ก” หมายความว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์”⁸

“เยาวชน” หมายความว่า “บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์”

ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้มีการบัญญัติความหมายของ เด็ก และ เยาวชนไว้ แต่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาของบุคคลซึ่งได้รับยกเว้นโทษ หรืออาจได้รับการลดมาตราส่วนโทษ ดังนี้

มาตรา 73⁹ “เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ...”

มาตรา 74¹⁰ “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ...”

⁸พระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553(แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559)

⁹ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73แก้ไขโดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

¹⁰ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 วรรคแรก แก้ไขโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

มาตรา 75¹¹ “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตาม มาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง”

มาตรา 76 “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 1 เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ “เด็กหมายถึงมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น”¹²

กฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ ให้ความหมายของเด็กและเยาวชน คือ “บุคคลทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อายุที่จำกัดให้ต่ำกว่านี้ ซึ่งไม่ควรยินยอมให้ถูกลิดรอนเสรีภาพ ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย”¹³

1.2 วิวัฒนาการในการลงโทษเด็กและเยาวชน

วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้เป็น 5 ยุค¹⁴ ดังนี้

1.2.1 ยุคเทวนิยม

เดิมนักกฎหมายในยุคนี้ได้อธิบายการเกิดของอาชญากรรมว่า มนุษย์ยังคงมีความชั่วร้ายอยู่ในจิตใจ ไม่อาจปฏิเสธความชั่วร้ายที่มีอยู่คู่กับโลกมาตลอดได้ แต่การดำรงอยู่ได้เพราะถูกกำหนดวิถีชีวิตจากพระเจ้าที่เป็นผู้มีอำนาจเหนือมนุษย์ดังนั้นจึงเกิดความขัดแย้งในทางปรัชญาขึ้นคือ เกิดข้อถกเถียงในความเป็นอำนาจสูงสุดอย่างแท้จริงของพระเจ้า เนื่องจากนักปราชญ์ต่างมีข้อสงสัยในพระเจ้าที่ไม่กำจัดความชั่วร้ายที่มีอยู่ในโลกมนุษย์ให้หมดสิ้นไปหรือจะเป็นเพราะว่าพระเจ้านั้นเป็นสิ่งชั่วร้ายเช่นกัน หรือพระเจ้าจะอยู่ข้างเดียวกับสิ่งชั่วร้ายเมื่อเกิดความสงสัย

¹¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 มาตรา 76 แก้ไขโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

¹²อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 1

¹³กฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ ข้อ 1

¹⁴สรุปความจาก มาตากลักษ์ ณ อรุณโรจน์, กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน, กรุงเทพมหานคร, เดือนตุลา, 2551, หน้า 40-44

ทางปรัชญาดังกล่าว จึงทำให้เกิดความคิดว่าการเกิดอาชญากรรมเป็นสิ่งเดียวกับสิ่งชั่วร้าย ภูตผีปีศาจ การจัดการกับความชั่วร้ายจึงควรเป็นหน้าที่ของมนุษย์ โดยมนุษย์ต้องมีความยุติธรรมในการจัดการกับสิ่งชั่วร้ายเหล่านั้น

ดังนั้นในยุคแรกนี้ ยังคงเป็นยุคที่มีความเชื่อเรื่องสิ่งชั่วร้าย และเชื่อว่าความชั่วมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน จึงน่าจะยังไม่มีการแยกการลงโทษระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ออกจากกัน

1.2.2 ยุครุ่งเรืองของคริสต์ศาสนา

ในช่วงที่จักรวรรดิโรมันกำลังล่มสลาย ทำให้เกิดการแย่งชิงอำนาจและความเป็นใหญ่ แต่ศาสนจักรไม่ได้ถูกโค่นล้มไปด้วย โดยในช่วงที่เป็นยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขที่เรียกว่า “สันติสุขของโรมัน” ทำให้ยังคงมีการสืบทอดแบบอย่างทางความคิดและอารยธรรมสมัยโรมันทั้งในด้านการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรมและศิลปะวิทยาการอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงที่ยุโรปตกอยู่ภายใต้การครอบงำของศาสนจักร ซึ่งเป็นยุคกลางตอนต้นหรือยุคมืด ซึ่งเป็นยุคกลางตอนปลาย

ในยุคนี้มียังไม่มีการคำนึงถึงความแตกต่างของตัวผู้กระทำผิด และไม่มีการแบ่งแยกการลงโทษ ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากผู้ใหญ่เช่นเดียวกันกับยุคทเวนตีที่ผ่านมา แต่แม้จะเป็นช่วงที่เป็นยุคมืดเกิดการแย่งชิงความเป็นใหญ่และมีความล่มสลาย ก็ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมชั่วร้ายหรือการกระทำที่เป็นอาชญากรรม ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากในยุคนี้มีความเชื่อที่รับกันเป็นสากลว่าสถานภาพของศาสนจักรเป็นศูนย์กลางแห่งความเชื่อที่ถูกต้อง จึงมีการมอบอำนาจให้เป็นตัวแทนในการปราบปรามความชั่วร้ายและอาชญากรรมทุกประเภท โดยมีได้ให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงสาเหตุในการกระทำผิดหรือตัวผู้กระทำผิดแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่าในช่วงยุคทั้งสองยุคนี้ มนุษย์มีการก่อเกิดอาชญากรรมมาโดยตลอดตั้งแต่ยุคเริ่มแรก แสดงให้เห็นว่ามนุษย์อยู่กับความชั่วร้ายมาตลอดแม้จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม ความคิดที่จะต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายและการกำจัดเกิดอาชญากรรมจึงมีมาโดยตลอดระยะเวลาไม่ว่าจะอยู่ในยุคที่มีความเชื่อเรื่องพระเจ้า หรือในยุคที่มีความเสื่อมสลายของศาสนจักร

1.2.3 ยุคกำเนิดแนวคิดใหม่

ในยุคที่ศาสนจักรค่อยๆ เสื่อมอำนาจลงเป็นยุคกลางในตอนปลาย เกิดสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classic School of Criminology) การเสื่อมอำนาจเป็นผลมาจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีความโปร่งใส ไม่ชัดเจน การพิจารณาคดีไม่มีความโปร่งใสเนื่องจากการพิจารณาลับ และมีการใช้บทลงโทษที่รุนแรงอย่างไม่มีเหตุผลรองรับ และการบังคับใช้กฎหมายอาญายังมีลักษณะคลุมเครือและเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้อำนาจดุลพินิจอย่างปราศจากขอบเขต

จนกระทั่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีการรวมตัวกันของนักปราชญ์ เพื่อต่อต้านการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและรุนแรง โดยมี ซีซาร์เบกาเรีย (Cesare Beccaria) ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ก่อตั้งสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม ได้เสนอผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการต่อต้านกระบวนการยุติธรรมในสมัยนั้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง อันก่อให้เกิดแนวคิดในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในยุโรป โดยนำไปสู่ปรัชญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ชัดเจน แน่นนอน เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญารั้งสำคัญ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างยุคศาสนจักรกับยุคก่อตั้งสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปก็คือยังไม่มีการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่อยู่เช่นเดิม

1.2.4 ยุคริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชน

ในยุคนี้มีสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมซึ่งสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมนี้นองข้ามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมองว่าบุคคลทุกคนเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัดมากขึ้น ทำให้ไม่เกิดความเป็นธรรมในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกับความ เป็นจริงในสังคม

ด้วยเหตุนี้ นักปราชญ์ในสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม จึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกับเหตุปัจจัยในการกระทำความผิด เช่น การกระทำ ความผิดเพราะเหตุปัจจัยพิเศษในการป้องกันสิทธิของตนหรือผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นอันตรายที่ใกล้จะมาถึงซึ่งได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ หรือการกระทำผิดด้วยความสำคัญผิดในข้อเท็จจริง หรือผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์ซึ่งขาดการยับยั้งชั่งใจและถูกยั่วยุหรือชักชวนให้กระทำความผิด เป็นต้น ดังนั้นจึงถือได้ว่าสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมเป็นผู้ริเริ่มในการให้ความสนใจกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานการณ์ในขณะกระทำความผิด สถานะของผู้กระทำความผิด เช่น มีความอ่อนวัย หรือเป็นคนวิกลจริต หรือจิตบกพร่องไม่สมประกอบ และพฤติกรรมแวดล้อมแห่งคดี เป็นต้น รวมถึงเปิดโอกาสให้สามารถรับฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั่นๆ เพื่อประกอบในการชั่งน้ำหนักและพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่จำต้องรับโทษเท่าเทียมกันทุกกรณีไป ดังนี้ จึงถือได้ว่าเป็นการริเริ่มในการแยกการลงโทษในกรณีที่ผู้กระทำ ผิดเป็นเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากกรณีของผู้ใหญ่

ดังนั้นทำให้เห็นว่ามีแนวคิดริเริ่มที่จะแยกการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดที่เป็นเด็กกับผู้ใหญ่ออกจากกัน แม้จะยังไม่มีการกำหนดแนวทาง หรือวิธีการที่ชัดเจนมากนัก แต่ก็ทำให้เห็นได้ว่านักกฎหมายในยุคนี้เริ่มจะเห็นความสำคัญในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยแยกการ

ลงโทษที่พิจารณาจากสิ่งแวดล้อมต่างๆด้วย จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและเป็นการริเริ่มให้มีการสืบต่อความคิดดังกล่าวในยุคต่อมา

1.2.5 ยุครุ่งเรืองของแนวคิดในการลงโทษเด็กและเยาวชน

ในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นยุคที่วิธีการทางวิทยาศาสตร์เจริญรุ่งเรือง นักอาชญาวิทยารุ่นใหม่เริ่มมีความคิดริเริ่ม โดยมีเป้าหมายของการศึกษาวิจัยจาก “การศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม” มาเป็น “การศึกษาที่ตัวอาชญากร” โดยในยุคนี้มีสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) เกิดขึ้นสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมเชื่อว่าการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก หรือ ปัจจัยภายในร่างกายของมนุษย์เอง ทำให้เกิดแนวคิดสำคัญของสำนักนี้ ในการที่จะการค้นหาวิธีการในการลงโทษ โดยการพิจารณาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือ ปัจจัยแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดบุคคลกระทำความผิด

จะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชนได้มีการพัฒนามาโดยตลอด โดยเริ่มจะที่เปลี่ยนแนวทางในการลงโทษที่รุนแรงโดยได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่นในการกระทำความผิด โดยมีการเปลี่ยนจากวิธีการลงโทษแบบใช้การทรมาน โดยในยุคหลังนี้ได้มีแนวความคิดในการที่จะศึกษาถึงตัวอาชญากร และศึกษาสาเหตุในการกระทำความผิด ก่อนที่จะมีการลงโทษ ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ในทางที่ว่า เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่มีความอ่อนด้อยด้านความคิด ซึ่งเป็นเพราะมีอายุน้อย การลงโทษที่แยกวิธีการลงโทษต่างจากการลงโทษผู้ใหญ่ซึ่งมีความรู้สึกนึกคิดมากกว่า จึงทำให้เกิดความเป็นธรรมทั้งทางกฎหมายและทางจริยธรรมในสังคมมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม

1.3 แนวความคิดทางสังคมวิทยา

นักสังคมศาสตร์คนสำคัญของแนวคิดทางสังคมวิทยาคนหนึ่ง คือ ออกุสต์ ก็องต์ (August Comte) โดย ออกุสต์ ก็องต์¹⁵ เชื่อว่าความรู้ของมนุษย์จะพัฒนาไปเป็นระยะ ซึ่งเป็นกฎขั้นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจและสติปัญญาของมนุษย์ อีกทั้ง นักสังคมวิทยาได้อธิบายว่า ในสังคมที่ประกอบไปด้วยคนหลายคนเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่ยังขาดวุฒิภาวะทางจิตใจจึงอาจถูกชักจูงหรือถูกหลอกลวงได้ง่าย เหล่านี้เป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความประพฤติดีไปจากบรรทัดฐานของสังคม หรือเมื่อมีคนในสังคมกระทำความผิดที่ไม่ดีก็จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ ทำให้กลายเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายในที่สุด

¹⁵ วัลลภ วัณณะ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา” ใน *แนวการศึกษาวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา* ชั้นสูง หน่วยที่ 5, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 5-25

อีกทั้งยังมีเดอร์ไคม์ (Durkheim) นักสังคมศาสตร์อีกคนหนึ่ง ถือว่าอาชญากรรม เป็นสภาวะปกติและเป็นความเป็นจริงทางสังคมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จุดมุ่งหมายของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ที่มีต่ออาชญากรรมและสังคมคือ ทำอย่างไรจึงจะเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม สำหรับ เดอร์ไคม์มีความเชื่อในเรื่อง พลังระเบียบสังคม (social order) พลังระเบียบสังคมเป็นสิ่งที่มียุติพล ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ส่วนสภาวะ “อนอมี” (Anomie) หมายถึง สภาวะที่ไม่เกิดดุลย ภาวะระหว่างเป้าหมายและวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายของมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ทั้งปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาอาชญากรรม¹⁶

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้ความหมายของเด็กและเยาวชนในด้านสังคมวิทยาไว้ว่าใน ด้านร่างกายก็เป็นวัยที่ร่างกายมีความเจริญเติบโต เช่น แขนขายาวร่างกายสูงใหญ่ บางครั้งเด็กก็จะ รู้สึกประหม่า และไม่ค่อยสบายใจต่อร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่น อวัยวะที่เติบโตขึ้น ถ้าเป็นหญิงก็มีประจำเดือนถ้าเป็นชายก็มีสเปิร์ม หรือลักษณะประจำเพศปรากฏเด่นชัดขึ้น เช่น หน้าอก ตะโพก เสียง ขนหนวด ฯลฯ โดยหญิงจะเติบโตเร็วกว่าชาย 2 ปี เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์ อ่อนไหวได้ง่าย มักพะวักพะวงเรื่องสังคมและกลุ่มเพื่อนมากมีการแสดงออกอย่างมากจะเป็นผู้ใหญ่ ก็ไม่ใช่จะเป็นเด็กก็ไม่เชิงเริ่มจะรู้จักเพศตรงกันข้ามเริ่มคิดถึงอาชีพและเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับชีวิต อยากรมีอิสระอารมณ์วัยนี้จะรุนแรงกว่าตอนเด็ก ทำอะไรมักใจร้อนอยากได้อะไรดังใจ และตัดสินใจ ง่าย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สงสัยในกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนทางสังคมอยากลองดี¹⁷

1.4 แนวความคิดทางชีววิทยา

แนวคิดนี้มองว่าการที่คนกระทำผิดนั้นเป็นผลมาจากความผิดปกติและความ บกพร่องหรืออ่อนด้อยทางชีววิทยาซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนและส่งผลให้ก่อการกระทำผิด ได้ ทฤษฎีในแนวคิดทางชีววิทยาที่สำคัญแนวคิดหนึ่ง คือ ทฤษฎีอาชกร โดยกำเนิดของซีซาร์ ลอม โบโซที่กล่าวถึงการเป็นอาชญากรมาตั้งแต่กำเนิด โดยกล่าวว่าคนที่กระทำผิดนั้นมีลักษณะของ ร่างกายและเกิดมาเพื่อการกระทำผิดโดยเฉพาะ มีบุคลิกภาพที่เป็นแสดงให้เห็นถึงความเป็นอาชญา กรโดยแสดงให้เห็นจากรูปลักษณ์ภายนอกซีซาร์ ลอมโบโรโซ เป็นนักอาชญาวิทยาสำนักอาชญา วิทยาปฏิฐานนิยม ลอมโบโรโซมุ่งเน้นการศึกษาความเป็นพิเศษ ที่จะแตกต่างจากคนที่ไม่ได้เป็น อาชญากร เขาเห็นว่าอาชญากรว่าเป็นสิ่งที่ “สืบสายมาจากบรรพบุรุษ” (Atavistic)¹⁸

¹⁶“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 5-40

¹⁷สุพัตรา สุภาพ, *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัวยุคใหม่*, กรุงเทพมหานคร, ไทยวัฒนา พานิช, 2536, หน้า 18

¹⁸ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา” ใน *แนวทางการศึกษาอาชญาวิทยา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา* ขั้นสูง หน่วยที่ 5, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 5-23

1.5 แนวความคิดทางจิตวิทยา

นักจิตวิทยาอธิบายถึงสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่าในทฤษฎีทางจิตวิทยาการกระทำความผิดนั้นอาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกายหรือจิต ซึ่งอาจมีอยู่ในจิตใจของบุคคลเอง หรือเป็นสาเหตุจากความเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ โดยสาเหตุดังกล่าวจะมีผลถึงอารมณ์ของบุคคล ยิ่งเป็นเด็กและเยาวชนก็อาจจะทำให้เกิดการขาดความยับยั้งชั่งใจ ส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จึงแสดงออกทางการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อสังคมและคนรอบข้างและกระทำความผิดได้ง่าย

ซิกมันด์ فروยด์ ได้ศึกษาถึงโครงสร้างทางจิต ชื่อว่า ทฤษฎีจิตวิเคราะห์¹⁹ فروยด์พบว่าโครงสร้างทางจิตประกอบด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) อิด หมายถึงความต้องการของมนุษย์ที่เป็นไปตามความพอใจของตัวเอง โดยยังไม่ผ่านกระบวนการคิด ซึ่งทำให้มนุษย์ทำทุกอย่างเพื่อความพึงพอใจของตนเองหรือทำตามหลักของความพอใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและความรับผิดชอบ จึงมักเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องตามมาตรฐานของสังคมบุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้ จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม หรืออาจจะถูกสังคมประณามอีโก้ (Ego) หมายถึง ส่วนที่เชื่อมระหว่างอิดกับซูเปอร์อีโก้ หรือเป็นจิตสำนึกที่คอยตัดสินใจว่าการกระทำนั้นเหมาะสมหรือไม่ เป็นส่วนที่คอยควบคุมให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมโดยได้ผ่านการคิดทบทวน และหลักแห่งความจริง มาช่วยในการตัดสินใจ ไม่ใช่แสดงออกตามความพอใจของตนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งในคนปกติจะมีเหตุผลแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามที่ควรจะเป็นไปตามมาตรฐานในสังคม ซูเปอร์อีโก้ หมายถึงจิตสำนึกในส่วนที่ดี ที่ได้รับการจากการเรียนรู้ เป็นส่วนในศีลธรรมอันดีที่พัฒนามาจากประสบการณ์ หรือการได้รับการอบรมสั่งสอน จะเป็นส่วนที่คอยบังคับให้มนุษย์แสดงออกมาในทางที่ดี ดังนั้น การกระทำผิดจะเกิดขึ้นเมื่อ อิด ชนะซูเปอร์อีโก้ โดยที่มีความต้องการตามสัญชาตญาณจะทำสิ่งที่ผิด แต่ถ้ามีคุณธรรมเหนือกว่าสัญชาตญาณ และอีโก้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้ซูเปอร์อีโก้เหนือกว่าอิด ความผิดจะไม่เกิด เห็นได้จากลักษณะของเด็กเล็กที่เมื่อต้องการของเล่นก็จะแย่งมาให้ได้ โดยยังไม่มีความสามารถในการใช้เหตุผล แต่หากเด็กได้รับการสั่งสอนหรือได้รับการลงโทษที่เป็นการลงโทษเพื่อสั่งสอน เด็กก็จะพัฒนาการปฏิบัติตัวให้ถูกต้องและเหมาะสมได้

¹⁹ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, *อาชญากรรม (การป้องกัน: การควบคุม)*, นนทบุรี, พรทิพย์การพิมพ์, 2529, หน้า 46 – 48

จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ فروยด์ แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการทางจิตใจของเด็กนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเหตุที่ในการกระทำความคิดของเด็กด้วย การที่เด็กกระทำความคิดร้ายแรงนั้นจึงเป็นเหตุมาจากจิตใจของเด็กเองด้วย

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)²⁰ เป็นนักจิตวิทยาชาวแคนาดา แบนดูราเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่บุคคลเกิดการเลียนแบบทั้งหลายในสังคม โดยอาศัยการสังเกต ซึ่งปกติแล้วตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบนั้นมักจะเริ่มต้นมาจากตัวแบบที่มีความใกล้ชิดต่อบุคคลนั้นก่อน เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ครู อาจารย์ และขยายไปถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงและบุคคลที่ตนชื่นชอบ เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงตัวแบบที่เป็นเรื่องราวในหนังสือ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ดำนาน หรือจากคำบอกเล่า การเรียนรู้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบนั้นในทัศนะของแบนดูราไม่ใช่เป็นการลอกแบบโดยตรง เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น เมื่อไม่มีตัวแบบปรากฏอยู่ในที่นั้น บุคคลก็จะไม่สามารถทำตามได้เลย แต่การเลียนแบบนั้น แบนดูรา อธิบายว่าเป็นการเป็นการเปลี่ยนภาพตัวแบบที่เกิดจากการรับรู้ให้เป็นรหัสภาพเก็บไว้ในสมอง ถึงแม้ไม่มีตัวแบบอยู่ก็จะสามารถเรียกห้สภาพที่เก็บไว้นั้นให้ปรากฏออกมาได้อยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุนี้บุคคลจึงสามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบอยู่ด้วยเลยตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้แบนดูราจึงเห็นว่าการเรียนรู้เป็นผลมาจากการที่บุคคลเลียนแบบตัวแบบต่างๆ ในสังคมนั้นเอง เช่น เด็กจะเรียนรู้วิธีการใช้ช้อนและส้อมเพื่อรับประทานอาหาร ก็เริ่มต้นจากการสังเกตจากตัวแบบ คือ พ่อแม่หรือพี่ เป็นต้น การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรหรือค่อนข้างถาวร โดยสืบเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์หนึ่งประสบการณ์ใด นักจิตวิทยาพบว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยทันทีทันใด แต่จะมีลักษณะการเกิดเป็นกระบวนการ และเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดแล้วจะมีการถ่ายโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปมีผลต่อสิ่งที่กำลังเรียนรู้ใหม่ โดยอาจทำให้สิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ใหม่นั้นดีขึ้นหรือแย่ลงได้

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ตามทฤษฎีของนักจิตวิทยาทั้งสองท่านนี้นั้น เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการไปตามช่วงของอายุในแต่ละวัย ซึ่งหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ หรือในช่วงวัยนั้นๆ อันเป็นการปลูกฝังให้มีจิตใจที่ดีมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งจิตใจที่ดีจะส่งผลสัมพันธ์กับการกระทำที่ดีและการได้รับแบบอย่างที่ดี ก็จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการไปในทางที่เหมาะสม และเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพ เป็นคนดีของสังคม ได้การเลี้ยงดูเด็กในแต่ละวัยจึงต้องมีความเข้าใจเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเรื่องจิตใจเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน

²⁰ เดิมศักดิ์ กทวนิช, “จิตวิทยาทั่วไป”, กรุงเทพมหานคร, ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2546, หน้า 193

และจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูรา ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นมาจากการเลียนแบบตัวอย่างที่ได้เห็น ได้ยิน หรืออยู่ร่วมใกล้ชิดกัน ดังนั้น เมื่อมนุษย์เป็นสัตว์สังคม และสังคมได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จากในอดีต การที่เมื่อสังคมพัฒนาไปในทางที่เจริญมากขึ้น เด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเกิดมาและเติบโตในสังคมอีกแบบหนึ่ง มีตัวอย่างที่เด็กและเยาวชนได้ประสบพบเห็นต่างจากในอดีต ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ประกอบกับมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น การกระทำของเด็กและเยาวชนก็เปลี่ยนแปลงไปตามที่เห็น

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า เมื่อสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีความคิดและการกระทำที่แตกต่างจากไปจากเดิมด้วย ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา²¹ เมื่อการกระทำความคิดอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำนั้นมีอัตราโทษจำคุกสูงก็ควรมีการลงโทษทางอาญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย อีกทั้งยังเปรียบเสมือนทำให้เป็นการเรียนรู้ใหม่่ว่า หากกระทำความผิดก็จะได้รับโทษ เปรียบเสมือนเป็นการให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ทางสังคม และเป็นแบบอย่างต่อไปในอนาคต

2. ทฤษฎีการทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

2.1.1 *ทฤษฎีทางพฤติกรรม*²¹ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการพัฒนาการของเด็ก เป็นผลของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเสนอและสนองตอบ ระหว่างอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงใดๆ ทางพฤติกรรมของบุคคล จะเนื่องมาจากการที่บุคคลผู้นั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั่นเอง ทั้งนี้ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) นักจิตวิทยาที่เชื่อในเรื่องการให้รางวัล เขากล่าวว่าการให้รางวัลกับพฤติกรรมที่ถูกต้องจะนำไปสู่การเรียนรู้ และในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการมากขึ้น ซึ่งรางวัลเปรียบเสมือนตัวเสริมแรง (Reinforcing) ผลสำคัญที่สุดในเรื่องของการเสริมแรงนี้ก็คือ เป็นการปลูกฝังพฤติกรรมใหม่หรืออาจแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมเก่าที่ไม่ต้องการได้ อีกทั้งสกินเนอร์เชื่อว่ารางวัลที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมจากที่ไม่ต้องการมาเป็นพฤติกรรมที่เราต้องการได้ ซึ่งก็คือเราสามารถที่จะควบคุมและทำนายพฤติกรรมของเด็กได้ถ้าเราให้สิ่งเร้าที่ถูกไปแก่เด็ก

²¹ จันทมาศ ชื่นบุญ, *จิตวิทยาเด็ก*, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515, หน้า 238

หลักการเรื่องการทำโทษ²² หมายถึงการลดอัตราของพฤติกรรมด้วยผลบางประการ เช่น ถูกทำโทษ เราสามารถใช้ตัวทำโทษลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา การใช้ตัวทำโทษลดพฤติกรรม เรียกว่า positive punishment และอีกวิธีหนึ่งเรียกว่า negative punishment ซึ่งหมายถึงการงดให้ตัวเสริมแรงเชิงบวก เช่น การไม่ให้ของเล่นเวลาเด็กโกหก

จากทฤษฎีพฤติกรรมทางสังคมที่นักจิตวิทยากลุ่มนี้อธิบายว่าพัฒนาการของเด็กเป็นผลของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเสนอและสนองตอบ ระหว่างอินทรีย์และสิ่งแวดล้อมผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วย ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันกับสังคมในปัจจุบันและเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้จริง และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์จากทฤษฎีของสกินเนอร์ในหลักการลงโทษที่ทำให้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ การที่มีกฎหมายกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องการลงโทษจึงจะเป็นวิธีการที่ช่วยยับยั้งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับวุฒิภาวะ²³

มีนักจิตวิทยาจำนวนมากที่เชื่อในเรื่องอิทธิพลของวุฒิภาวะว่ามีความสำคัญในการพัฒนาการ เขาเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทุกชนิดจะมีผลมาจากวุฒิภาวะของร่างกายและการเรียนรู้จะเป็นเพียงส่วนประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ภายหลังจากที่ร่างกายมีความพร้อมเท่านั้น พวกเขามีความเห็นว่าการรับรู้ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือเสียงก็ที่จะเกิดความสำเร็จของการพัฒนาทางระบบประสาทที่จะนำเอาสิ่งเร้าจากภายนอกเข้ามาผสมกับ โครงสร้างของระบบประสาทภายในอย่างมีระบบ

อาร์โน กาชเซลล์ (Arnold Gesell) นักจิตวิทยาผู้ซึ่งย้ำให้เห็นถึงความเกี่ยวพันระหว่างวุฒิภาวะและการเจริญเติบโตของร่างกาย พัฒนาการจะเกิดขึ้นอย่างมีระเบียบตามแบบแผนที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นเป็นขั้นๆ ไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ไม่ได้หมายถึงเพียงการเพิ่มเติมเนื้อเยื่อและ โครงสร้างของร่างกายเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางหน้าที่และพฤติกรรมอีกด้วย กาชเซลล์มีความเห็นว่าวัฒนธรรมที่ดี สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ที่ดี จัดว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมรองลงมาจากวุฒิภาวะทั้งสิ้น เขามีความเห็นเช่นเดียวกับนักทฤษฎีที่เชื่อทางด้านวุฒิภาวะอื่นๆ ว่าข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการที่พฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ใช่ตัวจกสำคัญที่จะทำให้พฤติกรรมเกิดเร็วขึ้นเลย วุฒิภาวะจะเกิดตามกฎของ

²² น พมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน), *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว*, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551, หน้า 356

²³ จันทมาศ ชื่นบุญ, *จิตวิทยาเด็ก*, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515, หน้า 245 -246

การเจริญเติบโตอย่างมีระเบียบเราไม่สามารถที่จะเร่งให้เกิดเร็วขึ้นหรือช้าลงได้ นอกจากนี้วุฒิภาวะยังมีความสำคัญในแง่ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางของพัฒนาการว่าควรจะดำเนินไปเช่นไร

จังก์ เพียเจท์ (Jean Piaget)²⁴ เป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา ที่สนใจพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็ก โดยเพียเจท์ ให้ความเห็นว่าคนทุกคนมีกระบวนการคิดที่เป็นไปอย่างสากล โดยเขากล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางที่เรียกว่า โครงสร้างทางความรู้หรือสติปัญญา ซึ่งเขาได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นวิธีการที่มนุษย์รับรู้เข้าใจ และคิดถึงเกี่ยวกับโลกที่เขาอยู่ โดยจะเป็นวิธีการที่เด็กจะใช้เริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่าง “ตัวเขาเองกับโลกภายนอก” อีกทั้งเพียเจท์ ได้อธิบายว่าโครงสร้างทางสติปัญญา หรือการทำงานของระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และกระบวนการที่การทำงานของระบบประสาทนี้เกิดเปลี่ยนแปลงไป ที่เรียกว่า “การก่อให้เกิดผล” สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับกระบวนการคิดที่สำคัญมี 2 อย่างด้วยกัน คือ

1) โครงสร้าง (Assimilation) คือ เป็นขั้นที่การที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือได้รับรู้สิ่งใหม่เข้ามาในสมอง

2) ปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Accommodation) คือ การที่โครงสร้างสติปัญญา มีอิทธิพลต่อการแปลความประสบการณ์ที่ได้รับให้เข้ากับความเป็นจริงของโลกภายนอก

กระบวนการทั้งสองประการนี้ เมื่อมีการรับประสบการณ์ใหม่และปรับให้เข้ากับประสบการณ์เดิมโดยที่เมื่อมีประสบการณ์เข้าสู่โครงสร้างแล้ว ก็จะมีการสร้างโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นมาจากประสบการณ์ทั้งสองดังกล่าวให้ขยายเป็นอีกอย่างหนึ่งเพิ่มขึ้นมา โดยเพียเจท์ เน้นศึกษาลึกลงไปในตัวของบุคคล มากกว่าที่จะศึกษาลึกลงมาภายนอกในระดับที่วุฒิภาวะของเด็กจะสามารถเข้าถึง โดยที่กระบวนการทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้วจะทำงานร่วมกันทั้งสองอย่างตลอดเวลา ในการที่จะช่วยรักษาความสมดุล โครงสร้างในสมองก็จะเกิดขึ้นจากผลของการทำงานของกระบวนการทั้งสองนั้น เป็นโครงสร้างต่าง ๆ ที่จะมีการพัฒนาไปตามระดับอายุโดยจะเป็นไปตามลำดับ เพียเจท์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาหรือการคิดออกเป็นขั้นตอน ซึ่งในระยะต่างๆ

²⁴สุภายิต ศรีกนกโพธิ์, “ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget’s Cognitive Theory)”งานวิจัยการจัดการศึกษาปฐมวัย, ค้นคืน 13 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก

ก็จะมีกระบวนการทางสติปัญญาที่แตกต่างกันไปในแต่ละระยะ ลำดับขั้นตอนพัฒนาการทางความคิดของเพียเจต์มี 4 ขั้นตอน²⁵คือ

ขั้นที่ 1 ตั้งแต่เกิดถึง 2 ปี คือ ขั้นใช้สัมผัสและกล้ามเนื้อ (Sensorimotor Period) มีลักษณะพัฒนาการเด่นๆ บางประการ คือ เด็กรู่ว่านั่นเป็นวัตถุซึ่งแตกต่างจากตัวมัน รู้จักแสวงหาสิ่งเร้า รู้จักจดจำสิ่งน่าสนใจ แต่ภาษาพูดยังไม่พัฒนาไม่เต็มที่ มีการเข้าใจเรื่องราวโดยการใช้การเคลื่อนไหวและประสาทสัมผัส รู่ว่าวัตถุที่มีอยู่ย่อมสูญหายไป มีความเฉลียวฉลาดสังเกตได้จากกระทำที่เห็นได้ และมีโลกทัศน์อยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้า แต่ไม่เข้าใจโลกตามความเป็นจริง

ขั้นที่ 2 อายุ 2 – 4 ปี คือ ขั้นกำหนดความคิดไว้ล่วงหน้า (pre-conceptual; thought period) ลักษณะพัฒนาการเด่นๆบางประการ คือ คิดเอาแต่ใจตัวเอง ไม่เข้าใจความคิดของผู้อื่น เห็นความเหมือน แต่ไม่เห็นความแตกต่าง ฉะนั้นถ้าวัตถุสองอย่างมีความคล้ายกันบางอย่าง วัตถุทั้งสองอย่างนั้นย่อมเหมือนกันในลักษณะอื่นๆ ทั้งหมดด้วย มีการใช้เหตุผลจากการรับรู้เป็นแม่บท มีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลยังไม่ค่อยได้

อายุ 4 – 7 ปี คือ ขั้นคิดเอาเอง (intuitive) มีลักษณะพัฒนาการเด่นๆ คือ รู้จักแยกประเภท และแบ่งชั้น เข้าใจเรื่องความเกี่ยวพัน คิดเอาเองมากกว่าคิดเป็นเหตุผล มีความเข้าใจจำนวนเลข คิดโดยไม่ต้องใช้เหตุผลนัก แต่ใช้ความคล่องแคล่วในเชิงเปรียบเทียบ เพราะรู้จักแบ่งพวกแบ่งชั้นแล้ว เริ่มมีพัฒนาการความคิดเรื่องการทรงสภาพเดิมของวัตถุ ตอนอายุ 5 ปี มีการทรงสภาพเดิมของปริมาณ อายุ 6 ปี ทรงสภาพเดิมของน้ำหนัก อายุ 7 ปี ทรงสภาพเดิมของปริมาตร

ขั้นที่ 3 อายุโดยประมาณ 7 – 11 ปี คือ ขั้นใช้ความคิดดำเนินการเชิงรูปธรรม (concrete operation) มีลักษณะพัฒนาการเด่นๆ คือ เริ่มรู้จักคิดอย่างใช้เหตุผล สามารถคิดย้อนกลับได้ รู้จักคิดในเชิงสัมพันธ์ รู้จักแบ่งแยกจัดลำดับขั้น รู้จักองค์ประกอบตามลดหลั่นจากเล็กไปหาใหญ่และเข้าใจเรื่องการทรงสภาพเดิม

ขั้นที่ 4 อายุโดยประมาณ 11 – 15 ปี คือ ขั้นใช้ความคิดดำเนินการอย่างเป็นระบบ (formal operation) มีลักษณะพัฒนาการเด่นๆ คือ สามารถคิดโดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อ เป็นรูปแบบนามธรรม มีความคิดในเชิงตั้งคำถาม และวิธีหาคำตอบ สามารถคิดรวบยอดได้ รู้จักคิดวิเคราะห์ตีความหมาย อีกทั้งคิดในรูปแบบต่างๆ ได้สมบูรณ์แล้ว รู้จักตั้งสมมุติฐาน และแสวงหาความเป็นจริง เพื่อพิสูจน์สมมุติฐาน และมีพัฒนาความคิดเชิงอุดมคติที่เข้มข้น

²⁵ ศรีเรือน แก้วกังวาล, จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 1) แนวคิดเชิงทฤษฎี – วัยรุ่นตอนกลาง, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549, หน้า 154 - 56

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ตามช่วงอายุของเด็กในแต่ละวัยนั้นย่อมมีพัฒนาการทางความคิดหรือทางสติปัญญา ที่จะสามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้ถึงความนึกคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งในทางทฤษฎีนั้น พัฒนาการต่างๆย่อมเป็นไปตามช่วงอายุ แต่ในกรณีที่ตั้งแวดล้อมรอบตัวได้เปลี่ยนแปลงไปนั้น การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จึงควรต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบในทุกๆด้าน

2.2 ทฤษฎีการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นอาจพบว่าเด็กและเยาวชนสามารถกระทำความผิดได้ในทุกช่วงอายุ มีหลายๆสาเหตุที่จะก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนเกิดการกระทำความผิด ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของการที่เด็กหรือเยาวชนจะกระทำความผิดที่จะทำให้มีการลงโทษหรือการกำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อคุ้มครองแก้ไขที่เหมาะสม และรวมถึงแนวทางในการป้องกันเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาอีกต่อไป จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงทฤษฎีและปัจจัยที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ซึ่งเมื่อศึกษาแล้วอาจจะพบความผิดที่เด็กและเยาวชนได้กระทำ เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง หรืออาจจะมีความผิดที่ร้ายแรงจนคาดไม่ถึงว่าจะเป็นการกระทำของเด็กและเยาวชน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ศึกษานำศึกษาในเรื่องอัตราโทษของความผิด และการที่จะจำกัดดุลพินิจของศาลในการเลือกใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน หรือจะลงโทษหรือจัดการตามมาตรา 74 แทนการลงโทษ หรือจะลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ ทฤษฎีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจึงมีส่วนสำคัญในการศึกษา

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ความหมายของ “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Juvenile Delinquency” ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน สมัยก่อนใช้คำว่า “ยุวอาชญากร” แต่คำนี้รุนแรงเกินไป จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” หรือ “เด็กเเกร” คำว่า “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” นั้น มีขอบเขตที่กว้างขวางมาก ทั้งในประเทศไทยเองและในอีกหลาย ๆ ประเทศ อาจกล่าวได้ว่า ยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่ชัดคำจำกัดความมักจะมีลักษณะหลากหลายและแตกต่างในแต่ละสังคมส่วนใหญ่นั้นแล้วพฤติกรรมใดที่ถูกมองว่าไม่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน หรือไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานค่านิยมของสังคมจะถือว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น²⁶

²⁶B.Kirberg and J Austin, 1978, อ้างใน วารุณี ภูริสิทธิ์, การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน : แนวความคิดทางสังคมวิทยา, กรุงเทพมหานคร, โอเดียนสโตร์, 2531, หน้า 21

ซีลดัน และสทูก อี²⁷ เห็นว่า เด็กคนใดก็ตามไม่ว่าจะกระทำผิดเล็กน้อยเพียงครั้งเดียวก็เข้าลักษณะเด็กที่กระทำผิด ซึ่งต่างจากความเห็นของนักวิจัยที่ให้ความหมายของเด็กเกรว่า เด็กเกรจะต้องเป็นเด็กที่กระทำผิดอย่างเดียวกันซ้ำๆ หลายครั้งเพราะเป็นไปได้ว่าเด็กทำผิดเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้งอาจเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม หรือถูกชักนำ เมื่อเติบโตขึ้นอาจจะเลิกরাไป แม้ว่าการกระทำนั้นๆเป็นการกระทำผิดที่ฝ่าฝืนกฎหมายก็ตามแต่ อีกทั้งเพาเวอร์และวิทเมอร์ กล่าวว่าคุณหมายของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดว่าต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ

1. เจตนาของการทำความผิด หรือความร้ายแรงของการกระทำ
2. ทำบ่อยครั้งแค่ไหนและ
3. ทศนคติของผู้กระทำผิดต่อสังคมหรือผู้มีสิทธิอำนาจตามกฎหมาย

เสริน ปุณณะหิตานนท์ ได้กล่าวเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ว่า หมายถึง “พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับความต้องการในค่านิยมของวัฒนธรรมที่ครอบงำวิถีชีวิตของเยาวชน นั่นก็คือพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยมหลัก ซึ่งเป็นระบบที่ก่อรูปลักษณะนิสัยใจคอของเยาวชน แม้ว่ากฎหมายบางอย่างจะไม่ได้ฝังรากลึกลงในจารีตประเพณีของสังคม แต่ก็ปรากฏว่าจารีตประเพณีหลายอย่างได้ถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมาย ดังนั้นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงมีความหมายไปในทางพฤติกรรมบางรูปแบบที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคม ทำให้เกิดการเสียระเบียบทั้งในทางสังคมและตัวบุคคลและมีนัยความหมายครอบคลุมไปถึงผลของการใช้ค่านิยม วินิจฉัยความประพฤติว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา ภายในกรอบของบรรทัดฐานและกฎหมายของสังคมด้วย เป็นความประพฤติที่มักจะมีผลกระทบต่อคนอื่นไปในทางที่เสียหาย”²⁸

2.2.1 ทฤษฎีสาเหตุของการทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

1) ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง(Differ Opportunity Theory)²⁹

Richard Clowalและ LloydE.ohlin กล่าวว่า การทำความผิดทางอาญา

²⁷ สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ, “การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการทำความผิดของเด็กและเยาวชน”, งานวิจัยของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, กรุงเทพมหานคร, ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2549, หน้า 10

²⁸ เสริน ปุณณะหิตานนท์, การกระทำผิดในสังคมสังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน, กรุงเทพมหานคร, เดอะบิสซิเนสเพรส, 2523, หน้า 88 – 89

²⁹ สุดสงวน สุธีสร, “อาชญาวิทยา” อ้างถึงใน จิตรา เพ็ชรล้ำเลิศ, “การทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการทำความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน” ใน *แนวการศึกษาสาขาวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556, หน้า 8-18*

ของเด็กและเยาวชนขึ้นอยู่กับสังคมและโอกาส เช่น เด็กหรือเยาวชนที่ยากจนในแหล่งเสื่อมโทรม ไม่มีโอกาสพบเห็น แบบอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จตามวิถีทางที่สังคมยอมรับ แต่กลับพบเห็นแบบอย่างของการกระทำความผิดทางอาญา จึงพบว่าเด็กและเยาวชนดังกล่าวมักเลือกปฏิบัติ ตามแบบอย่างที่เขาเห็น

2) ทฤษฎีการเลียนแบบ (Imitation Theory)

(1) *Garbriel Tard*³⁰ อธิบายว่า การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบ กล่าวคือ เคยพบเห็น เรียนรู้ จดจำ การกระทำความผิดทางอาญามาก่อน แล้วเกิดการปฏิบัติตามแบบพฤติกรรมนั้นในเวลาต่อมาโดยเขานำเสนอในรูปแบบของ “กฎของการลอกเลียนแบบ” มี 3 ข้อ

ก. บุคคลจะเลียนแบบบุคคลอื่น ในกรณีที่มีการได้มีการเข้าไปใกล้ชิดติดต่อกับผู้นั้นบ่อยๆ ดังนั้นการเลียนแบบจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งและเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วในสังคมเมือง เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “แฟชั่น” ในขณะที่สังคมชนบทการเลียนแบบจะเกิดขึ้นไม่ค่อยบ่อยครั้งและจะค่อยๆเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นธรรมเนียมอาชญากรรม

ข. บุคคลที่ด้อยกว่าจะเลียนแบบผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่า โดยเทรค ได้ศึกษาย้อนกลับไปถึงประวัติศาสตร์ของอาชญากรรมหลายประเภท เช่น การร่อนแร่พ่นเจอร์ การเมาสุรา และการฆาตกรรม แล้วพบว่าอาชญากรรมประเภทเหล่านี้ในระยะแรกจะกระทำโดยบุคคลที่อยู่ในราชวงศ์หรือครอบครัวของขุนนางชั้นสูง ต่อมาได้แพร่กระจายไปสู่บุคคลทุกชนชั้น โดยการเลียนแบบอาชญากรรมหลายประเภทเกิดขึ้นในสังคมเมืองก่อนต่อมาจึงถูกเลียนแบบโดยบุคคลในสังคมชนบท

ค. วิธีการใหม่ เช่น เมื่อมีวิธีการก่ออาชญากรรมแบบวิธีการใหม่ๆ ก็จะมีการกระทำตามกันต่อๆกันแทนวิธีการแบบเก่าๆ

(2) *ซัทเธอร์แลนด์* ได้นำเสนอ “ทฤษฎีการเรียนรู้” เต็มรูปแบบซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 9 หลักการ โดยกระบวนการที่บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาชญากรรมมีดังต่อไปนี้³¹ คือ

ก. เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

ข. เกิดจากการเรียนรู้ โดยจากการที่มีการอยู่ร่วมหรือมีการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นตามกระบวนการติดต่อสื่อสาร

³⁰ สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ, “การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน”, งานวิจัยของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, กรุงเทพมหานคร, ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2549, หน้า 19

³¹ “เรื่องเดียวกัน”, หน้า 19

ก. หลักการสำคัญในส่วนของ การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมนั้น เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่สนิทสนมใกล้ชิดกัน

ง. เมื่อมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการกระทำผิดแล้ว กระบวนการเรียนรู้นี้จะรวมถึงเทคนิคในการกระทำผิด ซึ่งบางครั้งก็สลับซับซ้อนแต่บางครั้งก็ง่าย และทิศทางเฉพาะของแรงจิตใจ แรงผลักดัน รวมตลอดถึงทัศนคติเกี่ยวกับการกระทำผิด

จ. ทิศทางเฉพาะของแรงจูงใจและแรงผลักดันจะถูกเรียนรู้จากทำให้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย ซึ่งในสังคมบางสังคมก็จะเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่บุคคลบางกลุ่มก็จะเป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยการปฏิบัติตามกฎหมาย

ฉ. หลักการสำคัญของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน คือ บุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำผิดเพราะว่าความเห็นด้วยการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยการไม่ละเมิดกฎหมาย

ช. กรณีการคลุกคลีกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันอาจจะแตกต่างกันในด้านความสนใจหรือการให้ความสำคัญและความเข้มงวด ซึ่งหมายความถึงลักษณะของความแตกต่างกันในกรณีที่เป็นระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านอาชญากรรม

ซ. กระบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม โดยการคบหาสมาคมกับรูปแบบของอาชญากรรมและต่อต้านอาชญากรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการทำงานที่เหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป

ฌ. พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมทั่วไป แต่ก็ไม่จำเป็นต้องอธิบายโดยความต้องการและค่านิยมนั้น เนื่องจากพฤติกรรมต่อต้านอาชญากรรมก็มีความต้องการและค่านิยมเดียวกัน บุคคลลัทธรีพท์ก็เพื่อต้องการความมั่นคงในการเงินเช่นเดียวกันกับกรรมกรที่ทำงานหนักเพื่อความมั่นคงในการเงิน ความพยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมอาชญากรรมจากแรงผลักดันและค่านิยมทั่วไป เช่น ความสุขการคืนรนเพื่อสถานะภาพทางสังคม แรงกระตุ้นจากเงิน หรือความผิหวัง ฯลฯ คงจะต้องพบกับความไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากการอธิบายได้ทั้งพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมถูกกฎหมาย เจกเช่นเดียวกับกระบวนการหายใจที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมทุกประเภท แต่ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมถูกกฎหมาย

หลักการสำคัญ 9 ข้อ ซัทเซอร์แลนด์ นำเสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมนั้น เกิดจากการกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากตรงมาจากพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเมื่อมีการการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นทาง

วาจาหรือลักษณะท่าทาง และจากหลักการข้อที่ว่าบุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำผิดเพราะว่าความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย หมายความว่าถ้าฟังเฉพาะการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจะไม่เพียงพอทำให้บุคคลไปประกอบอาชญากรรมได้ บุคคลดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจที่เห็นชอบด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมาย มากกว่าความเห็นด้วยกับพฤติกรรมถูกกฎหมาย และสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายก็คือวัฒนธรรมและค่านิยมที่มากับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งในที่นี้หมายถึงแรงจิตใจแรงกระตุ้น การให้เหตุผล และทัศนคติของการประกอบอาชญากรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีข้อที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความถี่ ระยะเวลา การให้ความสำคัญและความเข้มข้น สำหรับความถี่หมายถึงการที่บุคคลมีประสบการณ์กับรูปแบบของพฤติกรรมอาชญากรรมบ่อยครั้ง ระยะเวลา หมายถึง ช่วงเวลาที่มีประสบการณ์กับพฤติกรรมผิดกฎหมายการให้ความสำคัญ หมายถึง การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมในวัยเด็กจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคคลนั้น สำหรับความเข้มข้น หมายถึง ชื่อเสียงหรือบารมีของต้นกำเนิดของพฤติกรรมอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายหรือหมายถึงความรักและความเคารพที่บุคคลมีต่อผู้ที่ถ่ายทอดหรือเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมอาชญากรรม และความเข้มข้นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรม³²

3) ทฤษฎีความสัมพันธ์ที่แตกต่าง (Differential Association Theory)³³

Edward H. Sutherland กล่าวว่า การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นจากผลของความสัมพันธ์หรือคบหาสมาคมคนที่มีพฤติกรรมของการกระทำความผิดทางอาญาและห่างเหินกลุ่มคนที่ต่อต้านการกระทำความผิดทางอาญา โดยการเรียนรู้ทัศนคติ เทคนิค และพฤติกรรมการกระทำความผิดทางในอาญาของกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม เช่น คนในครอบครัว หรือเพื่อนที่สนิท โดยขึ้นอยู่กับความถี่ และระยะเวลา ในการคบหาสมาคม รวมทั้งลำดับของความสัมพันธ์ กล่าวคือ ยิ่งเรียนรู้ตั้งแต่อายุน้อยก็ยิ่งมีผลต่อพฤติกรรมมาก ตลอดจนความเข้มข้นของการคบหา ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลมากในความสัมพันธ์ย่อมมีผลในการชักจูงหรือต่อการเรียนรู้พฤติกรรมมาก

³²สรุปความจาก "เรื่องเดียวกัน", หน้า 21

³³จิตรา เพียรล้ำเลิศ, "การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน" ใน *แนวทางการศึกษาชุกวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8, นนทบุรี,บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2560, หน้า 8-18*

4) ทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคม (Social Reaction Theory)³⁴

Edward H. Sutherland นักอาชญาวิทยาอเมริกัน และ Gabriel Tard กล่าวว่าเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมในการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ตราบาป คือ เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดขึ้นครั้งแรกก็ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นในฐานะเป็นอาชญากร จึงเป็นการสร้างตราบาปติดตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น อีกทั้งยังรวมถึงการที่สังคมแสดงความห่าเหวไม่ให้ออกาสผู้กระทำความผิดเหล่านั้นได้อยู่ในสังคมอย่างปกติ ยิ่งทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญารุนแรงขึ้น

5) ทฤษฎีตีตรา³⁵

ทฤษฎีตีตราหรือทฤษฎีการกระทำตอบโต้ทางสังคม เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงพฤติกรรมของอาชญากร ว่าไม่ใช่เป็นพฤติกรรมนั้นโดยตรงแต่เป็นกรณีที่สังคมมีปฏิกริยากับผู้กระทำความผิดนั้น การศึกษาอาชญากรรมจึงจำเป็นต้องศึกษาปฏิกริยาหรือการโต้ตอบของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของตัวอาชญากรโดยเริ่มจาก แฟรงค์ แทนเนบลิ้ม เป็นผู้เริ่มต้นทฤษฎีนี้ โดยมีแนวคิดว่า “การที่สังคมตีตราให้ผู้ที่กระทำความผิดว่าเป็นคนเลว จะทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดต่อไปอีก”

ซึ่งตามทฤษฎีตีตรา³⁶ นี้ มีนักวิชาการคนสำคัญ คือจอห์น เบรทเวท³⁶ซึ่งได้กล่าวว่าพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลอาจประกอบขึ้นจากสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกหลายประการด้วยกันเมื่อสังคมได้ดำเนินการลงโทษเท่ากับเป็นการทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความละอายและจะส่งผลให้บุคคลได้สร้างความสำเร็จในตนเองว่าเป็นอาชญากรและจะมีพฤติกรรมแบบเดิมดังกล่าวอีกต่อไปในอนาคต ซึ่ง เบรทเวท เรียกกระบวนการลงโทษทางสังคมในลักษณะนี้ว่าเป็นการตีตราหรือทำให้บุคคลเสียหน้า (Stigmatization) เท่ากับเป็นการปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวกลับมาใช้ชีวิตธรรมดาคล้อยตามบรรทัดฐานของสังคมอีกต่อไป ซึ่งวิธีการให้อภัยแก่ผู้ที่กระทำความผิดในครั้งแรกนั้นจะเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้มากกว่าการลงโทษ ซึ่งการลงโทษนั้นอาจจะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเหมือนโดนตีตราว่าเป็นคนไม่ดี และในกรณี

³⁴“เรื่องเดียวกัน” , หน้า 8-19

³⁵ ฉัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา” ในแนวทางการศึกษาชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา ชั้นสูง หน่วยที่ 5, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 5-54

³⁶ สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ, “การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน”, งานวิจัยของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, กรุงเทพมหานคร, ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2549, หน้า 23

ที่มีการลงโทษสังคมก็จะคิดว่าคนนั้นเป็นคนไม่ดี ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่อยากที่จะกลับตัวเป็นคนดีอีก เมื่อสังคมลงโทษที่ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความอายและรู้สึกเหมือนถูกกีดกันออกจากสังคมก็จะส่งผลกระทบต่อคนนั้นไปรวมตัวกันประกอบอาชญากรรมต่อไปในทางตรงข้ามถ้าหากผู้ที่กระทำผิดและถูกดำเนินการโดยกระบวนการให้อภัยและยินดีรับบุคคลดังกล่าวกลับเข้ามาในสังคมหรือที่เรียกว่ากระบวนการทำให้บุคคลไม่รู้สึกอับอาย บุคคลนั้นก็จะสำนึกผิดและงดเว้นหรือเลิกพฤติกรรมอาชญากรรม

เนื่องจากการลงโทษจะทำให้ผู้ที่กระทำผิดต้องได้รับความอับอายและไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้และไม่สามารถแก้ปัญหาการก่ออาชญากรรมได้ตรงจุด กลับทำให้มีการกระทำความผิดในครั้งต่อไปอีก ก็เนื่องมาจากเป็นกระบวนการที่มีลักษณะดังนี้คือ ไม่มีการให้โอกาสกับผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีเพราะการลงโทษเหมือนเป็นการตีตราว่าเป็นคนไม่ดี โดยไม่ได้คำนึงถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้น และทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนมาเป็นสัญลักษณ์ของตัวคนกระทำผิดที่ถูกตีตรา ซึ่งวิธีการลงโทษแบบการตีตรานี้มุ่งที่จะลดอาชญากรรมในสังคม แต่กลับได้ผลตรงกันข้ามคือทำให้มีอาชญากรรมเพิ่มขึ้น

2.2.2 สาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ปัจจัยสำคัญอันเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน สรุปได้เป็น 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในตัวเด็กและเยาวชน และ สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

1) ปัจจัยภายในตัวเด็กและเยาวชนเอง³⁷ ได้แก่ในกรณีที่มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจำนวนมาก โดยที่มีปัญหาจากเรื่องร่างกายและจิตใจอันเป็นสาเหตุหลักๆ ที่อาจจะทำให้มีการกระทำความผิด ซึ่งอาจกล่าวได้ คือ

(1) สติปัญญาและประสบการณ์น้อยเด็กและเยาวชนทั่วไปมีสติปัญญาและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ต้องทำตามท่วงคลองธรรมเนียมค้อยกว่าผู้ใหญ่ ทำให้เกิดความรู้สึกเท่าไม่ถึงการณ์ ถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย

(2) ภาวะแห่งจิต

เด็กและเยาวชนมีภาวะทางจิตใจที่ยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น เป็นวัยรุ่นที่มีอารมณ์รุนแรง กึกก่นอง ขาดความยับยั้งหรืออดทนต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อม

³⁷ จิตรา เพียรล้ำเลิศ, “การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน” ใน *แนวการศึกษาชุกวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง* หน่วยที่ 8, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2560, หน้า 8-19

(3) พันธกรรม

ความบกพร่องที่ได้รับถ่ายทอดจากบิดา มารดา เช่น โรคปัญญาอ่อน หรือความบกพร่องทางบุคลิกภาพ อาจส่งผลให้ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิด

(4) ความไม่สมประกอบทางกาย

ความไม่สมประกอบทางกาย เช่น ความพิการ หรือเจ็บป่วยด้วยโรคภัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ มีปมด้อย ไม่สามารถเข้ากับสังคมได้ มีปฏิกิริยาหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงหรือกระทำความผิด

(5) ความไม่สมประกอบทางใจ

ความไม่สมประกอบทางใจ เช่น จิตบกพร่อง ทำให้ไม่สามารถที่จะรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ อาจเป็นเหตุให้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าปกติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สาเหตุการกระทำความผิดที่มาจากตัวเด็กเอง ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นสาเหตุหลักๆที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญา ซึ่งในกรณีที่เป็นสาเหตุมาจากตัวเด็กหรือเยาวชนเองเช่นนี้ เป็นปัจจัยที่ควบคุมได้ยาก แต่ควรมีนโยบายให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง คอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด ในกรณีนี้กฎหมายที่รุนแรงอาจจะให้บังคับไม่เหมาะสม

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม³⁸

สิ่งแวดล้อมของเด็กเริ่มตั้งแต่ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด คือ ครอบครัว เพื่อนบ้าน ชุมชน โรงเรียน เพื่อน รวมทั้งสภาพสังคมทั่วไป อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สื่อมวลชน และอื่นๆ อีกมากที่เด็กได้ประสบตลอดเวลาที่เติบโตขึ้น คือ

(1) ครอบครัว

บ้านและครอบครัว นับว่าเป็นสถาบันสังคมที่มีความสำคัญอันดับแรกในการสร้างลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของเด็ก ถ้าครอบครัวมีความสุข มีการเลี้ยงดูอบรมเอาใจใส่ดี เด็กก็จะเจริญเติบโตเป็นคนดี ประพฤติดี แต่ถ้าในครอบครัวไม่มีความสุข ขาดความรัก ขาดการเอาใจใส่ เด็กก็จะหันเหไปหาเพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ซึ่งอาจชักนำไปในทางไม่ดีได้ง่าย ครอบครัวแบบนี้ เรียกว่า “ครอบครัวบกพร่อง”

Sheldon & Glueck นักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวว่า “ครอบครัวบกพร่อง” หมายถึง “การขาดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เด็กขาดความอบอุ่นและความเอาใจใส่จากพ่อแม่ผู้ปกครองในครอบครัว”

³⁸ ประเทือง ธนียผล, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีครอบครัว, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561, หน้า 10-14

Toby Jackson (1957) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีผลต่อทัศนคติของเด็กที่มีต่อสังคมทั่วไปอย่างมาก นอกจากนี้ ยังมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกอีกด้วย³⁹

ผู้ศึกษาก็มีความเห็นว่า ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่จะสร้างให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี ที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างมีคุณภาพ

(2) การศึกษา

การศึกษาทำให้เด็กมีความรู้ มีความคิดที่ถูกต้องตามเป็นไปตามทำนองคลองธรรม สถานศึกษาเป็นที่อบรมดูแลรองจากครอบครัว และเป็นเสมือนแม่พิมพ์ที่จะหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีต่อไป

แต่ในปัจจุบันก็มีสถานศึกษาหลายแห่งที่ไม่สามารถควบคุมดูแลนักเรียน นักศึกษาวัยรุ่นที่มีค่านิยม และทัศนคติที่ผิดๆ ตามรุ่นพี่ เป็นเหตุให้มีการทำร้ายร่างกาย ฆ่ากัน เพียงเพราะอยู่ในสถาบันที่เป็นอริกัน

(3) การคบเพื่อน

การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน ถ้าคบเพื่อนเกรมิ ความประพฤติไม่ดี ก็จะชักนำให้เด็กๆ ประพฤติผิดกฎหมายได้ โดยเฉพาะเยาวชนที่ครอบครัวมีปัญหา มักจะรวมตัวกันเป็นแก๊งค์ แล้วชอบแสดงพฤติกรรมที่ขัดกับบรรทัดฐานของสังคมจึงละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ชอบวิธีรุนแรงใช้กำลังตัดสิน

(4) สภาพแวดล้อมและอิทธิพลของชุมชน

สภาพแวดล้อม และชุมชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำความคิดของเด็ก เด็กที่เติบโตมาในละแวกบ้านที่มีสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะมีแนวโน้มในทางกระทำผิดได้โดยง่าย พฤติกรรมของเด็กกระทำผิดมักจะใช้ชีวิตอยู่นอกบ้านมากกว่าอยู่ในบ้าน โดยเตร็ดเตร่ไปตามที่ต่างๆ คบเพื่อนที่มีความประพฤติไปทำนองเดียวกัน ชักชวนกันเสพของมีนเมา สารเสพติด มั่วสุมตามแหล่งอบายมุข ยิ่งกว่าจะสนใจไปตามสนามกีฬาหรือศูนย์เยาวชน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ซึ่งเต็มไปด้วยผู้ใหญ่ซึ่งเป็นพวกมิจฉาชีพ และมีแหล่งอบายมุขให้มั่วสุมกัน ทำให้เด็กและเยาวชนคุ้นเคยกับพฤติกรรมดังกล่าวและเห็นผิดเป็นชอบ

³⁹Schafer and Knudten, *Juvenile Delinquency* (New York: Random House, 1970), p.124 อ้างถึงใน ประเทือง ธนิยผล, *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีครอบครัว*, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561, หน้า 11

(5) สาเหตุทางเศรษฐกิจ

สังคมที่มีเศรษฐกิจดี ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพสูง จำนวนอาชญากรรมก็น้อย ตรงข้ามกับสังคมที่เศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนมีรายได้น้อย จำนวนอาชญากรรมก็มาก ในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความสุข เพราะมีรายได้น้อยพ่อแม่ทะเลาะวิวาท เด็กต้องออกไปทำงานนอกบ้านขาดการศึกษา คบเพื่อนไม่ดี จึงนำไปสู่การก่ออาชญากรรม และการกระทำความผิดของเด็ก

โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ ของมีราคาแพง แต่คนมีรายได้น้อย ก็อาจจะส่งผลให้มีการกระทำความผิดมากขึ้นก็ได้เช่นกัน

(6) สื่อมวลชน

Wilbur L. Schraman (1960) นักอาชญาวิทยาที่มีชื่อเสียงได้ศึกษาพบว่า “เด็กๆ ได้เรียนรู้และตกอยู่ในอิทธิพลของสื่อมวลชนนานาชนิดได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของครอบครัว การอบรมของโรงเรียน และการคบเพื่อนของเด็ก”⁴⁰

(7) ยาเสพติด

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติด และสารเสพติดในรูปแบบต่างๆ ได้ก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรงที่กระทบถึงความมั่นคงของชาติเพราะเด็กและเยาวชนตกเป็นทาสของยาเสพติด และสารเสพติดมีจำนวนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นปัญหาระดับโลกที่ร้ายแรงมาก

(8) เรื่องเพศ

เด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้รับรู้เรื่องเพศจากสื่อต่างๆ มีหลายรายที่ได้เสพสื่อทางเพศแล้วหาโอกาสกระทำความผิดทางเพศ เช่น ข่มขืนกระทำชำเรา กระทำอนาจาร เป็นต้น และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อาจนำไปสู่การกระทำความผิดได้ ถ้าหากตั้งครรภ์ก็มักจะทำแท้ง

เรื่องเพศจึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เนื่องจากเมื่อพลาดกระทำความผิดในเรื่องเพศไปแล้วก็มักจะมีการกระทำความผิดอื่นตามมาเพื่อปกปิดการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นอีกว่า หากมีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนไว้ จะทำให้เด็กและเยาวชนไม่กล้าที่จะเริ่มกระทำความผิดอย่างใดขึ้น

ดังนั้นในปัจจุบันเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนเจริญเติบโตเกินกว่าอายุอย่างมาก เนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว และในสังคมปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้า

⁴⁰Wilbur L. Schraman, ed. Mass Communication Urban, University of Illinois Press, 1960, p.466. อ้างถึงใน ประเทือง ธนิยผล, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีครอบครัว, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561, หน้า 13

ทำให้เด็กและเยาวชนมีความคิด ความสำนึกเป็นของตนเอง เกินความเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจจะเทียบเท่ากับวัยผู้ใหญ่ก็ได้ จากรูปแบบในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติการณ์ร้ายแรง เช่น ฆ่าคน โดยเจตนา ฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือคดีข่มขืนกระทำชำเราอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง เป็นต้น และการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดมาจากหลาย ๆ สาเหตุประกอบกัน ไม่ได้มาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเท่านั้น เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดทางอาญา ก็ต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมด้วยวิธีการที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ที่กระทำความผิดทางอาญา แต่ “หากเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมากก็ต้องลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้เช่นกัน” ซึ่งการที่จะนำกฎหมายมาใช้กับบุคคลใดก็ตามนั้นจะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ชัดเจน จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่าย

2.3 ทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำความผิด

2.3.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นและทดแทน⁴¹

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นและทดแทนก่อกำเนิดมาจากสำนักอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก มีหลักว่า ผู้ที่กระทำผิด ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม สมควรถูกลงโทษเพื่อตอบแทนความผิดที่กระทำลง และมีพื้นฐานความคิดมาจากลัทธิเจตต์จำนองเสรีที่เรียกว่า Free Will ลัทธินี้มีความความเชื่อเป็นพื้นฐานว่า มนุษย์มีเหตุผลมีอิสระภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆ ภายใต้ความคิดความเชื่อและการตัดสินใจ ของตนเอง รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการในการใช้เหตุผลการกระทำสิ่งใดมนุษย์ย่อมมี เหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากเป็นการกระทำที่ดี เขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือเป็นกระทำ การทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาย่อมสมควรได้รับการตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากสังคม วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีนี้ คือ เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเนื่องจากการกระทำของเขาสมควรได้รับ โทษ เพื่อให้กฎหมายเกิดความศักดิ์สิทธิ์รักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบต่อการกระทำของเขาเองซึ่งการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นเป็นการมองย้อน ไปในการกระทำความผิดไม่ได้มองว่า หากลงโทษแล้วจะเกิดผลอย่างไรกับผู้ที่ถูกลงโทษ

จากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นและทดแทนนี้ เห็นได้ว่าเมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดก็ควรที่จะได้รับโทษ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์และเจตนารมณ์ของกฎหมายในการที่จะรักษาความสงบของบ้านเมือง

⁴¹ ธีรวัจน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีการลงโทษ” ใน *แนวการศึกษาวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา* ชั้นสูง หน่วยที่ 6, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 6-12

2.3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง⁴²

การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือ การข่มขู่ยับยั้งทั่วไปเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำ ความผิด เพื่อเป็นตัวอย่างและป้องกันไม่ให้คนอื่นกระทำความผิดในแบบเดียวกันอีก และข่มขู่ยับยั้งเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะกลัวต่อการที่ถูกลงโทษ หลักการลงโทษ แบบข่มขู่ยับยั้ง คือ การลงโทษต้องมีความแน่นอน และการลงโทษต้องกระทำได้อย่างรวดเร็ว และการลงโทษต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งนี้การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนี้อยู่บนแนวคิดที่ว่า เมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้น ควรหาทางป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก เพราะไม่สามารถที่จะย้อนเวลา กลับไปแก้ไขความผิดนั้น ได้อีกแล้ว เบ็คคาเรียให้ทัศนะว่ามนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) มีความเป็นอิสระ มีสิทธิที่จะเลือกกระทำการ หรือไม่กระทำการใด ๆ นอกจากนี้มนุษย์ยังเป็นสัตว์ โลกที่ “มีพร้อมด้วยเหตุผล” (being rational) ดังนั้น เมื่อ มนุษย์ตัดสินใจทำอะไรลงไป ถือว่ามนุษย์ สามารถชั่งน้ำหนักระหว่างการกระทำและผลที่ได้รับ เมื่อ มนุษย์ใช้เหตุผลดีแล้ว และตัดสินใจทำ ลงไปมนุษย์จึงย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น เบ็คคาเรียเห็นว่าการกระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษให้สมกับลักษณะความผิดที่ได้กระทำลงไป

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า การกระทำผิดที่ เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้นอีกได้ ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำผิดเกิดขึ้น เราจึงควรหาทางที่จะป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดลักษณะนั้นเกิด ขึ้นมาอีก มากกว่าที่จะแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด แนวคิดนี้จึงมองว่าสังคมควรจะใช้วิธีการลงโทษ เพื่อเป็นการป้องกัน มิให้เกิดการกระทำผิด ลักษณะนั้นเกิดขึ้นอีก โดยการใช้อำนาจลงโทษเป็นการขู่ให้ บุคคลอื่นในสังคมกลัวเกรงโทษที่จะได้รับ และไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งจะถือว่าเป็นการปลูกฝัง ศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมไปด้วย ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน มีความเชื่อตามแนวคิดของ

สำนักอาชญาวิทยาแนวปฏิฐานนิยม (Positivist) ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Caesar Lombroso) นายแพทย์ผู้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมมาใช้ในการศึกษาผู้กระทำผิด เพื่อที่จะหาทางป้องกันสังคม โดยเขามีความเชื่อว่า หากรู้ว่าผู้กระทำผิดมี ลักษณะอย่างไร ก็สามารถที่จะหาทางป้องกันได้ โดยใช้วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้ บุคคลนั้นเป็นอันตรายต่อสังคม

ดังนั้น เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยซึ่งมีความคิดอิสระ มีความรู้สึกผิด ชอบ เข้าใจถึงการกระทำของตัวเองและสามารถคิดและตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง มีความรู้สึกนึกคิดใน การกระทำของตนเองแล้ว หากกระทำความผิดที่ร้ายแรงจึงควรได้รับโทษจากการกระทำความผิด

⁴²“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 6-18

นั้นเพื่อเป็นบทเรียน หรือเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งไม่ให้เกิดความผิดนั้นอีก และเพื่อเป็นการข่มขู่ให้เด็กและเยาวชนคนอื่นกลัวไม่กล้ากระทำความผิดนั้นด้วย

2.3.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู⁴³

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการกระทำผิด โดยเน้นตัวบุคคลผู้กระทำผิดและสภาพแวดล้อม เพื่อที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำผิด มากกว่าที่จะลงโทษ ความมุ่งหมายที่แท้จริงคือ เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี และมีให้กระทำผิดซ้ำรวมทั้งทำให้ผู้กระทำผิดกลับคืนเข้าสู่สังคมได้ดั้งเดิม ด้วยความเป็นปกติสุข ส่วนเหตุผลของการลงโทษเพื่อแก้ไขคือคิดเปลี่ยนแปลงคือมุ่งศึกษาค้นหา สาเหตุแห่งการกระทำผิดและหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เพื่อที่จะ แก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่

หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู คือ การหลีกเลี่ยงไม่ให้ ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขาโดยให้ใช้วิธีการอื่น แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคลเมื่อผู้กระทำผิดได้แก้ไขดีดั้งเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ และให้มีการปรับปรุง การลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

2.4 หมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

2.4.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966⁴⁴

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ได้บัญญัติการคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิเด็กไว้ ดังนี้

ภาค 3 ข้อบทที่ 6 “5. บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่กระทำความผิดจะถูกพิพากษา ประหารชีวิตมิได้...”

ข้อบทที่ 10 “ 1) บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนสิทธิต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

2) (ก) ยกเว้นในสถานการณ์พิเศษ ผู้ต้องหาต้องการได้รับการจำแนกออกจากผู้ต้องโทษและต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปให้เหมาะสมกับสถานะที่ไม่ใช่ผู้ต้องโทษ

⁴³“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 6-27

⁴⁴ขจรศักดิ์ สิริอิศรลาภ, การเบี่ยงเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยพนักงานสอบสวน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549, หน้า 150

(ข) ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องแยกออกจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องนำตัวไปพิจารณาคดี โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

3) ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยกาปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือจะต้องเป็นวิธีการที่ทำให้นักโทษกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมต่อไป ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการแยกออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมแก่วัยและสถานะทางกฎหมาย

ข้อบทที่ 14 “1. บุคคลทั้งปวงย่อมมีความเสมอภาคกันในการพิจารณาของศาลและตุลาการในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งตนต้องหาว่ากระทำความผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมโดยคณะตุลาการ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่มีอำนาจ มีความเป็นอิสระและสื่อมวลชนอาจถูกห้ามเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตย หรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้เสียในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคู่กรณีหรือในสภาพการณ์พิเศษ ซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอื่นต้องเปิดเผย เว้นแต่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชน หรือเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับข้อพิพาทของคู่สมรสในเรื่องการเป็นผู้ปกครองเด็ก

4. ในกรณีของบุคคลที่เป็นเด็กหรือเยาวชน วิธีการพิจารณาความให้เป็นที่ไปโดยคำนึงถึงอายุและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของบุคคลนั้น”

ดังนั้นจึงได้มีการแก้ไขกฎหมายของไทยตามประมวลกฎหมายอาญาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยได้แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 วรรคสอง และวรรคสามให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ดังนี้

มาตรา 18 วรรคสอง “โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี”

มาตรา 18 วรรคสาม “ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี”

2.4.2 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989⁴⁵ (Convention on the Rights of the Child) เป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่สำคัญและมีการให้สัตยาบันจากหลายประเทศ และได้รับความเห็นชอบมากที่สุดในโลก โดยที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 เป็นต้นมา อนุสัญญาฉบับนี้ระบุรายละเอียดของสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆไว้ว่าทุกประเทศต้องรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กควรจะได้รับในประเทศของตนซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ในวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยให้คำนิยาม “เด็ก” ไว้ในข้อ 1 ว่า “เด็ก” หมายถึง “มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น” และมีหลักการที่สำคัญ คือ เด็กทุกคนต่างมีสิทธิต่างๆที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและประเทศสมาชิกของอนุสัญญาต้องดำเนินการให้การปกป้องส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างเต็มที่ และอย่างน้อยต้องเป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญา โดยเด็กต้องได้รับการดูแลและช่วยเหลือ จะเห็นได้ว่าอนุสัญญาสิทธิเด็กได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าข้อกำหนดต่างๆในอนุสัญญาเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองโดยประเทศไทยได้ให้การรับรองอนุสัญญาฉบับนี้เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 โดยอนุสัญญาฉบับนี้มีสาระสำคัญมุ่งคุ้มครองเด็ก 4 ประการ⁴⁶ คือ

1) สิทธิในการอยู่รอด (Survival Right) เป็นสิทธิขั้นมูลฐานในอันที่จะมีชีวิตรอดอยู่เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าต่อไป โดยได้รับอาหารที่มีคุณค่าเพียงพอ มีบ้านอยู่อาศัยและได้รับบริการสาธารณสุข

2) สิทธิที่จะได้รับความปกป้องคุ้มครอง (Protection Right) เป็นสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำทารุณกรรมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งสิทธิในครอบครัว สิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติของตนเอง สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมจากรัฐในกรณีถูกกล่าวหาและการพิจารณาคดีดี และ ภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

⁴⁵ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ กระบวนการติดต่อร้องเรียน”, ค้นคืน 13 มิถุนายน 2560, จาก <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/crc.pdf>

⁴⁶ ประเทือง ธนิยผล, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561, หน้า 65

3) สิทธิในการพัฒนา (Development Right) เป็นสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนในด้านการศึกษา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเล่น และ กิจกรรมต่างๆ

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) เป็นสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงชีวิตของตนเอง รวมทั้งมีโอกาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของสังคม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 2 “1. รัฐภาคีจะเคารพและประกันสิทธิตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้แก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ในเขตอำนาจของตน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใดๆ...”

2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อประกันว่าเด็กได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ หรือการลงโทษในทุกรูปแบบ บนพื้นฐานของสถานภาพ การแสดงออก หรือความเชื่อของบิดามารดาของเด็ก”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 19 “1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ...”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 32... “2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และการศึกษาเพื่อประกันให้มีการดำเนินการตามข้อนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวและโดยคำนึงถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ รัฐภาคีจะ...(ค) กำหนดบทลงโทษ หรือวิธีการลงโทษอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อประกันให้ข้อนี้มีผลใช้บังคับจริงจัง”

เห็นได้ว่าในส่วนนี้มีการกล่าวถึงกระบวนการทางนิติบัญญัติที่ให้รัฐภาคีต้องมีการดำเนินการทางนิติบัญญัติเกี่ยวกับเด็กไว้ด้วย ดังนั้นการที่จะนำกฎหมายใดมาใช้กับเด็ก ต้องมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน มีหลักการเดียวกัน สามารถนำมาใช้ได้ถูกต้องและเป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นโทษแก่เด็กก็ตาม

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 37 “รัฐภาคีประกันว่า

(ก) จะต้องไม่มีเด็กคนใดต้องถูกทรมาน หรือถูกปฏิบัติลงโทษที่โหดร้าย ไม่มีมนุษยธรรม โดยบุคคลที่กระทำความผิดในขณะที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีจะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัว

(ข) จะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุมกักขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และต้องมีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างสมควร...”

เช่นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กำหนดให้บุคคลที่กระทำความผิดในขณะอายุต่ำกว่าสิบแปดปีจะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัวเท่านั้นในส่วนของบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 76 ที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปี แต่ยังไม่เกิน ยี่สิบปี นั้นจึงไม่อยู่ในข้อห้ามการลงโทษตามหลักการนี้ ดังนั้นการที่จะลงโทษบุคคลกลุ่มนี้จึงไม่ต้องห้ามเด็ดขาดในกรณีนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40

“1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ถูกตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่จะได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก ซึ่งจะเสริมความเคารพของเด็กต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้อื่น ในลักษณะที่ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการกลับไปใช้ชีวิต และมีบทบาทในทางสร้างสรรค์ในสังคม

2. ในกรณีนี้ และ โดยคำนึงเกี่ยวกับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของตราสารระหว่างประเทศ รัฐภาคีประกันว่า

(ก) จะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา เพราะเป็นการกระทำหรือการกระทำความผิด ในกรณีที่ไม่ต้องห้ามตามกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่การกระทำหรือการกระทำความผิดนั้น

(ข) เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาหรือตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาอย่างน้อยที่สุดจะได้รับการประกันดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย

(2) ได้รับแจ้งข้อหาทันทีและโดยตรง และในกรณีที่เหมาะสมโดยผ่านบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสม เพื่อการเตรียมและการสู้คดีของเด็ก

(3) ได้รับการตัดสินโดยไม่ชักช้า โดยองค์กรทางตุลาการที่มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางในการพิจารณาอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสม เว้นแต่เป็นกรณีที่พิจารณาได้ว่าไม่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงอายุของเด็ก

(4) จะบังคับให้เบิกความหรือรับสารภาพผิดไม่ได้ สามารถซักถามหรือซักค้านพยานได้ และให้พยานของตนเข้ามามีส่วนร่วม และภายใต้ความเท่าเทียมให้มีการซักถามพยานแทนตนได้

(5) หากพิจารณาว่าได้มีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ก็ให้การวินิจฉัย หรือมาตรการใดที่กำหนดโดยผลของการวินิจฉัยนั้น ได้รับการทบทวนโดยหน่วยงานหรือองค์กร ทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระและเป็นกลางในระดับสูงขึ้นไป

(6) กรณีที่เด็กไม่สามารถเข้าใจ หรือพูดภาษาที่ใช้อยู่ได้ ให้มีการจัด ให้มีล่าม โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ

(7) สำหรับทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ให้คำนึงและเคารพ ต่อเรื่องส่วนตัวของเด็กเป็นสำคัญ

3. รัฐภาคีจะหาทางส่งเสริมให้มีการบัญญัติกฎหมาย กำหนดกระบวนการวิธี พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานและ สถาบันซึ่งจะใช้เป็นการเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูก ถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(ก) การกำหนดอายุขั้นต่ำ ซึ่งเด็กที่มีอายุน้อยกว่านั้นจะถูกถือว่าไม่มี ความสามารถที่จะฝ่าฝืนกฎหมายอาญาได้...

4. การดำเนินการต่าง ๆ เช่น คำสั่งให้มีการดูแล แนะแนว และควบคุม การให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์การอุปการะดูแล แผนงานการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และทาง อื่น นอกเหนือจากการให้สถาบันเป็นผู้ดูแล จะต้องมิไว้เพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติใน ลักษณะที่เหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก และได้สัดส่วนกับทั้งสภาพการณ์และความผิดของ เด็ก”

ในกระบวนการในการทำสนธิสัญญานั้นมีหลายขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การ เสร็จจากลง การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อที่จะผูกพันตามสนธิสัญญาโดยต้องมีการลงนาม การให้ สัตยาบัน และบางรัฐอาจกำหนดข้อยกเว้นของตน หรือตีความสนธิสัญญา ซึ่งการคุ้มครองตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้นเป็นลักษณะสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นสนธิสัญญา พหุภาคี คือ เป็นสนธิสัญญาที่สองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นสมาชิกในสนธิสัญญา และเมื่อปฏิบัติตาม ขั้นตอนในการทำสัญญาครบถ้วนแล้ว สมาชิกก็มีความผูกพันในการที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญา ต่อไป ซึ่งการเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดความผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงใน สนธิสัญญา ไม่เช่นนั้นจะต้องรับผิดชอบต่องบโทษระหว่างประเทศที่ได้กำหนดไว้

2.4.3 กฎแห่งกรุงปักกิ่ง⁴⁷

กฎแห่งกรุงปักกิ่ง หรือ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นหลักปฏิบัติทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้มีการแนะนำ หรือเป็นการขอความร่วมมือให้ทุกประเทศแก้ไขกฎหมายให้มีวิธีการปฏิบัติ และนโยบายต่างๆ โดยมีหลักการหรือเจตนารมณ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักสากล ซึ่งทุกประเทศในโลกก็ได้มีการยอมรับกันว่า เป็นหลักการที่ดีในการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในประเทศของตัวเอง โดยมีสาระสำคัญ เช่น ข้อ 1. “ควรหาทางส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กหรือเยาวชนนั้นให้ดียิ่งขึ้น ควรพัฒนาสภาพที่จะทำให้เด็กและเยาวชนได้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความหมายและมีความคุณค่า และความยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชนควรอยู่ในกรอบรวมของความยุติธรรมทางสังคม มีผลทั้งคุ้มครองเด็กและเยาวชนและรักษาความสงบสุขของสังคมในเวลาเดียวกัน” ข้อ 2. “กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำต่อไปนี้ จะใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างเท่าเทียมกัน และในเขตอำนาจศาลของแต่ละชาติ ควรจัดทำชุดกฎหมาย กฎ หรือบทบัญญัติพิเศษที่ใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน...” เป็นต้น และกฎแห่งกรุงปักกิ่งนี้ยังมีหลักในการพิจารณาคดีและวางข้อกำหนดโดยกำหนดหลักการไว้ใน ข้อ 5. “ระบบความยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนควรเน้นถึงความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชนและต้องมั่นใจว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะได้สัดส่วนกับสภาพแวดล้อม ทั้งของผู้กระทำความผิดและความผิดที่ได้กระทำลงไป” และ ข้อ 17. “เมื่อได้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบและถูกต้องครบถ้วนแล้ว การจำกัดเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้นจึงจะนำมาใช้ได้ อีกทั้งต้องให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ไม่ควรให้มีการวางข้อกำหนดที่เป็นการกำหนดลดเสรีภาพส่วนบุคคล แต่หากเป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนได้กระทำนั้นเป็นคดีที่ร้ายแรง หรือกระทำผิดร้ายแรงเป็นประจำ และไม่มีวิธีการหรือทางแก้ไขด้วยวิธีอื่นที่เหมาะสมแล้ว ก็ให้ใช้วิธีการดังกล่าวได้และไม่ควรมีการประหารชีวิตเด็กและเยาวชนนั้น”

จึงจะเห็นได้ว่า กฎแห่งกรุงปักกิ่ง นั้นได้มีการวางหลักการ และแนวทางในเรื่องเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้อย่างละเอียดและครอบคลุมในทุกเรื่องและทุกขั้นตอน ซึ่งกฎแต่ละ

⁴⁷กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน “กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง)”, ค้นคืน 15 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.djop.go.th/law/2012-06-30-16-03-00/item/164>

ข้อนั้นเห็นได้ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากเกิดจากการตกลงระหว่างประเทศ โดยมีหลายประเทศที่เห็นถึงความสำคัญของปัญหาในเรื่องนี้ และจะเป็นผลดีแก่

ประเทศที่ตกลงเข้าร่วมเป็นภาคีในการที่จะนำหลักการดังกล่าวไปปรับใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดอาญาในประเทศของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในกรณีที่หลายๆประเทศจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน

ดังนั้นเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีด้วย วิธีการที่จะใช้การลงโทษทาง อาญาโดยการจำกัดดุลพินิจให้ศาลลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษสูง นั้นจึงไม่เป็นการต้องห้ามตามหลักกฎหมายดังกล่าวนี้

ขอบข่ายของการใช้ดุลพินิจ⁴⁸ในการที่จะใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนของ กระบวนการและในระดับต่างๆ ของการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ได้แก่ การ สอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาคดี และการติดตามผลในการวางข้อกำหนดหรือคำพิพากษา โดยการใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนและทุกระดับนั้นควรใช้ความอดุสาหะ พยายาม เพื่อให้ดุลพินิจนั้น มีความน่าเชื่อถือที่สามารถอธิบายได้ และต้องมีแนวทางที่ชัดเจนของการใช้ดุลพินิจและควร กำหนดให้ผู้ใช้อดุลพินิจมีคุณสมบัติพิเศษหรือได้รับการฝึกหัดให้มีความสุขุมรอบคอบในการใช้ ดุลพินิจตามหน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

จากกฎข้อนี้ จะเห็น ได้ว่ามีการวางระเบียบในเรื่องการใช้ดุลพินิจในเรื่อง เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้ในทุกขั้นตอน ซึ่งในขั้นตอนของชั้นศาลนับว่ามีความสำคัญมากขึ้นตอน หนึ่ง เพราะเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องปฏิบัติด้วยความเข้าใจและเป็นธรรมมี แนวทางที่ชัดเจน ดังนั้นการที่จะจำกัดการใช้ดุลพินิจโดยกำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย อาญามาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าจะจะเป็นแนวทางที่ชัดเจน และยุติธรรม แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.4.4 กฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ⁴⁹

กฎสหประชาชาตินี้บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด เป็นการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ ซึ่งถือว่าเป็นบรรทัดฐาน ในการที่จะให้ทุกประเทศ ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ เป็นผู้ที่ไร้ เดียงสา ถูกชักจูงได้ง่ายและง่ายต่อการถูกใช้ให้เป็นเหยื่อให้ไปกระทำในทางที่ผิดกฎหมายโดยได้

⁴⁸“เรื่องเดียวกัน” ข้อ6, หน้า 11

⁴⁹กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน “กฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ”, คั่นคืน 15 ตุลาคม 2560, จาก<http://www.djop.go.th/law/2012-06-30-16-03-00/item/163>

มีการเชิญประเทศสมาชิกให้ดัดแปลงกฎหมาย นโยบาย และวิธีปฏิบัติอันใดก็ตามของประเทศ สมาชิกที่มีความจำเป็นตามเจตนารมณ์ของกฎสหประชาชาติอีกด้วย

1) แนวความคิดพื้นฐาน

แนวความคิดพื้นฐาน

กฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ

ข้อ(1) “ระบบความยุติธรรมเกี่ยวกับคดีที่เป็นเด็กและเยาวชนควรสนับสนุนสิทธิและความปลอดภัยรวมทั้งส่งเสริมสุขภาพจิตและกาย และความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนให้ดียิ่งขึ้น การจำคุกควรเป็นวิธีสุดท้ายที่จะนำมาใช้”

(2) “เด็กและเยาวชนจะถูกลิดรอนเสรีภาพได้ก็แต่ในกรณีที่เป็นไปได้ตามหลักการและวิธีการซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน เท่านั้น การที่จะใช้วิธีลิดรอนเสรีภาพเด็กควรเป็นวิธีสุดท้าย และในระยะเวลาสั้นที่สุด และควรต้องจำกัดเฉพาะคดีที่เป็นข้อยกเว้นและระยะเวลาที่จำกัด การดำเนินการพิจารณาโดยตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่ โดยจะต้องไม่มีการคัดค้านหากจะมีการปล่อยเด็กและเยาวชนนั้นก่อนกำหนด”

(3) “เป็นกฎที่ตั้งขึ้น โดยมีเจตนาเพื่อที่จะให้เป็นกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งได้มีการรับเอากฎของสหประชาชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพทุกรูปแบบและสอดคล้องต้องกันกับหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้วย และมีจุดประสงค์ที่จะทำให้ไม่เกิดผลกระทบจากความเสียหายในทุกรูปแบบในกรณีที่มีการควบคุมตัวและการที่จะดูแลเด็กและเยาวชน”

(4) “การนำกฎของสหประชาชาติไปใช้ต้องนำไปใช้โดยเป็นธรรมเนียมไม่มีการแบ่งแยกไม่ว่าในทางใด เช่น เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สัญชาติ เชื้อชาติ หรืออื่นๆ ความเชื่อในแง่วัฒนธรรม หรือขั้นตอนปฏิบัติ ทรัพย์สิน การเกิด สีผิว หรือสถานภาพทางครอบครัว จริยธรรม หรือต้นกำเนิด ความพิการ ศาสนา และวิธีการปฏิบัติ และแนวความคิดทางศีลธรรมส่วนตัวของเด็กและเยาวชน ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องได้รับการเคารพ”

(5) “กฎของสหประชาชาติควรได้รับการเตรียมพร้อมที่จะจัดทำเป็นแบบมาตรฐานที่สะดวกต่อการอ้างอิง และเพื่อช่วยสนับสนุนและเป็นแนวทางให้แก่เจ้าหน้าที่วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในระบบยุติธรรมในคดีเด็กและเยาวชน”

2) ขอบเขตและการใช้ที่เป็นประโยชน์

กฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ

ข้อ (11) “ความมุ่งหมายของกฎของสหประชาชาติ ความหมายดังต่อไปนี้ควรที่จะนำมาใช้

ก. เด็กและเยาวชน คือ บุคคลทุกคนที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี อายุที่จำกัดให้ต่ำกว่านี้ ซึ่งไม่ควรยินยอมให้ถูกลิดรอนเสรีภาพ ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย

ข. การลิดรอนเสรีภาพ หมายถึง รูปแบบของการควบคุมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการจำคุกหรือสถานที่ที่มีการควบคุมบุคคลที่ได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐบาลหรือเอกชน ซึ่งในสถานที่ดังกล่าวนี้ บุคคลจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปได้โดยสมัครใจ แต่จะต้องมีคำสั่งของศาลของผู้บริหาร หรือของผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในหน่วยงานของรัฐบาล”

ข้อ (12) “การที่จะลิดรอนเสรีภาพ ควรจะมีเงื่อนไขและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นหลักประกันในการเคารพสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานที่ควบคุมต่างๆ ควรจะมีหลักประกันเกี่ยวกับประโยชน์ที่พึงจะได้รับ และมีกิจกรรมที่เต็มไปด้วยความหมาย ซึ่งควรจะได้นำมาใช้เพื่อเป็นการสนับสนุนสุขภาพอนามัย การเคารพตนเอง และอุปการะเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกประทับใจ ชอบ ตลอดจนการสนับสนุนช่วยเหลือ ให้เด็กและเยาวชน ได้มีทักษะและความสามารถ ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม”

ข้อ (13) “ไม่มีเหตุอันใดที่จะทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ ได้รับการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานภาพของพวกเขาในฐานะที่เป็นพลเมืองในทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง สังคม หรือวัฒนธรรมในฐานะที่เด็กและเยาวชนได้ชื่อว่ายู่ภายใต้กฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการลิดรอนเสรีภาพ”

ข้อ (14) “การให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับหลักประกันที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจได้ใช้กฎหมายเพื่อเป็นมาตรการในการควบคุม และยังมีวัตถุประสงค์ในทางด้านของสังคมเพื่อที่จะใช้เป็นหลักประกันในการตรวจสอบเป็นประจำ และในความหมายเกี่ยวกับการควบคุมอื่นๆ ที่ได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และตามระเบียบต่างๆ ที่กำหนดให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง ซึ่งมีใช้เป็นเจ้าหน้าที่ของสถานที่ควบคุมได้เข้าเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชน”

สรุปได้ว่า หลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กล่าวมานั้น เป็นการร่วมมือกันในระหว่างประเทศทั่วโลกเพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เนื่องจากทุกประเทศเห็นถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในกฎแห่งกรุงปักกิ่งได้กำหนดให้มีการวางแนวทางในการใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของแต่ละประเทศให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดขอบข่ายของการใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนด้วย แต่ก็เห็นได้ว่ามีข้อกำหนดที่ไม่ได้ห้ามเด็ดขาดในการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า การที่จะกำหนดจำกัดดุลพินิจของศาล

ให้มีการลงโทษเด็กและเยาวชนตามความผิดที่พิจารณาได้ความ หากเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก นั้นเป็นการเหมาะสมที่จะแก้ปัญหาคาไรใช้กฎหมาย และแก้ปัญหาคาไรที่เด็กและเยาวชนจะกระทำความผิดได้ เพราะผู้พิพากษาแต่ละท่านนั้นมีดุลพินิจที่ต่างกัน อาจจะทำให้การใช้กฎหมายในการลงโทษนั้น ไม่ยุติธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

ความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

1. ความรับผิดทางอาญาและกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย ต่างประเทศ

1.1 ประเทศฝรั่งเศส

1.1.1 ความรับผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ฝรั่งเศส มีการใช้กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ และ การกำหนดความรับผิดทางอาญาและกำหนดความรับผิดทางอาญาของเด็กในแต่ละช่วงอายุไว้ให้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการรู้ผิดชอบของแต่ละบุคคลอันมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการ ยกเว้นโทษอันเนื่องมาจากสติปัญญาของผู้กระทำ⁵⁰ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงก็จะไม่ได้รับความ คู้มครอง การพิจารณาพิพากษาและการกำหนดบทลงโทษจะมีความรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ ความรู้สำนึกในการกระทำความผิด โดยยึดหลักว่าหากผู้กระทำความผิดไม่รู้สำนึกในสิ่งที่ตน กระทำผิดก็จะได้รับโทษน้อยลง ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นๆ ที่แวดล้อม ตัวเด็กหรือเยาวชนที่หลงผิดเป็นกรณีๆ ไป⁵¹ เมื่อฝรั่งเศสเกิดปัญหาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ที่มีโทษสูงมากขึ้นจึงทำให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนใน ค.ศ. 1996 โดยมีการ กำหนดให้พิจารณาความผิดจากอัตราโทษจำคุกของความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำแทนที่จะ พิจารณาเพียงความเป็นเด็กและเยาวชนเท่านั้น ดังนั้นในการลงโทษศาลสามารถนำอัตราโทษหรือ ความร้ายแรงที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาพิจารณากับความ เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อลงโทษ

⁵⁰ มาดาลักซ์ ออรุ่งโรจน์, หลักกฎหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีบทบัญญัติเรื่องการกระทำโดยพลาด : ศึกษาจากรายงานการประชุมต้นร่างตั้งแต่ประมวลกฎหมายลักษณะอาญาจนถึงปัจจุบัน, โครงการวิจัยเสนอต่อ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553, หน้า 46

⁵¹ มาดาลักซ์ ออรุ่งโรจน์, บทบาทของผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย ศึกษา เปรียบเทียบกับกรณีของประเทศฝรั่งเศส, โครงการวิจัย เสนอต่อคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 41

โดยประมวลกฎหมายอาญาระบบใหม่ของฝรั่งเศสฉบับแรก คือ The French Code Penal (1810) โดยประมวลกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดอายุบุคคลที่ต้องรับผิดชอบอาญาอย่างสมบูรณ์ คือ อายุ 16 ปี ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ถือเป็นเด็กและเยาวชนที่ความรับผิดชอบอาญาขึ้นอยู่กับความรู้สึกลึกซึ้ง

เดิมกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสยังไม่ได้มีการแบ่งแยกการลงโทษระหว่างผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กออกจากกัน และไม่ได้มีการแบ่งแยกศาลที่พิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากศาลที่ดำเนินคดีทั่วไป จนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะออกมา โดยกฎหมายที่ประกาศใช้ในวันที่ 5 สิงหาคม 1850 ได้มีการจัดสถานที่สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนขึ้น โดยเฉพาะ โดยที่ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กหรือเยาวชนนั้นไปอยู่ในความดูแลของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือองค์กรช่วยเหลือต่างๆ โดยในยุคหนึ่งนักกฎหมายฝรั่งเศสในยุคนั้นให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เช่น มีกฎหมายกำหนดว่าเด็กที่อายุไม่เกิน 13 ปี ไม่ต้องรับโทษทางอาญาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น และสำหรับเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี จะได้รับโทษอาญาเพียงบางส่วน นอกจากนี้กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสยังให้ความสำคัญด้านการศึกษาอบรมมากกว่าการควบคุมตัวอีกด้วย ซึ่งแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนดังที่กล่าวมานี้สามารถพบเห็นเป็นรูปธรรมได้จากการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด⁵²

เมื่อเด็กและเยาวชนในฝรั่งเศสกระทำความผิดร้ายแรง และมีการก่ออาชญากรรมเพิ่มจำนวนสูงขึ้น โดยพบว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี เพิ่มมากขึ้นทำให้ทำให้ฝรั่งเศสจำเป็นต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว แต่เนื่องจากฝรั่งเศสไม่ต้องกรดยกเลิกกฎหมายเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในขณะนั้น เพราะได้มีการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับระบบการให้การศึกษาและการแก้ไขฟื้นฟูในระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศสไว้อย่างครอบคลุมแล้วแต่การที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ผู้พิพากษาสามารถที่จะลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟู หรือลงโทษแบบกักขังแทนก็ได้ แต่ให้พิจารณาว่าจะลงโทษแบบใดจากอายุของผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงความผิดอาญาที่เด็กได้กระทำ เมื่อไม่ต้องรับโทษแบบผู้ใหญ่ จึงทำให้เด็กและเยาวชนไม่เกิดความเกรงกลัว⁵³

⁵²“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 40 - 41

⁵³Jennifer A. Zepeda, Sentencing Juveniles for Murder in France and the United States: Are They Juveniles Who Commit Adult Crimes or Adult Criminals Who are Juveniles, 22 Loy. L.A. Int'l & comp. L.Rev.289 , 1999, p. 303, Retrieved February 2018, from: <https://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1496&context=ilr>

เยาวชนที่อายุตั้งแต่ 13 – 18 ปี ถ้าหาว่ากระทำผิดอาญาขึ้น ก่อนฟ้องก็ต้องมีการไต่สวนโดยผู้พิพากษาสอบสวน ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะขอเข้าร่วมกับพนักงานอัยการดำเนินคดีกับเยาวชนได้ ถ้าเยาวชนนั้นกระทำผิดโดยไม่รู้ผิดชอบให้ผู้พิพากษาปล่อยตัวไป แต่ศาลอาจมีคำสั่งให้เยาวชนไปอยู่ในควบคุมดูแลของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์การสาธารณกุศลใดๆ มิฉะนั้นก็อาจจะส่งไปฝึกอบรมในโรงเรียนคัดัดสันดานจนกว่าจะอายุครบ 21 ปีก็ได้ แต่ถ้าเยาวชนที่กระทำผิดโดยมีสติรู้ผิดชอบแล้ว ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต ให้ศาลจำคุกเยาวชนนั้น ตั้งแต่ 10 ปี ถึง 20 ปี ถ้าเป็นโทษที่ต่ำกว่าโทษดังกล่าวให้ส่งตัวไปฝึกอบรมในสถานกักและอบรมมีกำหนดอย่างน้อย 1 ใน 3 หรืออย่างมาก 1 ใน 2 ของโทษ ตามเกณฑ์ที่จะลง⁵⁴

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า การที่กฎหมายฝรั่งเศสกำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกในกรณีที่มีความผิดมีอัตราโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยที่ไม่ใช้ดุลพินิจว่าจะลงโทษหรือไม่ก็ได้ นั่น ควรนำมาปรับใช้กับประมวลกฎหมายอาญาของไทยด้วย ในกรณีที่เป็นช่วงอายุเดียวกัน โดยต้องบัญญัติให้ชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญาของไทย จึงจะสามารถนำกฎหมายมาใช้ได้อย่างยุติธรรมกับทุกฝ่าย

กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศสเบื้องต้นจะมุ่งเน้นไปที่การให้การศึกษาและการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ โดยศาลจะคำนึงถึงเฉพาะอายุของเด็กและเยาวชนว่าสมควรจะยกเว้นโทษหรือลดโทษหรือไม่แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเพิ่มจำนวนสูงขึ้น ฝรั่งเศสจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการแก้ไขกฎหมายให้ศาลพิจารณาทั้งอายุและความผิดอาญาร้ายแรงที่เด็กและเยาวชนกระทำเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งศาลอาจลงโทษเด็กและเยาวชนนั้นในอัตราโทษเดียวกันกับที่ลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความรู้สำนึกในการกระทำความผิดโดยยึดหลักว่าหากผู้กระทำไม่รู้สำนึกในสิ่งที่ตนกระทำผิดก็จะได้รับโทษน้อยลง ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นๆ ที่แวดล้อมตัวเด็กหรือเยาวชนเป็นกรณีๆ ไป⁵⁵

⁵⁴ ประเทือง ธนิยผล, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561, หน้า 43

⁵⁵ มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, รายงานวิจัยบทบาทของผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย: ศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศฝรั่งเศส โครงการวิจัยเสนอต่อคณะนิติศาสตร์มหาวิทยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 42

1) เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาฝรั่งเศส

(1) เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 13 ปี⁵⁶

เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 13 ปี สามารถถูกกำหนดมาตรการให้การศึกษาบรม ถ้าการลงโทษไม่สอดคล้องกับเด็กหรือเยาวชน อาจใช้วิธีการกักขังให้อยู่ภายในบ้านหรือสถานที่พิเศษสำหรับเด็กหรือเยาวชนนั้น

(2) เด็กอายุตั้งแต่ 13 ปีถึง 16 ปี⁵⁷ เด็กอายุระหว่าง 13 – 16 ปีกระทำ ความผิดก็จะได้รับการสันนิษฐานว่าไม่มีความผิดทางอาญาแต่เป็นกรณีที่ข้อสันนิษฐานนี้จะถูกหักล้างได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานเพียงพอในแต่ละคดี เด็กอายุตั้งแต่ 13 ปี - 16 ปี นั้นอาจจะมีการลงโทษทางอาญา โดยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่โทษที่จะลงนั้นเป็นโทษกึ่งหนึ่งของโทษสำหรับผู้ใหญ่ แต่จะไม่ถูกขังในเรือนจำ เว้นแต่ได้กระทำผิดอาญาที่ร้ายแรง

(3) เยาวชนอายุตั้งแต่ 16 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี

ฝรั่งเศสกำหนดให้บุคคลที่จะบรรลุนิติภาวะเมื่อ อายุ 18 ปีบริบูรณ์ ศาลจะลงโทษทางอาญาแก่เด็กกลุ่มนี้ได้ก็ต่อเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรงเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าเยาวชนกลุ่มนี้มีความเข้าใจและมีความสำนึกในการกระทำของตัวเองแล้วว่าการกระทำจะเป็นความไม่ถูกต้องในการกระทำความผิดกฎหมายหรือไม่อย่างไรและเมื่อศาลพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนศาลก็สามารถลงโทษทางอาญาแก่บุคคลกลุ่มนี้ได้ศาลอาจพิพากษาให้จำคุกโดยใช้วิธีเดียวกับการลงโทษผู้ใหญ่ก็ได้ ดังนั้นเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศสที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หากเข้าใจถึงการกระทำของตนว่าเป็นความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงความผิดไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษแล้วเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องรับผิดชอบในการกระทำดังกล่าว โดยเด็กและเยาวชนต้องตกอยู่ภายใต้มาตรการด้านการคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือ

⁵⁶ ⁶ Juvenile Justice in France, France Ministry of Foreign and European Affairs, 2008, from http://www.ambafrance-nz.org/IMG/pdf/VA_-_juvenile_justice.pdf, อังโน โนทัย ศรีดาวเรือง, "การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา: ศึกษากรณีอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการโอนคดี ตามมาตรา 97 วรรคสอง", วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557, หน้า 72

⁵⁷ โนทัย ศรีดาวเรือง, "การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา: ศึกษากรณีอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการโอนคดี ตามมาตรา 97 วรรคสอง", วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557, หน้า 72

สอดคล้องดูแล และการให้การศึกษา มาตรการดังกล่าวจะใช้บังคับกรณีที่เด็กและเยาวชนนั้นอายุ 10 – 18 ปี แต่อย่างไรก็ดีศาลสามารถลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13 – 18 ปี ก็ได้ โดยโทษที่ลงนั้นจะลดลงตามอายุเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด⁵⁸

2) ความรับผิดชอบทางอาญาในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

ความรับผิดชอบทางอาญาของกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นมีโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งแบ่งออกได้ 3 ส่วน คือ⁵⁹

ส่วนประกอบทางกฎหมาย หมายถึง ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำ หรืองดเว้นไม่กระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

ส่วนของการกระทำ คือ ต้องเกิดมีการกระทำขึ้น กล่าวคือการเคลื่อนไหว หรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก

และจิตใจ หมายถึง การกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้น จะต้องกระทำโดยบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และมีความสามารถในการแสดงเจตนาโดยอิสระ โดยฝรั่งเศสมีการนำเอาความผิดอาญาที่ร้ายแรง ในกรณีนี้คือความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมาใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาลงโทษได้

ซึ่งหากมีการนำวิธีการพิจารณาการลงโทษของฝรั่งเศสมาปรับใช้ในการ แก้ปัญหาในกฎหมายไทยจึงน่าจะเป็นวิธีการที่ดีอีกทางหนึ่ง และเมื่อบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรก็จะสามารถนำมาใช้บังคับได้จริง

⁵⁸French Penal code Article 122-8 (Act no. 2002 – 1138 of 9 September 2002 art. 11 Official Journal of 10 September 2002) Minors able to understand what they are doing are criminally responsible for the felonies, misdemeanours or petty offences of which they have been found guilty, and are subject to measures of protection, assistance, supervision and education according to the conditions laid down by specific legislation. This legislation also determines the educational measures that may be imposed upon minors aged between ten and eighteen years of age, as well as the penalties which may be imposed upon minors aged between thirteen and eighteen year old, taking into account the reduction in responsibility resulting from their age. อังโน นงลักษณ์ อานี, *แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน*, ปรินญาณิตศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, หน้า 252

⁵⁹มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, *หลักกฎหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีบทบัญญัติเรื่องการกระทำโดยพลาด: ศึกษาจากรายงานการประชุมต้นร่างตั้งแต่ประมวลกฎหมายลักษณะอาญาจนถึงปัจจุบัน*, โครงการวิจัยเสนอต่อคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553, หน้า 45

เมื่อกฎหมายฝรั่งเศสสามารถลงโทษเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ในกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรง ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปก็เป็นความผิดที่ร้ายแรงในการที่ศาลนำมาประกอบกับอายุ⁶⁰ ดังนั้นจึงมีการพิพากษาลงโทษเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ โดยประเทศฝรั่งเศสแบ่งประเภทความผิดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสคือ

(1) ความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง (*Crime*) คือ ความผิดที่มีกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต จำคุกหรือกักขังตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยโทษจำคุกหรือกักขังขั้นต่ำสำหรับลงโทษในความผิดนี้โทษคือ 10 ปี (มาตรา 131 - 1) และจะลงโทษปรับหรือโทษอย่างอื่นก็ได้ (มาตรา 131-2)

(2) ความผิดมัชฌิมโทษ คือโทษที่เป็นการแก้ไขฟื้นฟูและการกลับคืนเข้าสู่สังคมของจำเลย การกำหนดโทษและลำดับชั้นของโทษที่ใช้สำหรับความผิดมัชฌิมโทษนั้นมีหลายอย่างและแทนกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยประเภทของโทษที่จะลงแก่บุคคลธรรมดาชนิดนี้⁶¹

ก. โทษจำคุก (มาตรา 131-3) คือ ตามมาตรา 131-4 กำหนดไว้มีโทษจำคุกสิบปี เจ็ดปี ห้าปี สามปี สองปี หนึ่งปี หกเดือน สองเดือน

ข. โทษปรับ (มาตรา 131-3) โทษปรับถือเป็นโทษหลักโทษหนึ่งที่สามารถใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดมัชฌิมโทษที่เป็นบุคคลธรรมดาได้ แต่สำหรับนิติบุคคลนั้นหากกระทำความผิดโทษปรับเป็นโทษหลักประเภทเดียวที่สามารถลงโทษแก่ นิติบุคคลได้ โดยหลักทั่วไปการกำหนดชั้นของโทษปรับนั้นจะมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับโทษจำคุก คือ หากโทษจำคุกสูง โทษปรับก็จะสูงด้วย ถ้าหากโทษดังกล่าวกำหนดไว้สำหรับความผิดที่อยู่ในหมวดเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนระหว่างโทษจำคุกกับโทษปรับดังกล่าวอาจไม่สามารถนำมาเป็นเกณฑ์กำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดบางฐานได้หากปรากฏว่า ความผิดเหล่านั้นต้องการเน้นให้ โทษปรับเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ค. โทษปรับรายวัน (มาตรา 131-5) ให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยกำหนดจำนวนวันที่จะต้องชำระ ค่าปรับก็ต้องคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความรับผิดชอบของจำเลย

⁶⁰นงลักษณ์ อานี, แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน, ปรินูญานิตศาสตร์คุณุ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, หน้า 253 และหน้า 449

⁶¹Le Code Pénal, อังโน อุทัย อาทิวะ, โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส, คั่นคืน 15 ตุลาคม 2560, จาก http://www.humanrights.ago.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf

ง. โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ (มาตรา 131-6) เช่น ห้ามจับจี หรือพักใบอนุญาตจับจียานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี

จ. โทษการทำงานบริการสาธารณะ (มาตรา 131-8) เป็นโทษที่ใช้ลงโทษแทนการลงโทษจำคุก

และยังมีโทษเสริม (มาตรา 131-10) เป็นโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา เช่น การห้าม การริบ การถอนสิทธิ

(3) ความผิดลหุโทษ⁶²

ความผิดลหุโทษทั่วไปเป็นความผิดที่เกิดจากความไม่สนใจข้อห้ามของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร โดยไม่มีเจตนาที่จะละเมิดกฎหมายอาญา และไม่ใช้เรื่องความประมาทเลินเล่อ ความผิดลหุโทษเกิดขึ้นทันทีเมื่อมีการกระทำที่กฎหมายห้ามและกำหนดโทษไว้ แต่ความผิดลหุโทษบางฐานความผิดต้องอาศัยเจตนาในการกระทำความผิด หรือต้องรับผิดหากว่ากระทำโดยประมาทเลินเล่อ บทลงโทษในความผิดลหุโทษ ได้มีการยกเลิกโทษจำคุกสำหรับความผิดลหุโทษไป คงมีแต่โทษปรับ และโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการ โดยมาตรา 131-15 ห้ามการลงโทษปรับพร้อมกับโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-14 แต่ไม่ห้ามการลงโทษเสริมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง (มาตรา 131-16 และ 131-17)

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าในการจำกัดการใช้ดุลพินิจในการลงโทษของศาลตามกฎหมายไทยหากใช้การกำหนดไว้อย่างกว้างว่าหากเป็นการกระทำผิดที่มีโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปจึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการใช้บังคับกฎหมาย

1.1.2 กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน

การดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้น มีการใช้กฎหมายอาญาสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่โดยเฉพาะ โดยต้องให้สิทธิผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้รับการควบคุมดูแลเป็นพิเศษ แต่ถ้าเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงมากๆ จะไม่ได้รับการคุ้มครองที่เป็นพิเศษ การพิจารณาพิพากษาและการกำหนดบทลงโทษจะมีความรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้สำนึกในการกระทำผิด โดยยึดหลักว่าหากผู้กระทำความผิดไม่รู้สำนึกในสิ่งที่ตนกระทำผิดก็จะได้รับโทษน้อยลงทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นๆที่แวดล้อมตัวเด็กหรือเยาวชนที่หลงผิดเป็นกรณีๆ ไป⁶³

⁶²“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 15-17

⁶³ มาตากลักษ์ ออรุ่งโรจน์, รายงานวิจัยบทบาทของผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย: ศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศฝรั่งเศส โครงการวิจัยเสนอต่อคณะนิติศาสตร์มหาบัลยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 41

โดยประเทศฝรั่งเศสมีศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเด็กหรือเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี ที่ต้องหาว่ากระทำความผิด แต่หากเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ไม่ต้องรับผิดทางอาญา และไม่ต้องรับโทษ⁶⁴

1) ขั้นตอนการจับกุม และควบคุมตัวเด็กและเยาวชน

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการจับกุมเด็กและเยาวชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ การจับกุมของฝรั่งเศสนั้นให้กระทำเท่าที่จำเป็นอย่างเคร่งครัดและต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 73⁶⁵ กำหนดให้”การจับกุมผู้ต้องสงสัยจะเกิดขึ้นในกรณีที่เป็นความผิดซึ่งหน้า” หรือในกรณีที่มีหมายศาลซึ่งออกโดยศาลในชั้นไต่สวนหรือในชั้นพิจารณา แต่ต้องเป็นกรณีของความผิดร้ายแรงหรือ ความที่มีอัตราโทษจำคุก ความผิดซึ่งหน้า หมายถึงความผิดซึ่งกำลังกระทำลงหรือเพิ่งจะกระทำลงสดๆ และให้หมายความรวมถึงกรณีที่บุคคลถูกไล่ติดตาม มีวัตถุในครอบครองหรือปรากฏร่องรอยหรือพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด⁶⁶

โดยการควบคุมเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด กรณีที่เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 13 ปี ถูกจับ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่อาจควบคุมตัวได้ แต่ถ้าหลักฐานชัดเจนว่ากระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง หรือกรณีที่มีโทษจำคุกอย่างน้อย 5 ปี การควบคุมเด็กอายุ 10 – 13 ปีนั้นต้องได้รับความยินยอมและอยู่ในการควบคุมของพนักงานอัยการหรือศาลผู้เชี่ยวชาญการสอบสวนด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือผู้พิพากษาศาลเด็กและเยาวชน โดยตำรวจศาลมีอำนาจควบคุมตัวเด็กในกรณีที่จำเป็นเพื่อการสอบสวนเท่านั้น และต้องไม่เกินกำหนดเวลาที่พนักงานอัยการกำหนดแต่ไม่เกิน 12 ชั่วโมง ซึ่งสามารถขยายระยะเวลาออกไปสูงสุดอีกไม่เกิน 12 ชั่วโมง กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13 – 16 ปี กระทำความผิดในคดีที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 5 ปีเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจขยายเวลาควบคุมตัวเด็กและเยาวชนนี้ได้ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนผู้ถูกควบคุมตัวนั้นมีอายุต่ำกว่า 16 ปี

⁶⁴ สดศรี สัตยธรรม น้าประเสริฐ, *กระบวนการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน*, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542, หน้า 98

⁶⁵ The Criminal Procedure, Article 73 In the event of a flagrant felony or of a flagrant misdemeanor punished by a penalty of imprisonment, any person is entitled to arrest the perpetrator and to bring him before the nearest judicial police officer.

⁶⁶ อุทัย อาภิเวช, *การจับการค้นในประเทศฝรั่งเศส*, ค้นคืน 15 ตุลาคม 2560, จาก <http://elib.coj.go.th/Ebook/data/semi/semi5.3.pdf>.

ทั้งนี้เด็กและเยาวชนต้องได้รับการแจ้งสิทธิและสามารถขอพบทนายความและเด็กและเยาวชนนั้นต้องได้รับการตรวจจากแพทย์⁶⁷

2) *ขั้นตอนการสอบสวนเด็กและเยาวชน*⁶⁸

ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องสอบปากคำเด็กและเยาวชนต่อหน้าทนายความ เด็กและเยาวชนมีสิทธิจะไม่ให้การในการสอบปากคำ และการสอบปากคำเจ้าหน้าที่ตำรวจต้อง บันทึกภาพและเสียงไว้ เมื่อส่งคดีมายังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะพิจารณาให้ไม่ดำเนินคดีนั้นต่อไปก็ได้ หรือพนักงานอัยการจะใช้มาตรการทางเลือกอื่น เช่น การตัดเดือน ชดใช้ค่าเสียหาย ในกรณีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ พนักงานอัยการจะส่งคดีไปยังผู้พิพากษาสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนเพื่อพิจารณาซึ่งศาลอาจยกฟ้อง หรือมีคำสั่งให้ใช้มาตรการด้านการศึกษากับเด็กและเยาวชนในคดีนั้นก็ได้

3) *อำนาจพิจารณาคดีของศาล* ศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศไทยฝรั่งเศสมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาแก่เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 18 ปี เยาวชนที่กระทำความผิดโดยยังไม่รู้สึกผิดชอบศาลจะปล่อยตัวไปหรือส่งตัวไปรับการฝึกอบรมก็ได้ ส่วนเยาวชนที่กระทำความผิดโดยรู้สึกผิดชอบแล้ว ถ้าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุก⁶⁹ โดยที่ศาลเด็กและเยาวชนของประเทศไทยฝรั่งเศสมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกคดี คือ คดีทุกคดีที่เด็กและเยาวชนที่มีอายุ ไม่ถึง 16 ปี กระทำความผิดก็จะอยู่ในอำนาจของศาลเด็กและเยาวชน และในกรณีที่เยาวชนอายุ 16 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดในคดีที่มีโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไป เป็นอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีที่ร้ายแรงดังกล่าว โดยศาลจะเป็นระบบการพิจารณาโดยคณะลูกขุนแยกต่างหากจากการพิจารณาของศาลเด็ก

⁶⁷ Anne Wyvekens, The French Juvenile Justice System, In International Handbook of Juvenile Justice, Editors by Josine Junger-Tas, Scott H. Decker, (New York: Springer, 2006), p.173-186, อ้างใน นงลักษณ์ อานี, แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน, ปริญญานิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, หน้า 262

⁶⁸ นงลักษณ์ อานี, แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน, ปริญญานิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557, หน้า 262

⁶⁹ บุญเพราะ แสงเทียน, กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว แนวประยุกต์, กรุงเทพมหานคร, บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด, 2546, หน้า 86

โดยพิจารณาจากความผิดที่ได้กระทำ⁷⁰

โดยเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13 – 16 ปี จะถูกพิพากษาให้จำคุกได้ แต่ศาลต้องลดโทษให้กึ่งหนึ่ง และหากโทษที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนนั้นคือโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลสามารถจำคุกผู้นั้นมีกำหนดเวลาถึง 20 ปี ก็ได้

เด็กและเยาวชนอายุ 16 – 18 ปี⁷¹ ที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือมีอัตราโทษสูง ถ้ากระทำโดยรู้สำนึก ศาลสามารถลงโทษจำคุกสูงสุดได้ในอัตราโทษเท่ากับผู้ใหญ่ เมื่อต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกก็จะไม่สามารถอ้างความเป็นเด็กและเยาวชนมาเป็นข้อยกเว้นได้

สรุปได้ว่าในปัจจุบัน ประเทศฝรั่งเศส บุคคลที่อายุตั้งแต่ 18 ปี ย่อมมีความรับผิดชอบทางอาญาโดยสมบูรณ์ กฎหมายมีแนวคิดเรื่องผู้กระทำความผิดที่อยู่ในวัยหนุ่ม ในทางอาญาและการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของผู้กระทำผิดตั้งแต่อายุ 18 – 21 ปี จะถูกตัดทิ้งไปทั้งหมดหลังจากการกระทำความผิดผ่านพ้นไปแล้ว 3 ปี⁷²

1.2 ประเทศสิงคโปร์

1.2.1 ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เป็นประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน แต่หากเป็นกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรงก็สามารถลงโทษทางอาญากับผู้กระทำความผิดได้ นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายอาญาของสิงคโปร์ยังได้กำหนดการลงโทษ โดยการเขียนตีอีกด้วยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน คือ ศาลเด็กและเยาวชน และศาลสูง⁷³ ในกรณีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์หรือมีอัตราโทษสูง เช่น คดีที่มีโทษประหารชีวิต คดีฆาตกรรม คดีปล้น เป็นต้น

⁷⁰ศุภราตี นิยมวานิช, “การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนในประเทศฝรั่งเศส”, *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา* 16,(173), ธันวาคม 2546, หน้า 3

⁷¹อโนทัย ศรีดาวเรือง, “การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา: ศึกษากรณีอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการโอนคดี ตามมาตรา 97 วรรคสอง”, *วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 2557, หน้า 72

⁷²จันทิมา ยิ่งลือชา, *ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี*, *วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2549, หน้า 58

⁷³ปิยะพร ตันณีกุล, “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน”, *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18, (มกราคม-ธันวาคม 2558), : 96-114, หน้า 102, ค้นคืน 15 มกราคม 2561, จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/download/7028/6542>

ในช่วงที่ผ่านมาถึงคปอ์ก็ประสบเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีช่วงที่เด็กโดนตำรวจจับกุมและดำเนินคดีน้อยลงด้วย โดยมีประเภทคดีใหญ่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักขโมย ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงปี ค.ศ. 2010 ที่มีเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ถูกตำรวจจับเนื่องจากการกระทำความผิดจากการขโมยของในร้านค้ามากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือ การลักขโมยทั่วไป และการก่อความไม่สงบจากความมีเมมา นอกจากนี้เด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ก็ได้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฆาตกรรม การก่อกวน ก่อความไม่สงบ และการกรรโชก⁷⁴

เมื่อประเทศสิงคโปร์มีความเจริญมากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาหลักกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลมากขึ้น จึงมีการบัญญัติกฎหมายสำหรับใช้กับคดีเด็กและเยาวชนขึ้น คือ พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 38 (The children and young Persons Act : (CYPA) Chapter 38) โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือมีอัตราโทษสูง เช่น คดีที่มีโทษประหารชีวิต คดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เป็นต้น เหล่านี้จะถูกพิจารณาโดยศาลสูง และสามารถลงโทษเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้⁷⁵ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนี้ได้รับการพัฒนาแก้ไขเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง

โดยรัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ได้นำข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่แสดงถึงความล้มเหลวของการดูแลกันในครอบครัว และจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน และการกระทำผิดในเรื่องต่างๆ รวมถึงจากยาเสพติด อีกทั้งยังมีการสนับสนุนจากรัฐมนตรีว่าการพัฒนาสังคมในการพยายามที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างเข้มข้นมากขึ้น และมีการก่อตั้ง Inter-Ministry มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องไปในคราวเดียวกัน ซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือในการป้องกันเด็กและเยาวชนจากการกระทำความผิดและส่งเสริม

⁷⁴Chomil Kamal.DIRECTIONS OF JUVENILE JUSTICE REFORMS IN SINGAPORE.[Online]. Available:www.unafei.or.jp/English/pdf/RS.../No59_14VE_Kamal.pd...อ้างใน สุมนทิพย์จิตสว่าง และปิยะพร ตันฉินกุล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน” กรุงเทพมหานคร, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2556, หน้า 122

⁷⁵ปิยะพร ตันฉินกุล, “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน”,วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18, (มกราคม-ธันวาคม 2558), : 96-114, หน้า 104 , ค้นคืน 15 มกราคม 2561, จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/download/7028/6542>

แนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนั้น รวมทั้งมีการก่อความร่วมมือกันระหว่างประเทศในการมุ่งแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างจริงจัง ปรัชญาที่สำคัญของพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนฉบับนี้ คือ การแก้ไขฟื้นฟูและมาตรการทางเลือก ซึ่งยุติธรรมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเพื่อกลับคืนสู่สังคม⁷⁶

สรุปได้ว่า ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน และมีศาลเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในการพิจารณาคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างช่วงอายุ 7 – 16 ปี และมีการเน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก มีการกำหนดวิธีการที่เป็นการเพื่อจะคุ้มครองสิทธิ และมุ่งเน้นไปในทางแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นแนวทางหลักก็ตาม แต่ประเทศสิงคโปร์ยังมีการกำหนดความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนโดยแม้จะมีอายุน้อยแต่เมื่อมีการกระทำความผิดที่ร้ายแรง หรือเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง เช่น ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น เด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็ยังคงรับโทษซึ่งเป็นโทษทางอาญา โดยการพิจารณาคดีแบบผู้ใหญ่ ซึ่งกรณีนี้เป็นอำนาจพิจารณาความรับผิดชอบของศาลสูง ที่จะรับพิจารณาคดีในกรณีนี้

1) เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนที่ต้องรับผิดชอบทางอาญา

พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ (The children and young Persons Act : (CYPA) Chapter 38) กำหนดความหมายของ “เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี⁷⁷

“เยาวชน” หมายถึง ผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ 14 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 16 ปี⁷⁸

“เด็กและเยาวชน” หมายถึง ชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 16 ปี⁷⁹

⁷⁶Chomil Kamal.DIRECTIONS OF JUVENILE JUSTICE REFORMS IN SINGAPORE.[Online]. Available:www.unafei.or.jp/English/pdf/RS.../No59_14VE_Kamal.pd...อ้างใน สุมนทิพย์จิตสว่าง และปิยะพร ตันฉีกุล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน” กรุงเทพมหานคร, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2556, หน้า 123

⁷⁷The children and young Persons Act :(CYPA) Chapter 38) Interpretation 2. —(1) "child" means a person who is below the age of 14 years

⁷⁸The children and young Persons Act :(CYPA) Chapter 38) Interpretation 2. —(1) "young person" means a person who is 14 years of age or above and below the age of 16 years

⁷⁹The children and young Persons Act :(CYPA) Chapter 38) Interpretation 2. —(1) "juvenile" means a male or female person who is 7 years of age or above and below the age of 16 years

จากการกำหนดความหมายของเด็กและเยาวชนที่จะอยู่ในอำนาจศาลเด็ก และเยาวชนของประเทศสิงคโปร์นั้น คือผู้ที่อายุไม่เกิน 16 ปี ดังนั้น กรณีที่ผู้กระทำความผิด อายุ 16 ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 18 ปี จึงมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ และจะต้องได้รับการพิจารณาคดีเช่นเดียวกับการที่ผู้ใหญ่กระทำความผิด คือ ลงโทษจำคุกได้ ผู้กระทำความผิดที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จะถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิตได้เช่นกันดังจะกล่าวในเรื่องอายุความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิดต่อไป อีกทั้งประเทศสิงคโปร์ก็ยังมีวิธีการลงโทษโดยการเซ็นตีอีกด้วย

ในส่วนของบุคคลที่อายุ กว่า 18 ปี นั้น ไม่อยู่ในความหมายของคำว่าเด็ก และเยาวชนของประเทศสิงคโปร์แล้ว

ในประเทศสิงคโปร์ ได้มีการบัญญัติ การจำกัดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กไว้เพียง 12 ปี เท่านั้น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 82 และ มาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสิงคโปร์ กำหนดว่า “ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ หมายความว่ารวมถึงเด็กที่กระทำความผิดที่มีโทษปรับหรือมีโทษจำคุก โดยเด็กที่มีอายุเกิน 7 ปี แต่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี เว้นแต่จะสามารถพิสูจน์โดยพยานหลักฐานอื่นตามกฎหมายเป็นประการอื่น ทั้งนี้ตามความเห็นของศาลที่ตัดสินว่าเด็กนั้นมีความผิด”

(1) อายุความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด⁸⁰

แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มอายุ ได้ดังนี้

(1) เด็กที่มีอายุ ต่ำกว่า 7 ปี โดยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีตามกฎหมายอาญาของสิงคโปร์ กำหนดให้ไม่มีผิดทางอาญา

(2) เด็กและเยาวชนอายุ ระหว่าง 7 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 16 ปี ต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด โดยหากเด็กหรือเยาวชนที่มีช่วงอายุดังกล่าว ได้กระทำความผิด ต้องขึ้นศาลเยาวชนและการดำเนินการและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศสิงคโปร์นั้น ต้องเป็นไปตามพื้นฐานความเชื่อที่ว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ และเป้าหมายในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด คือ การแก้ไขฟื้นฟู และการคืนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม

(3) กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี มีความรับผิดชอบ

⁸⁰สุนนทิพย์ จิตสว่างและปิยะพรตันณกุล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย” กรุงเทพมหานคร, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556, หน้า 123

อาญาได้ โดยไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลเด็กและเยาวชน และผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ก็สามารถถูกลงโทษด้วยการจำคุกตลอดชีวิตได้ แต่ไม่อาจลงโทษประหารชีวิตได้ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดในที่เป็นคดีร้ายแรงหรือมีอัตราโทษสูง การพิจารณาคดีจะอยู่ในอำนาจของศาลสูง โดยเป็นการพิจารณาคดีแบบผู้ใหญ่มีการลงโทษโดยการจำคุก

2) ความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ ความรับผิดชอบทางอาญาตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ คือ บุคคลจะมีความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายต้องประกอบด้วยส่วนที่เป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด คือต้องมีการกระทำและต้องกระทำด้วยความสมัครใจ หมายความว่า การเคลื่อนไหวร่างกายภายใต้การบังคับของจิตใจ และส่วนที่เป็นสภาพจิตใจ คือ เจตนาร้าย ทั้งสองส่วนนี้คือ การกระทำที่ผิดกฎหมาย และ เจตนาร้าย จะต้องพิจารณาควบคู่กัน⁸¹ ซึ่งโทษทางอาญาของประเทศสิงคโปร์นั้น มีตั้งแต่โทษปรับไปจนถึง โทษประหารชีวิต ในคดีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ เช่น คดีฆาตกรรม คดียาเสพติด เป็นต้น และมีโทษจำคุกด้วยหาว่าเป็นการลงโทษทางอาญาอีกวิธีหนึ่งด้วย

1.2.2 กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน

1) ขั้นตอนการจับกุม และควบคุมตัวเด็กและเยาวชน⁸²

เด็กหรือเยาวชนที่ถูกตำรวจจับกุมตัวจะมีแนวในการปฏิบัติ 2 รูปแบบ

(1) การหักเหคดี สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดหากแต่ถูกจับกุมอย่างไม่เป็นทางการ

(2) การส่งไปให้ศาลดำเนินคดีต่อกรณีที่เป็นการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจำเป็นต้องส่งไปให้ศาลพิจารณาต่อ

เมื่อเด็กและเยาวชนถูกจับ ตำรวจอาจใช้กระบวนการเบี่ยงเบนหรือหักเหคดีก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนี้

(1) ปลดปล่อยตัวเด็กและเยาวชนพร้อมกับการว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชน และพ่อแม่ผู้ปกครอง

(2) ปลดปล่อยตัวเด็กและเยาวชนพร้อมกับการว่ากล่าวตักเตือนเด็กและ

⁸¹ ฉัจจิวัดน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวการศึกษาชุดกฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2, นนทบุรี*, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 2-40

⁸² “เฟิ่งอ้าง”, หน้า 127

เยาวชน และพ่อแม่ผู้ปกครอง และการส่งตัวเด็กไปยังหน่วยงานด้านบริการสังคมที่เกี่ยวข้องสำหรับการให้คำแนะนำปรึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือ

(3) ให้คำแนะนำต่ออัยการ โดยตำรวจอาจขอให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโปรแกรมให้คำแนะนำ และการแก้ไขภายในระยะเวลา 6 เดือน

จะเห็นได้ว่าการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยในชั้นจับกุมหากเป็นการจับกุมแบบไม่เป็นทางการก็สามารถใช้วิธีการหันเหคดีได้ และหากในชั้นจับกุมเยาวชนมีการรับสารภาพจะต้องทำรายงานก่อนการพิจารณาคดีไปให้ศาลใช้ในการพิจารณาคดี

2) ขั้นตอนการสอบสวนเด็กและเยาวชน⁸³

ในชั้นสอบสวนเด็กและเยาวชนนั้น เมื่อมีการตั้งข้อหา ก่อนส่งต่อศาลให้มีการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนนั้นเกี่ยวกับการกระทำและพฤติการณ์แห่งคดีทั้งหมด รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หากพบว่ามีการกระทำความผิดจะต้องทำรายงานก่อนการพิจารณาคดีหากไม่มีความผิดจะยกเลิกการตั้งข้อหา และการสอบสวนต้องมีการแจ้งสิทธิ โดยพนักงานอัยการจะมีบทบาทในการร่วมสอบสวนและการแจ้งสิทธิด้วย

3) อำนาจพิจารณาคดีของศาล

กรณีเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ที่มีอายุระหว่าง 7 – 16 ปี และถูกส่งตัวมาจับกุมและตั้งข้อหาส่งมายังศาล โดยอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลเด็กและเยาวชน ยกเว้นกรณีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดในคดีที่มีความร้ายแรง หรืออัตราโทษสูง เช่น คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต โดยเป็นที่ตระหนักว่าการตัดสินโทษประหารชีวิตจะไม่เกิดขึ้นสำหรับผู้ที่ถูกดำเนินคดี เนื่องจากศาลมีความเชื่อมั่นว่าในขณะที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีอายุไม่เกิน 18 ปี หากแต่ศาลจะมีการตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิต⁸⁴ หรือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถูกตั้งข้อหาว่าร่วมกระทำผิดกับผู้ที่อายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป⁸⁵

⁸³ สุนนทิพย์ จิตสว่าง, “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”, วารสารกระบวนการยุติธรรม, 7,3, (กันยายน-ธันวาคม 2557): 1

⁸⁴ Section 314, Singapore Criminal Procedure Code.

⁸⁵ สุนนทิพย์ จิตสว่าง, “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” คืบค้น 14 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.nathee-chitsawang.com/wp-content/uploads/2015/02/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A2-28-%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B2-2558.pdf>

เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวมาศาล ศาลเด็กและเยาวชนอาจมีการพิจารณาสั่งเป็นอย่างอื่น เช่น ไม่ตั้งข้อกล่าวหา หรือตั้งโดยมีเงื่อนไขหรือไม่มีเงื่อนไข การให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลจากบุคคลที่เหมาะสม หรือการให้เด็กหรือเยาวชนทำงานบริการสังคม เป็นต้น

สำหรับในกรณีที่เป็นการกระทำของเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 7- 16 ปี แต่เป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง หรืออัตราโทษสูง หรือเด็กและเยาวชนที่ถูกตั้งข้อหาว่าร่วมกระทำความผิดกับผู้ที่มีอายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป ดังที่กล่าวมานั้น คดีประเภทนี้จะอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลสูง การพิจารณาต้องส่งไปยังศาลสูง โดยที่ศาลเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ มีนโยบายมุ่งต่อเด็กหรือเยาวชนให้มีความสำนึกในการกระทำความผิด ให้มีการชดเชยให้กับสังคม ทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในสังคม การจ่ายค่าเสียหาย และการขอโทษ โดยเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดต้องเผชิญหน้ากับการกระทำความผิดเพื่อให้เกิดความสำนึกต่อพฤติกรรมกระทำความผิด⁸⁶

สรุปได้ว่า ศาลเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์นั้น มีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 7 – 16 ปี กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ส่วนศาลสูงจะมีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรง และมีอำนาจที่จะลงโทษจำคุกได้จึงทำให้เห็นว่ากรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรง หรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูง ศาลก็มีอำนาจพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เช่นเดียวกับการลงโทษแบบผู้ใหญ่

⁸⁶Tan Wen Jun, Zhang Jialin and Faizan Rafi Hashmi. (2013). Tackling Juvenile Delinquency: Enhancing Restorative Justice in Singapore.[Online]. Available อ้างใน สุมนทิพย์ จิตสว่างและปิยะพรตันฉีกุล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย” กรุงเทพมหานคร, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2556, หน้า

2. ความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายไทย

บุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่อย่างไรนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ต้องพิจารณาให้ครบองค์ประกอบของการกระทำตามโครงสร้างความรับผิดชอบด้วย เพราะว่ากฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ คือ จะลงโทษบุคคลโดยปราศจากความชั่วไม่ได้ คือ จะลงโทษในทางอาญาต่อเมื่อการกระทำกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด และโทษที่จะลงต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 และต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำด้วย จะลงโทษผู้กระทำเกินเจตนาของการกระทำไม่ได้ โดยมีลำดับขั้นตอนการพิจารณาตามลำดับคือ เริ่มต้นจากการพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลนั้นครบตามองค์ประกอบความผิดของความผิดฐานนั้นหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณาว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นความผิดกฎหมายหรือไม่ ตามด้วยการพิจารณาถึงความรู้สึกละอายใจหรือชั่วดีของบุคคลผู้กระทำ เรียกว่า เป็นการพิจารณาถึงส่วนที่เรียกว่า “ความชั่ว” (Schuld) ของผู้กระทำ⁸⁷

2.1 ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73⁸⁸ บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ...”

ดังนั้นในทางอาญา เด็กที่อายุยังไม่เกินสิบปีจึงยังไม่มี ความผิดทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74⁸⁹ บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(2) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่ง

⁸⁷ ธีรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวทฤษฎีอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2*, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 2-24

⁸⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ,แก้ไขโดย มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2551

⁸⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 วรรคแรก , แก้ไขโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) 2551

ให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวางเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดตนเองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไป โดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (2) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

(4) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นนี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ

(5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (2) (3) (4) และ (5) นั้นถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 ดังกล่าว การกระทำความผิดที่อยู่ในช่วงอายุ ดังกล่าวไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา เด็กในช่วงอายุดังกล่าวยังไม่เจริญวัยพอที่จะมีความรู้ผิดชอบซึ่ง จะถูกดำเนินคดี การกระทำของเด็กในช่วงอายุดังกล่าวจึงปราศจากความชั่ว⁹⁰

แต่ผู้ศึกษาเห็นว่า แม้เด็กในช่วงอายุตาม มาตรา 74 นี้จะยังเป็นวัยที่อายุน้อยคือกว่า สิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี จะเป็นวัยที่ยังไม่รู้ผิดชอบ แต่เนื่องจากในสังคมสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยสื่อ เทคโนโลยีทำให้เด็กเจริญเติบโตและมีความคิดมากขึ้น เมื่อกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงจึงควร ที่จะจำกัดให้มีความรับผิดชอบที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับบทเรียนจากการกระทำที่ร้ายแรง ของตนบ้าง ไม่ควรมีความรับผิดชอบที่ว่ากล่าวตักเตือนและปล่อยตัวไปตาม มาตรา 74 (1)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75⁹¹ “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึง พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควร พิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตรา ส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงถึงหนึ่ง”

ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 นี้ จะมีความ รับผิดชอบทางอาญาหรือไม่ กฎหมายบัญญัติให้พิจารณา “ความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นที่พึง พึงเกี่ยวกับผู้นั้น” ซึ่งบุคคลที่อายุกว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี น่าจะมีความรู้ผิดชอบแล้ว

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร อธิบายว่า “สิ่งอื่นที่พึงพึงเกี่ยวกับผู้นั้น” หมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็น “ความรู้ผิดชอบ” นั้นเอง โดยพิจารณาความเฉลียวฉลาดของเยาวชน และระดับ ความเข้าใจในศีลธรรม จริยธรรม และพัฒนาการด้านจิตใจของผู้กระทำในขณะกระทำ⁹²

ดังนั้น เมื่อกฎหมายให้พิจารณาความรับผิดชอบจากความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นที่พึง พึงเกี่ยวกับผู้นั้น การที่บุคคลทำความผิดร้ายแรงจึงต้องได้รับการพิจารณาให้มีความรับผิดชอบที่ชัดเจน

⁹⁰จิตรา เพียรล้ำเลิศ, “การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำความผิดทาง อาญาต่อเด็กและเยาวชน”, ใน แนวการศึกษาชุกวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2560, หน้า 8-22

⁹¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75, แก้ไขโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551

⁹²คณิต ฌ นคร กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป หน้า 260, อ้างใน จิตรา เพียรล้ำเลิศ, “การกระทำความผิดทาง อาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน”, ใน แนวการศึกษาชุกวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2560, หน้า 8-23

เป็นไปในหลักการเดียวกัน การที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจอาจจะเป็นการไม่แน่นอนว่าความรับผิดชอบของบุคคลตามมาตรา 75 ที่กระทำความผิดที่มีโทษสูงนั้นจะมีความรับผิดชอบเป็นอย่างไร

ข้อสังเกต⁹³

กรณีเด็กที่กระทำความผิดมีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปีการที่มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอายุของผู้กระทำความผิดใน มาตรา 75 และ มาตรา 76 สะท้อนถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาในส่วนที่บุคคลที่อายุเกินกว่า 15 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิด ซึ่งได้แสดงแนวคิดและเหตุผลในการแก้ไขกฎหมายไว้ในหมายเหตุ โดยให้ความสำคัญในเรื่องอายุกับบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย คือ การทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมี อายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ และการให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพในการทำงาน บทบาทหน้าที่ในการประกอบอาชีพ “...นอกจากนี้กฎหมายของไทยหลายฉบับกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุสิบห้าปี เช่น มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี เป็นลูกจ้าง และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุสิบห้าปีกฎหมายยอมรับว่าเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับเด็กช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในวัยเรียน สมควรได้รับ โอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา ในขณะที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กค.ศ. 1989 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ก็ได้กำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เพื่อกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดอาญาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายของไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76⁹⁴ “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี

⁹³ ธีรวัชร์ สุธาภิบาล, “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวทฤษฎีอาชญาวิทยาและอาชญาวิทยาขั้นสูง หน่วยที่ 2, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 2-35*

⁹⁴ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 76 , แก้ไขโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2551

กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 นี้ บุคคลที่อายุตั้งแต่สิบแปดปีโดยทั่วไปกฎหมายถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ย่อมมีความรู้ผิดชอบเช่นผู้ใหญ่ บุคคลในกลุ่มนี้จึงต้องรับผิดทางอาญา กล่าวคือ เมื่อกระทำความผิดทางอาญา ก็ต้องถูกลงโทษทางอาญา⁵

จึงเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ โดยแบ่งตามช่วงอายุ ซึ่งความรับผิดชอบจะเป็นอย่างไรนั้น กฎหมายให้ดุลพินิจศาลในการพิจารณา เช่น ในมาตรา 74 กฎหมายให้ศาลกำหนดว่าจะใช้วิธีการสำหรับเด็กวิธีการใดก็ได้ตาม (1) – (5) นั้น และใน มาตรา 75 ก็ให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะกำหนดความรับผิดโดยให้ลงโทษทางอาญาหรือไม่ลงโทษศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กตาม มาตรา 74 ได้ ส่วนในมาตรา 76 นั้น เป็นการให้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษลง คือ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า หากเป็นกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก การใช้ดุลพินิจของศาลควรถูกจำกัดโดยกฎหมายที่ต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน

2.2 การลงโทษทางอาญาและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญา

การลงโทษทางอาญา และวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญา มีกำหนดไว้ ดังนี้

มาตรา 73 “เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ...” ตามมาตรา 73 วรรคหนึ่งนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดให้เด็กไม่ต้องรับโทษ ศาลจึงไม่สามารถลงโทษทางอาญาแก่เด็กได้เป็นการเด็ดขาด

นอกจากไม่สามารถลงโทษทางอาญาแก่เด็กได้แล้ว กฎหมายยังมีได้กำหนดให้ใช้วิธีการใดๆสำหรับเด็ก⁶

⁵จิตรา เพียรล้ำเลิศ, “การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน”, ใน *แนวการศึกษาชุดวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8*, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2560, หน้า 8-24

⁶“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 8-25

กรณีเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กฎหมายให้ไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็ก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 74 (1) ถึง (5) ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่ใช่โทษทางอาญา แต่เป็นวิธีการสำหรับเด็ก ดังนี้⁹⁷

(1) การว่ากล่าวตักเตือน วิธีการว่ากล่าวตักเตือนเด็กแล้วปล่อยตัวไปนั้น ควรพิจารณาว่าหากเด็กมีความรู้ผิดชอบน้อย ก็ว่ากล่าวตักเตือน แต่แนวความคิดใหม่เห็นว่า วิธีการสำหรับเด็กมิใช่โทษ แต่เป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กกลับตัวเป็นคนดี จึงควรพิจารณาใช้วิธีการตักเตือนเมื่อเป็นความผิดครั้งแรก หรือความผิดที่ไม่รุนแรง และเด็กสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ โดยว่ากล่าวตักเตือนให้เหมาะสมกับสาเหตุการกระทำความผิดของเด็ก

ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า หากเป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูง ควรจำกัดดุลพินิจศาลห้ามใช้วิธีการตาม มาตรา 74 (1) นี้เลย แม้ว่าในทางปฏิบัติจริงศาลอาจจะไม่ใช่วิธีการนี้อยู่แล้วก็ตาม แต่การบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนก็คงมีความจำเป็นอยู่มาก

(2) การวางข้อกำหนดแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นซึ่งเด็กอาศัยอยู่ ถ้าศาลเห็นว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลก็จะมอบตัวเด็กให้และจะวางข้อกำหนดให้บุคคลดังกล่าวระวังไม่ให้เด็กก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสามปี และหากเด็กก่อเหตุขึ้นบุคคลดังกล่าวจะต้องชำระเงินตามที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินครั้งละ 10,000 บาท กรณีที่เด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ศาลจะเรียกบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะรับข้อกำหนดทำนองเดียวกับที่กล่าวแล้วข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้ายอมรับข้อกำหนดก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้โดยวางข้อกำหนดดังกล่าว แต่ถ้าไม่ยอมรับข้อกำหนดศาลจะบังคับมิได้

(3) การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็ก กรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กอาศัยอยู่ตาม (2) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤตินั้น

(4) การมอบเด็กให้บุคคลหรือองค์การเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม

(5) การส่งตัวเด็กไปโรงเรียน หรือสถานอบรม เพื่อฝึกอบรมเด็ก แต่ต้องไม่เกิน

⁹⁷“เรื่องเดียวกัน” ,หน้า 8-25 – 8-26

กว่าเด็กนั้นจะมีอายุครบอายุครบสิบแปดปีก็ได้

ตามมาตรา 74 นี้ กฎหมายกำหนดให้เด็กที่กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ จึงไม่สามารถลงโทษทางอาญาแก่เด็กกลุ่มนี้ได้ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่าหากเป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงควรไม่ควรมิช้อกำหนดให้ศาลเพียงว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไปตาม มาตรา 74 (1) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น

กรณีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 เขาชนอายุกว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี ในช่วงนี้เขาชนอาจมีความรู้ผิดชอบบ้างจึงกำหนดให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ว่าสมควรลงโทษทางอาญาหรือไม่ หากเห็นว่าสมควรลงโทษทางอาญา ถ้าไม่เห็นสมควรลงโทษทางอาญาก็ให้ใช้วิธีการตาม มาตรา 74 (1) ถึง (5)

การที่จะลงโทษตามมาตรา 75 นี้ อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะเห็นควรลงโทษทางอาญาหรือไม่ลงโทษ หรือจะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กตาม มาตรา 74 ก็ได้

ข้อสังเกต^{๙๘} เห็นได้ว่าผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีจึงไม่อาจถูกลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 วรรคสอง ก็ได้บัญญัติชัดเจนมิให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี และแม้กระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต มาตรา 18 วรรคสาม ก็มีให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี

มาตรา 76 บุคคลอายุตั้งแต่สิบแปดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี โดยทั่วไปถือว่ามีความรู้ผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เมื่อกระทำความผิดจึงต้องรับโทษทางอาญา แต่กฎหมายกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ แต่ศาลจะไม่ลงโทษทางอาญาและใช้วิธีการตามมาตรา 74 ไม่ได้^{๙๙}

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การที่กฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษนั้น หากเป็นกรณีที่บุคคลอายุกว่าสิบแปดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปีกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกมากสูงนั้น การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละท่านอาจจะแตกต่างกัน ข้อมเป็นการไม่แน่นอนในการที่จะใช้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษ หากเป็นกรณีที่ความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกสูงมาก ควรจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลห้ามลดมาตราส่วนโทษไว้ด้วย

วิธีการตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวเป็นวิธีการสำหรับศาลยุติธรรม ซึ่ง

^{๙๘}“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 8-23

^{๙๙}อรรถิยา ชูตินันท์, กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เขาชน และคดีครอบครัว, กรุงเทพมหานคร, วิญญูชน, 2552, หน้า 218

สำหรับศาลเยาวชนและครอบครัวก็มีวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ คือ วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามพระราชจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เช่น การใช้วิธีการสำหรับเด็กแทนการลงโทษทางอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม มาตรา 142 การส่งตัวไปจำคุกหลังรับการฝึกอบรม การรอกการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ และการห้ามกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับตาม มาตรา 145 เป็นต้น

2.3 การได้ประโยชน์จากเหตุยกเว้นโทษ หรือเหตุลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

เนื่องจากอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น เป็นเหตุยกเว้นโทษและเหตุลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา แต่หากเป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษ 15 ปีขึ้นไปนั้นถือเป็นการผิดที่เป็นเหตุลดโทษ หากกระทำไปโดยมิเจตนา ก็ไม่ควรได้รับประโยชน์จากความเป็นเด็กและเยาวชนเนื่องจากแม้อายุน้อยแต่จิตใจเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ทั้งนี้ในประมวลกฎหมายอาญาก็ยังมีเหตุบรรเทาโทษหรือเหตุที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ที่กระทำความผิดอยู่อีกหลายอย่าง เช่น การรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ และเหตุบรรเทาเนื่องจากสำนึกในความผิดนั้นๆ เป็นต้น

โดยปกติแล้ว การพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีอาญา กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ข้้นน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ศาลจะไม่พิพากษาลงโทษจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และศาลจะลงโทษนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ไม่ได้ แต่เนื่องจากคดีแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไปทำให้ศาลไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยเท่ากันได้ในทุกกรณี ศาลจึงต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงความแตกต่างในตัวบุคคล และข้อเท็จจริงประกอบการกระทำของผู้กระทำความผิดแต่ละคนว่าสมควรที่จะลงโทษจำคุกบุคคลนั้นหรือไม่ หรืออาจจะพิจารณาใช้วิธีการอื่น เช่น การรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ ซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี และจะไปประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมต่อไป¹⁰⁰

¹⁰⁰ สราวุธ เบญจกุล, บทความพิเศษ: รอกการลงโทษ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ พงศสพดีที่ 24 พฤศจิกายน 2554 อ้างใน ปราณิ เสฐจินตนิน และวิวิธ วงศ์ทิพย์, “โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายอาญา 1 : ภาค บทบัญญัติทั่วไป หน่วยที่ 14, นนทบุรี, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557, หน้า 14-40

2.3.1 การรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56¹⁰¹ “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(1) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(2) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(3) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีกโดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็โทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อกุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้...”

“การรอกการลงโทษ” หมายถึง กรณีศาลพิพากษาว่ามีความผิดและกำหนดโทษจำคุกลงไปแล้วแต่ให้รอกการลงโทษแล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด “การรอกการกำหนดโทษ” หมายถึง กรณีศาลพิพากษาว่ามีความผิด แต่ยังไม่กำหนดโทษจำคุกลงไปในขณะนั้นว่าจะให้จำคุกเป็นเวลาเท่าใดโดยให้รอกไปก่อน¹⁰²

บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 แก้ไขล่าสุดปี 2559 ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2559 มีหลักเกณฑ์ดังนี้¹⁰³

¹⁰¹มาตรา 56 แก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2559

¹⁰²ปราณี เสฐจินตนิน และวิวิธ วงศ์ทิพย์, “โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายอาญา 11 : ภาค บทบัญญัติทั่วไป, หน่วยที่ 14 นนทบุรี, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557, หน้า 14-41

¹⁰³วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์, *อาญาพิสดาร เล่ม 1*, กรุงเทพมหานคร, หจก.แสงจันทร์การพิมพ์, หน้า 72

1) ศาลรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ทั้งโทษจำคุก และโทษปรับ โดยไม่มีข้อจำกัดว่าศาลจะลงโทษปรับมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นโทษที่ศาลจะลง

2) เดิม กรณีผู้กระทำผิดเคยรับโทษจำคุกมาก่อน ต้องเป็นกรณีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษเท่านั้น แต่ตามบทบัญญัติใหม่ แม้ผู้กระทำเคยได้รับโทษจำคุกที่มีโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษมาก่อนศาลก็อาจรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ แต่โทษจำคุกในคดีก่อนต้องไม่เกินหกเดือน ไม่จำกัดว่าต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 จะกำหนดให้รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ซึ่งอาจจะเป็นคดีเล็กน้อยก็ตาม แต่หากมีเหตุบรรเทาโทษอื่นที่ศาลลดโทษเหลือโทษสุทธิที่จะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ก็สามารถรอกการลงโทษได้ หรือรอกการกำหนดโทษได้เช่นกัน

2.3.2 เหตุบรรเทาโทษ

กฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาลดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้อีกไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงนั้น ไม่ว่าจะคดีนั้นจะได้มีการเพิ่มโทษ หรือลดโทษด้วยเหตุอื่นๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่นใดมาแล้วหรือไม่ก็ตาม¹⁰⁴

คำพิพากษาฎีกาที่ 10319/2558 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 เป็นบทบัญญัติในการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษให้เหมาะสมแก่พฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลไป หาใช่บทบังคับที่ฟังจะต้องลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดเสมอไปไม่

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้อีก

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เฝ้าเวลาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้นดูแลโทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามิมีลักษณะทำนองเดียวกัน”

¹⁰⁴ ลาวัลย์ หอนพรัตน์, “เหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษ เหตุลดโทษ เหตุรอกการกำหนดโทษ และเหตุรอกการลงโทษ” ใน *แนวการศึกษาชุดวิชากฎหมายอาญา และอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 4, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 4-35*

พฤติการณ์ในเหตุบรรเทาโทษ¹⁰⁵ พฤติการณ์ก่อนการกระทำความผิด เช่น เป็นผู้โศกเศร้าเบาปัญญา เป็นผู้ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส หรือมีคุณสมบัติมาก่อน พฤติการณ์หลังการกระทำความผิด เช่น รู้สึกผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิด ลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีความสำคัญทำนองเดียวกัน เป็นต้นผลของเหตุบรรเทาโทษ การลดโทษตามมาตรา 78 นี้ เป็นการลดโทษที่ศาลจะลงแก่จำเลยเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งภายหลังจากนี้ศาลก็จะไม่เพิ่มไม่ลดโทษด้วยเหตุใดอีก จึงเท่ากับเป็นโทษสุทธิที่จะลงแก่จำเลยอย่างแท้จริง

ดังนั้น การรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ และเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญายังเป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนอยู่ด้วย แม้จะไม่ได้รับประโยชน์จากความเป็นเด็กและเยาวชนก็ตาม เช่น หากเป็นกรณีที่เยาวชนพยายามกระทำความผิดที่มีอัตราโทษขั้นต่ำ 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 กำหนดให้ผู้ที่พยายามกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ซึ่ง โทษสองในสามของสิบห้าปี คือ สิบปี หากจำเลยรับสารภาพ ก็จะเป็นเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คือ ห้าปี เมื่อโทษที่ศาลจะลงไม่เกินห้าปี ตามมาตรา 56 เช่นนี้ศาลก็สามารถรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษให้แก่เยาวชนที่เป็นจำเลยได้หรือเป็นกรณี พยายามกระทำความผิด ตาม มาตรา 81 ก็เช่นเดียวกัน และยังมีเหตุผลโทษประการอื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น บันดาลโทษ ความไม่รู้กฎหมาย เป็นต้น

2.4 หลักการเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญาเพื่อกำหนดความรับผิด

การกำหนดความผิดทางอาญานั้น จะต้องพิจารณาถึงหลักการใช้กฎหมายอาญา¹⁰⁶ คือ กฎหมายอาญาชี้คั่นในหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาที่เป็นสากลว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือแปลความเป็นภาษาอังกฤษว่า “No crime no punishment without law” หรือแปลความเป็นภาษาไทยว่า “ไม่มีความผิด ไม่มี กฎหมาย ไม่มีโทษ” ตามมาตรา 2 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอาญาจะย้อนหลังให้ผลร้ายมิได้ ตามมาตรา 2 แห่งประมวล กฎหมายอาญารวมถึงการใช้กฎหมายอาญาจะต้องตีความ โดยเคร่งครัด จะนำหลักจารีตประเพณี หรือบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างอื่นมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดมิได้ซึ่งมีหลักการ คือ จะอาศัย

¹⁰⁵ จิตรา เพียรล้ำเลิศ, “เหตุบรรเทาโทษ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายอาญา 1 : ภาคบทบัญญัติทั่วไป หน่วยที่ 10 นนทบุรี, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2557, หน้า 10-53

¹⁰⁶ ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโชธิน, “ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา” ใน *แนวการศึกษาชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2*, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 2-19

การเทียบเคียงบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งให้เป็นผลร้ายไม่ได้ จะนำจารีตประเพณีมาให้เป็นผลร้ายไม่ได้ และหลักกฎหมายทั่วไปก็จะใช้ให้เป็นผลร้ายก็ไม่ได้เช่นกัน

โดยหลักแล้วนั้นความผิดทางอาญาก็ถือว่าเป็นความผิดต่อแผ่นดินทั้งสิ้น ยกเว้นความผิดที่ย่อมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักการนี้ แต่ข้อสำคัญคือกฎหมายจะต้องบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 โดยมีมาตรา 333 กำหนดว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดนอ โกง มีมาตรา 348 กำหนดว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งความผิดอันยอมความได้ หรือความผิดต่อส่วนตัว หากผู้เสียหายยอมความไม่คิดใจดำเนินคดี รัฐหรือหน่วยงานใดก็ไม่อาจที่จะดำเนินคดีต่อไปได้โดยลำพัง แต่ความผิดต่อแผ่นดิน แม้ผู้เสียหายจะไม่คิดใจดำเนินคดีรัฐก็ต้องดำเนินคดีและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ความเห็นของผู้เสียหายไม่มีผลในการที่จะดำเนินคดีอาญาของรัฐ กฎหมายอาญาไม่ยอมรับหลักความยินยอมในการใช้เพื่อจะยกเว้นความผิด แต่กรณีที่ความยินยอมหากไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี กฎหมายให้นำมาใช้ได้¹⁰⁷

ความผิดลหุโทษ ในภาค 3 ของประมวลกฎหมายอาญา เป็นความผิดที่ย่อมความไม่ได้แม้ว่าเป็นความผิดที่เล็กน้อยและมีอัตราโทษไม่สูงมากก็ตาม

การกระทำความผิดอาญากรณีที่ ถึงผู้กระทำจะไม่ได้มีเจตนาและไม่ประมาทก็ตาม แต่ก็ยังต้องรับผิดทางอาญา เรียกว่า “ความรับผิดโดยเด็ดขาด”

อีกทั้งความรับผิดในการกระทำของผู้อื่นก็เป็นความผิดทางอาญาในหลายกรณี เช่น ความรับผิดของผู้แทนนิติบุคคล

และในการบังคับใช้กฎหมายอาญาต้องคำนึงถึงการไม่นำผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้ได้มากที่สุด การใช้กฎหมายจึงต้องบังคับใช้ด้วยความเป็นธรรม ในการพิจารณาว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาหรือไม่นั้น ประการแรกต้องดูก่อนว่าการกระทำของบุคคลนั้นครบ “องค์ประกอบ” ที่กฎหมายบัญญัติหรือไม่หากครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ก็ต้องดูต่อไปว่า การกระทำมีกฎหมายยกเว้นความผิดหรือไม่ หากไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด ก็ต้องดูต่อไปว่า มีกฎหมายยกเว้นโทษหรือไม่ หากไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ ก็หมายความว่า บุคคลนั้นจะต้องได้รับผิดในทางอาญา¹⁰⁸

¹⁰⁷“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 2-20

¹⁰⁸เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, บทที่ 5 โครงสร้างการรับผิดในทางอาญา, กรุงเทพมหานคร, พลสยามพรีนติ้ง (ประเทศไทย), 2551 หน้า, 86

ดังโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญา กำหนดไว้ โครงสร้างข้อที่ 1 การกระทำครอบงำองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ต้องมีการกระทำ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต้องเมื่อได้กระทำ...”¹⁰⁹

การกระทำ¹¹⁰ หมายความว่า การเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก คืออยู่ภายใต้บังคับของจิตใจ และมีความคิดที่จะกระทำ และมีการตกลงใจที่จะกระทำ และได้กระทำไป ดังนั้น การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายของเด็กทารกไร้เดียงสา คนวิกลจริต หรือคนเมาสุราถึงขนาดไม่รู้สภาพหรือสาระสำคัญในการกระทำของตน, คนละเมอ, คนเป็นลมบ้าหมู, ผู้ที่ร่างกายกระตุกโดยไม่รู้ตัว, ผู้ที่ถูกผลัก ถูกชน หรือถูกจับมือให้กระทำขณะพลอ, ผู้ที่ถูกสะกดจิตเช่นนี้ ถือว่าไม่ใช่การกระทำตามความหมายของมาตรา 59 เพราะการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายจึงเห็นได้ว่าการกระทำลักษณะดังกล่าวไม่ได้ผลมาจากการตกลงใจอันสืบเนื่องมาจากความคิดแต่อย่างใด¹¹¹ โดยที่การกระทำทางอาญานั้น ไม่ได้หมายถึงเฉพาะการเคลื่อนไหวร่างกายเท่านั้น ในส่วนของกรณีที่เคลื่อนไหวร่างกายก็สามารถถือว่าเป็นการกระทำได้ แต่การไม่เคลื่อนไหวร่างกายนั้นจะต้องเป็นกรณีที่ไม่เคลื่อนไหว โดยมิหน้าที่ที่จะต้องเคลื่อนไหวเพื่อป้องกันไม่ให้ผลร้ายเกิดขึ้น เช่น หน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ของการกระทำครั้งก่อน หากไม่มีหน้าที่ต้องป้องกันผล แม้จะไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกก็ไม่ถือว่ามี การกระทำ ซึ่งเราเรียกกระทำอันนี้ว่า “การงดเว้น”¹¹² และความผิดที่เกิดจากการละเว้น หมายถึง ความผิดอันเกิดจากการไม่กระทำ เช่น ไม่ช่วยผู้ที่ตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิตซึ่งตนอาจช่วยได้...

การกระทำครอบงำองค์ประกอบภายนอกของความผิดในเรื่องนั้น ๆ ความผิดอาญาแต่ละฐานความผิดล้วนต้องมีองค์ประกอบความผิดเสมอ ถ้าไม่ครบองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งในความผิดฐานนั้นแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดอาญา โดยที่องค์ประกอบความผิดแต่ละฐานนั้นต้องแยกพิจารณา 2 ส่วน คือ องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน

องค์ประกอบภายนอก¹¹³ (External Element) คือ ผู้กระทำ การกระทำ และวัตถุแห่งการกระทำ หมายถึงองค์ประกอบที่อยู่ภายนอกของความผิดแต่ละฐานสามารถพิจารณาและเห็นได้ภายนอก โดยความผิดแต่ละฐานจะมีองค์ประกอบภายนอกดังต่อไปนี้

¹⁰⁹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

¹¹⁰เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, บทที่ 5 โครงสร้างความรับผิดชอบในทางอาญา, กรุงเทพมหานคร, พลสขามพรีนติ้ง (ประเทศไทย), 2551 หน้า, 96

¹¹¹“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 99

¹¹²“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 104

¹¹³“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 127

พิจารณาตัวอย่างความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา มาตรา 288 “ผู้ใดฆ่าผู้อื่นต้องระวางโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี” ผู้กระทำ คือ ผู้ใด การกระทำ คือ ฆ่าวัตถุแห่งการกระทำ คือ ผู้อื่นและการกระทำต้องครบองค์ประกอบภายในของความผิดนั้นๆ

องค์ประกอบภายใน¹¹⁴ (Internal Elements) หมายถึง ส่วนหนึ่งที่อยู่ในจิตใจของผู้กระทำ เป็นองค์ประกอบที่ไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก เพราะเป็นส่วนที่ไม่แสดงออกมา ซึ่งจะพิจารณาส่วนที่อยู่ในจิตใจนี้ได้จากการกระทำโดยหลักการที่ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” มาตรา 59 “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนาเว้นแต่จะได้กระทำความโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติโดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา” ดังนั้นองค์ประกอบภายในจึงมี 2 ประเภทคือ เจตนา (Intention) กับ ประมาท (Negligence) โดยการกระทำโดยเจตนา ได้แก่ การกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำและรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด และในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น¹¹⁵ ดังนั้นเจตนาจึงประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนรู้ และส่วนของเจตนา ส่วนรู้หมายถึงรู้สึกลึกซึ้งในการกระทำและข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบ ส่วนของเจตนา คือ การเจตนาประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผล ดังนั้นการที่จะถือว่าผู้กระทำมีเจตนาได้นั้น จะต้องเป็นไปในกรณีดังต่อไปนี้คือ ผู้กระทำต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด¹¹⁶ และผู้กระทำจะต้อง ประสงค์ต่อผลของการกระทำของตน หรือมีเจตนาที่จะต้อง เล็งเห็นผลของการกระทำของตนนั้น

ส่วนประมาท (Negligence) คือ การกระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนาแต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่¹¹⁷

การลงโทษกรณีประมาทนั้นพิจารณาตามผลหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น และความเสียหายเป็นผลโดยตรงมาจากการประมาทหรือไม่ เช่น หากประมาทเป็นเหตุให้คนตายต้องรับโทษตาม มาตรา 291 ฐานกระทำประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย แต่หากผลของการประมาท

¹¹³“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 127

¹¹⁴“เรื่องเดียวกัน”, หน้า 148

¹¹⁵ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสอง

¹¹⁶ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสาม

¹¹⁷ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสี่

เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสก็รับโทษตาม มาตรา 300 ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

โครงสร้างข้อ 2 การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด¹¹⁸

การกระทำซึ่งครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติตามโครงสร้างข้อที่ 1 นั้น หากมีกฎหมายยกเว้นความผิด ตามโครงสร้างข้อที่ 2 การกระทำนั้นก็ไม่เป็นความผิด และผู้กระทำก็ไม่ต้องรับผิดในทางอาญา เหตุยกเว้นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เช่น การป้องกันโดยชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68

มาตรา 68 บัญญัติว่า “ผู้ใดจำเป็นต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตน หรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มี ความผิด”

การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นความผิดอาญาได้ทุกฐานความผิด ตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 9276/2555 ผู้ตายเป็นผู้ก่อเหตุและวิ่งไล่ทำร้าย ร. จากโรงลิเกจนไปถึงที่เกิดเหตุ แล้วใช้มีดฟันแขน ร. ได้รับบาดเจ็บและตะถืด ร. จนล้มลงแล้วใช้อาวุธปืนจ่อ ร. พร้อมจะยิงและพูดว่ามึงตายอันเป็นการหมายเอาชีวิต ร. นับว่าเป็นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายใกล้จะถึงจำเลยได้ห้ามปรามแล้ว แต่ผู้ตายไม่เชื่อฟัง ในสถานการณ์ เช่นนั้นการที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายในทันทีทันใดจึงเป็นการยับยั้งการกระทำของผู้ตาย และป้องกันชีวิต ร. ทั้งจำเลยยิงปืนเพียงนัดเดียว ถือได้ว่าจำเลยกระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 จำเลยจึงไม่มี ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

อีกกรณี คือ ความยินยอม “มีหลักทั่วไปเป็นเหตุยกเว้นความผิดอาญาอยู่ว่า ความยินยอมอันบริสุทธิ์ของผู้เสียหายให้ผู้ใดกระทำการที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้น ถ้าความยินยอมนั้นไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี และมีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดนั้นแล้ว ความยินยอมนั้นเป็นข้อยกเว้นมิให้การกระทำนั้นเป็นความผิดขึ้นได้”¹¹⁹

ต้องเป็นความยินยอมอันบริสุทธิ์ หมายความว่า ไม่มีการหลอกลวง หรือสำคัญผิด หรือข่มขู่ ด้วยประการใด ๆ ความยินยอมนั้นไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี ในการวินิจฉัยว่าการกระทำขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดีหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาตามความรู้สึกของบุคคล

¹¹⁸ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, บทที่ 5 โครงสร้างความรับผิดชอบในทางอาญา, กรุงเทพมหานคร, พลศยามพริ้นติ้ง (ประเทศไทย), 2551 หน้า, 372-373

¹¹⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1403/2508

ทั่วไปในท้องที่และเวลาที่เกิดการกระทำนั้น¹²⁰ และเป็นความยินยอมที่มีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด หมายความว่า ไม่ได้มีการบอกเลิกความยินยอมนั้น หากบอกเลิกแล้วผู้กระทำยังขึ้นทำต่อไป ก็ไม่มีเหตุที่จะยกเว้นความผิดให้แก่ผู้กระทำได้

โครงสร้างข้อ 3 การกระทำนั้นไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ¹²¹

การกระทำที่ครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติตามโครงสร้างข้อที่ 1 แม้ไม่มีกฎหมายยกเว้น ความผิดตามโครงสร้างข้อที่ 2 ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำจะต้องรับผิดในทางอาญาเสมอไป เพราะอาจมีกฎหมายยกเว้นโทษก็ได้กฎหมายยกเว้นโทษให้แก่การกระทำต่างๆ ที่เป็นความผิด เช่น การกระทำความผิดโดยจำเป็น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(1) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนได้ หรือ

(2) เพราะเพื่อให้ตนเอง หรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่ออันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน

ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

การกระทำโดยจำเป็นตามมาตรา 67 อนุมาตรา (1) เรียกว่า “จำเป็นเพราะอยู่ในที่บังคับ” ส่วนอนุมาตรา (2) เรียกว่า “จำเป็นเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นอันตราย” หรือเหตุยกเว้นโทษอื่นๆ ตามกฎหมายอาญา เช่น การกระทำความผิดของเด็กอายุไม่เกิน 10 ปี และ ไม่เกิน 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 และ 74 การกระทำความผิดของคนวิกลจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 การกระทำความผิดของผู้มีเมมา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 66 การกระทำความผิดตามคำสั่งที่มีขอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 70 เป็นต้น และเหตุยกเว้นโทษกรณีพิเศษ เช่น ผู้กระทำถูกล่อให้กระทำความผิดโดยเจ้าพนักงาน หรือตัวแทนของเจ้าพนักงาน การล่อลวงให้กระทำความผิดโดยเจ้าพนักงานหรือตัวแทนของเจ้าพนักงาน คือ การที่ เจ้าพนักงานเป็นผู้ล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด ซึ่งหากเจ้าพนักงานไม่เข้าไปล่อให้เขากระทำความผิด แล้วเขาก็จะไม่กระทำความผิดนั้นเลย

¹²⁰จิตติ ดิงศภัทย์, *กฎหมายอาญาภาค 1*, หน้า 815-816 หัวข้อ 263 และบันทึกท้ายฎีกาที่ 787/2483 โดยศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย

¹²¹เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป*, บทที่ 5 โครงสร้างความรับผิดในทางอาญา, กรุงเทพมหานคร, พลสยามพรีนติ้ง (ประเทศไทย), 2551, หน้า 437

2.5 อัตราโทษในความผิดอาญาและการใช้ดุลพินิจ

2.5.1 อัตราโทษในความผิดอาญา ความผิดอาญา อาจแบ่งพิจารณาออกเป็น 4 ประเภท คือ ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย ความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ ความผิดอาญาในแง่ของเจตนา ความผิดอาญาในแง่ของการดำเนินคดีซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้¹²²

ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย หมายถึง การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา ซึ่ง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดในตัวเอง และความผิดเพราะกฎหมายห้าม ความผิดในตัวเอง คือ ความผิดที่ไม่ว่าจะกระทำในที่ใด หรือกระทำในเวลาใด คนทั่วไปก็เห็นว่าเป็นความผิด เพราะเป็นความผิดที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจิตสำนึกจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม หรือเรียกว่า “มาลาอินเซ” แปลตามตัวอักษรหมายถึง “สิ่งที่เป็นความชั่วร้ายในตัวเอง” การกระทำเช่นนี้ถ้าผู้ใดกระทำขึ้น สังคมจะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นความผิด ส่วนความผิดเพราะกฎหมายห้าม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดอีกประเภทหนึ่ง คือที่เรียกว่า “มาลาโพรฮิบิตา” ซึ่งหมายถึง การกระทำความผิดที่กฎหมายห้าม โดยเป็นสิ่งที่สังคมห้ามไม่ให้ทำ ความผิดเช่นนี้ไม่อาจที่จะมองเห็นได้โดยปริยายว่าเป็นความชั่วร้ายในตัวเอง แต่ที่เป็นความผิดก็เพราะเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามไม่ให้กระทำ

ความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหว หรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก กล่าวคือ อยู่ในบังคับของจิตใจ ความผิดอาญาในแง่ของการกระทำจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท¹²³ คือ ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย และความผิดโดยการไม่เคลื่อนไหวร่างกาย ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย หมายความว่า เป็นการกระทำความผิดที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของร่างกายของผู้นั้น ความผิดโดยการไม่เคลื่อนไหวร่างกาย หมายความว่า แม้ว่าผู้หนึ่งจะไม่ได้ เคลื่อนไหวก็ตาม แต่ก็มี ความผิดเกิดขึ้นมาได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ ความผิดโดยการงดเว้น หมายถึง การให้เกิดผลอันใดขึ้นโดย การงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น¹²⁴ และความผิดที่เกิดจากการละเว้น หมายความว่า ความผิดอันเกิดจากการไม่กระทำ เช่น ไม่ช่วยผู้ที่ตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต¹²⁵

¹²² ธีรวัจน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวการศึกษาชุดกฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2, นนทบุรี*, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า 2-15

¹²³ “เรื่องเดียวกัน”, หน้า 2-15

¹²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคท้าย

¹²⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374

ความคิดที่ต้องมีผลปรากฏและความคิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ ซึ่งความคิดที่ต้องมีผลปรากฏ เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามมาตรา 288 จะต้องปรากฏว่ามีคนตาย และความคิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ เช่น ความผิดฐานแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามมาตรา 137 เมื่อมีการแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานแล้วก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเจ้าพนักงานจะเชื่อหรือไม่

ความผิดธรรมดา และความผิดซับซ้อน¹²⁶ ความผิดธรรมดา คือ เกิดจากการกระทำอย่างเดียว หรือเป็นความคิดที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในขณะเดียวกับที่ได้กระทำการนั้นเอง ส่วนความผิดซับซ้อน แบ่งออกเป็น ความผิดต่อเนื่อง และความคิดที่ยืดออกไป ความผิดต่อเนื่อง คือ ความคิดที่เกิดจากการกระทำที่ติดต่อกันอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เช่น ความผิดฐานมีสิ่งผิดกฎหมายไว้ในความครอบครอง ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ส่วนความคิดที่ยืดออกไป คือ ความคิดที่มีการกระทำความผิดหลายอันโดยผู้กระทำความผิดเป็นคนเดียวกัน เป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดตามกฎหมายหลายบท และมีเจตนาที่มุ่งต่อจุดประสงค์อย่างเดียวในการกระทำ

ในส่วนความคิดที่เป็นปกติธรรมดา คือ ความคิดที่ต้องมีการกระทำซ้ำๆ กัน จึงจะเป็นความคิด เช่น ความผิดฐานให้ที่พำนักซ่อนเร้นแก่ผู้ร้ายเป็นปกติธรรมดา ตามมาตรา 214

อีกทั้งความผิดซับซ้อนมีหลายประการ เช่น การกระทำความผิดเดียว แต่กระทำซ้ำหลายครั้ง เช่น ทำร้ายร่างกายผู้เสียหายหลายๆ ครั้ง การกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เช่น เจตนาจะทำให้บ้านของคนอื่นเสียหาย จึงไปวางเพลิงเผาบ้านของคนอื่นทำให้บ้านเสียหายหรือความผิดอย่างเดียวแต่เกิดจากการกระทำหลายๆอย่าง เช่น หนี โกง หรือ ความผิดซึ่งเกิดขึ้น เพราะมีการกระทำแต่ละรวมกันซึ่งเป็นความคิดในตัวเองเข้าด้วยกัน เช่น ความผิดฐานปล้นทรัพย์ชิงทรัพย์ เกิดขึ้นจากการลักทรัพย์ รวมกับการทำร้ายร่างกาย

ความผิดอาญาในแง่ของเจตนา แบ่งออกได้เป็น

ความผิดที่กระทำโดยเจตนา เช่น มาตรา 288

ความผิดที่กระทำโดยประมาท เช่น มาตรา 291

¹²⁶ ธีรวัฒน์ สุทธิโยธิน, “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวการศึกษาชุดกฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2*, นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559, หน้า

ความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนา และไม่ต้องประมาท เช่น ความผิดลหุโทษมาตรา 380
ความผิดนอกเหนือเจตนา มาตรา 290

ความผิดที่ต้องรับผิดชอบในผลสุดท้ายแห่งเจตนา เช่น มาตรา 224

ความผิดอาญาในแง่ของการดำเนินคดี เช่นความผิดอาญาแผ่นดิน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งความผิดอาญาแผ่นดิน แม้ผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดี รัฐก็สามารถเริ่มดำเนินคดี หรือดำเนินคดีต่อไปได้

กรณีเป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งความผิดอันยอมความได้นั้นหากผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ หรือร้องทุกข์หลังกำหนดอายุความร้องทุกข์ ทำให้ไม่สามารถนำคดีอาญามาฟ้องได้อีก และรัฐก็ไม่สามารถที่จะดำเนินคดีแทนต่อไปได้เช่นกัน

สรุปว่า อัตราโทษในความผิดอาญานั้น การกระทำจะเป็นความผิดอาญาได้หรือไม่ นั้นต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นครบองค์ประกอบความผิดตามโครงสร้างความรับผิดทางอาญาหรือไม่ด้วย ซึ่งความผิดแต่ละฐานความผิด ก็จะมีอัตราโทษมากน้อยแตกต่างกันตามความร้ายแรงของความผิด

ซึ่งผู้ศึกษาเน้นศึกษาในกรณีที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 15 ปี ขึ้นไป โดยเฉพาะ โดยจะเห็นได้ว่าแม้เป็นความผิดในหมวดหรือมาตราเดียวกัน แต่ในแต่ละวรรคของมาตรานั้นอัตราโทษก็จะต่างกัน จึงควรกำหนดอัตราโทษจำคุกในการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลไว้ที่โทษจำคุก 15 ปีขึ้นไปให้ศาลลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นตามความผิดที่พิจารณาได้ความ และจะเห็นได้ว่าหลักสำคัญที่จะพิจารณาว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่อย่างไรนั้น คือ เจตนาของผู้กระทำความผิด หากเป็นการกระทำที่ร้ายแรงซึ่งเกิดจากการกระทำโดยเจตนาของผู้กระทำนั้น อัตราโทษจำคุกก็จะสูงมากด้วย

2.5.2 การใช้ดุลพินิจ¹²⁷

ดุลพินิจ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายความว่า “การวินิจฉัยที่เห็นสมควร” การที่ศาลใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้ความที่แน่ชัดก่อนว่าบุคคลนั้นได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดหลังจากนั้นจึงใช้

¹²⁷อรนุช อาษาทองสุข, “การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำคุกในคดีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด”, รายงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 8, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, กรุงเทพมหานคร, 2553, หน้า 10

คุณพินิจว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับโทษประหารชีวิตและเพียงใด คุณพินิจในการกำหนดโทษจำคุกนั้น ศาลจะต้องพิจารณาถึงหลักความยุติธรรมและหลักการของกฎหมาย โดยจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจในการใช้คุณพินิจไว้แน่นอนและชัดเจน หรือการกรณีเป็นการจำกัดคุณพินิจศาลก็จะต้องมีหลักกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนเช่นกัน

ซึ่งการลงโทษจำคุกที่เป็นการแน่นอนว่าต้องลงโทษจำคุกนั้นเป็นการจำกัดการใช้คุณพินิจในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนี้ในกรณีที่การกระทำความผิดเป็นการกระทำที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก จึงควรจำกัดการใช้คุณพินิจของศาลให้มีการลงโทษจำคุกที่แน่นอน

บทที่ 4

วิเคราะห์การลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชน

1. การให้อำนาจศาลในการพิจารณาบทลงโทษเด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญา

1.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 เด็กอายุกว่าสิบปี แต่ไม่เกินสิบห้าปี

ตามประมวลกฎหมายอาญาเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 74 “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้...” ซึ่งวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 74 นั้น เป็นเพียงวิธีการสำหรับเด็กไม่ใช่เป็นโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 แต่ก็เห็นได้ว่าการกระทำเป็นความรับผิดชอบทางอาญาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

จึงเห็นว่า ประเทศไทยกำหนดให้เด็กที่อายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปีที่กระทำความผิดอาญาไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ตาม มาตรา 74 (1) – (5) โดยที่ มาตรา 74 เป็นกรณีที่กำหนดให้เด็กไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการตาม (1) – (5) ไม่ได้กำหนดให้พิจารณาจากอัตราโทษของความผิดที่พิจารณาได้ความของการกระทำความผิดของเด็กด้วย โดยการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการตามวิธีการตาม (1) – (5) ก็ได้นั้น เป็นการให้ดุลพินิจศาลกว้างเกินไป เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่อายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปีที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูง ควรมีการบังคับเป็นลายลักษณ์อักษรให้ศาลกำหนดวิธีการที่เป็นบทลงโทษเด็กหรือเยาวชนผู้ที่กระทำความผิดอาญา และตามหลักทฤษฎีแล้วการจะจำกัดดุลพินิจศาลก็ต้องมีหลักกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง

แม้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไป หรือโทษประหารชีวิต หากเป็นเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปีกระทำความผิดที่มีโทษดังกล่าวนั้นเมื่อกฎหมายบัญญัติให้ไม่ต้องรับโทษ ก็จะไม่ต้องรับโทษ เช่นนี้จะเป็นการทำให้เด็กไม่เกิดความสำนึกในการกระทำและเป็นตัวอย่างให้แก่เด็กคนอื่นๆ และไม่เป็นที่ระแวงแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดที่ร้ายแรง อีกทั้งในปัจจุบันที่สังคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีโลกอินเทอร์เน็ต

ที่ก้าวหน้าและเข้าถึงได้ง่ายทำให้การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันนั้นสามารถค้นหาวิธีการหรือตัวอย่างจากอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น และเสมือนว่ามีความรู้สึกลึกซึ้งมากขึ้น วิเคราะห์ตามทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ที่ว่าเด็กอายุ 11 - 15 ปี เป็นช่วงที่เด็กจะเข้าใจ สามารถคิดโดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อ เป็นรูปแบบนามธรรม มีความคิดในเชิงตั้งคำถาม และวิหาคำตอบ สามารถคิดรวบยอดได้ รู้จักคิดวิเคราะห์ตีความหมาย อีกทั้งคิดในรูปแบบต่างๆ ได้สมบูรณ์แล้ว และตามแนวคิดจิตวิทยายังได้กล่าวว่าการกระทำผิดนั้นอาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งอาจมีอยู่ในจิตใจของบุคคลเอง และตามแนวคิดของสกินเนอร์ที่กล่าวถึงหลักการลงโทษเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการได้

ดังนั้น เด็กที่อายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี จึงเป็นผู้ที่มีความรู้สึกลึกซึ้ง มีความเข้าใจถึงการกระทำของตนแล้ว แต่เนื่องจากเด็กตามมาตรา 74 นี้ เป็นเด็กที่มีอายุขั้นต่ำมากคือกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมกับความผิดก็เสมือนเป็นการลงโทษเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ในขั้นที่ให้ศาลกำหนดวิธีการสำหรับเด็กนั้น ควรจะพิจารณาว่าหากเป็นการกระทำที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกไว้สูง ก็ควรจะนำอัตราโทษจำคุกนั้นมาพิจารณาในการที่จะจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล ที่ต้องให้ศาลต้องสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กอย่างหนึ่งอย่างใดตาม (2) – (5) ด้วย ไม่เพียงแต่ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยไปตาม (1) เท่านั้น

เมื่อวิเคราะห์ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศสและประเทศสิงคโปร์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่ามีกรณีที่ศาลลงโทษเด็กได้ ฝรั่งเศสกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่าสิบสามปี อาจถูกลงโทษได้เพียงแต่หากการลงโทษไม่เหมาะสมกับเด็กก็สามารถใช้มาตรการอื่นได้ แต่เด็กที่อายุตั้งแต่สิบสามปีขึ้นไป แต่ไม่ถึงสิบหกปี สามารถถูกลงโทษทางอาญาได้ คือลงโทษจำคุกได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลง หากเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาร้ายแรงมีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต เป็นต้น

ประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้เด็กที่อายุระหว่างเจ็ดถึงสิบหกปีต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องขึ้นศาลเด็กและเยาวชนแต่อย่างไรก็ตามหากเป็นการกระทำที่เป็นคดีร้ายแรง ก็ต้องต้องพิจารณาคดีโดยศาลสูง โดยที่เด็กและเยาวชนในกลุ่มนี้จะต้องถูกลงโทษ ในกรณีที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา หรือความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือความผิดที่มีโทษจำคุก อาจจะต้องรับโทษในอัตราเดียวกันกับผู้ใหญ่

เห็นได้ว่าทั้งประเทศฝรั่งเศส และประเทศสิงคโปร์ มีการกำหนดโทษสำหรับเด็ก โดยพิจารณาจากอัตราโทษไว้ชัดเจน ดังนั้นการที่กฎหมายของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมาย

อาญามาตรา 74 กำหนดให้เด็กที่อายุกว่าสิบปี แต่ไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ไม่ต้องรับโทษนั้นจะเป็นการไม่ยุติธรรมมากเกินไป ในกรณีที่เกิดหรือเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูง เพราะเมื่อเด็กกระทำความผิดแต่ไม่ได้รับโทษ แม้จะมีกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูตามวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่เด็กจะจดจำและเข้าใจว่าการกระทำความผิด แม้จะกระทำลงไปก็ไม่ต้องรับโทษ อีกทั้งเป็นการไม่ให้ความยุติธรรมต่อผู้เสียหายและสังคม จึงควรกำหนดให้ศาลต้องมีวิธีการสั่งสอน หรือเป็นบทบังคับให้ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็กวิธีการใดวิธีการหนึ่ง โดยนำอัตราโทษของความผิดในการกระทำความผิดของเด็กมาใช้ในพิจารณากำหนดวิธีการสำหรับเด็กดังกล่าว

1.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 เยาวชนอายุกว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่า สิบแปดปี

ตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าสมควรจะพิพากษาลงโทษหรือไม่ จะลงโทษในทางอาญาก็ได้ หรือให้ศาลจัดการตาม มาตรา 74 ซึ่งวิธีการตาม มาตรา 74 นั้นไม่ใช่โทษทางอาญา และการพิจารณานั้นให้พิจารณาจากความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น... เช่นนี้กรณีที่จะลงโทษทางอาญาหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล โดยศาลจะใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษทางอาญาก็ได้ เห็นว่าเป็นการให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจกว้างเกินไป และอาจจะเกิดการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาที่แตกต่างกันได้

แม้ในกรณีนี้ในทางปฏิบัติการทำคำพิพากษาของศาลจะมีแนวทางในการทำคำพิพากษาของศาลเองอยู่แล้วก็ตาม แต่เมื่อในมาตรา 75 ยังกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะลงโทษ หรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น ก็อาจจะยังเกิดปัญหาว่าศาลยังเลือกที่จะใช้ดุลพินิจในกรณีเช่นนี้ได้อยู่ ซึ่งจากคำพิพากษาของศาลก็มีทั้งกรณีที่ศาลลงโทษทางอาญาและกรณีที่ศาลให้เปลี่ยนไปใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนแทน ดังนั้นหากเป็นกรณีที่เยาวชนกลุ่มนี้กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก จึงควรจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลตั้งแต่ในขั้นที่กฎหมายให้ดุลพินิจที่จะพิจารณาลงโทษหรือให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน โดยพิจารณาจากอัตราโทษเป็นหลักหากเป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงต้องให้ศาลลงโทษตามความผิดที่พิจารณาได้ความนั้น ห้ามใช้วิธีการตามมาตรา 74 ซึ่งไม่ใช่โทษทางอาญา และตามหลักทฤษฎีแล้วการจะจำกัดดุลพินิจศาลก็จะต้องมีหลักกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง

ซึ่งเมื่อมีกรณีที่เยาวชนที่อายุกว่าสิบห้าปี แต่ไม่เกินสิบแปดปี ก่อการกระทำความผิดมากขึ้น และเป็นการกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรงมากขึ้น โดยมีทั้งกรณีลงมือคนเดียว หรือร่วมกันกับพวกในการกระทำความผิด แสดงให้เห็นว่าการที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ความเมตตาแก่เยาวชน โดยกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจดังกล่าวนี้ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชนได้ ซึ่งเมื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ และแนวความคิดจิตวิทยา ก็จะเห็นได้ว่า

เยาวชนที่มีอายุตามมาตรา 75 นี้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านเป็นของตัวเองแล้ว มีความรู้ลึกซึ้งชอบ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ มีกระบวนการคิดการยับยั้งชั่งใจ มีความคิดได้ว่าการกระทำของตนเองนั้นเป็น ความผิด หรือไม่เป็นความผิดได้แล้ว จึงเห็นได้ว่าการที่เยาวชนเหล่านี้กระทำความผิดอาญาที่มี อัตราโทษสูงนั้นเกิดมาจากความรู้สึกลึกซึ้ง โดยผ่านกระบวนการคิดขั้นพื้นฐานที่ทุกคนย่อมรู้ว่าการ ทำเช่นนั้นเป็นความผิด ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก สังคม และคนในสังคมเดือดร้อน เยาวชนผู้กระทำก็ควรจะต้องได้รับการลงโทษ เพื่อเป็นตัวอย่างกับคน อื่นๆที่จะไม่ทำผิดตามซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ทั้งนี้ในความคิดที่มีอัตรา โทษสูง โดยเฉพาะโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำคุกตลอดชีวิต หรือโทษประหารชีวิต เป็นต้น ซึ่งอัตรา โทษเหล่านี้จะนำมาใช้เพื่อจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลตามมาตรา 75 นี้เท่านั้น เพราะเยาวชนจะ ได้รับการคุ้มครองในเรื่องโทษที่จะลงตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การพิพากษาลงโทษเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศส จะเห็นว่า ฝรั่งเศส มีการกำหนดให้มိกรณีที่ศาลจะลงโทษเด็กและเยาวชนแบบวิธีเดียวกับผู้ใหญ่ได้ เช่น อายุตั้งแต่สิบ หกปี แต่ต่ำกว่า สิบแปดปี หากเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไป อาจต้องถูกรับโทษทางอาญาในวิธีการเดียวกับวิธีการลงโทษผู้ใหญ่ได้ เห็นได้ว่าการลงโทษเด็ก และเยาวชนของฝรั่งเศสได้มีการกำหนดไว้ให้ลงโทษได้ แต่ตามมาตรา 75 ของไทยไม่ได้มีการ กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ลงโทษอย่างชัดเจนเช่นนั้นด้วย

ประเทศสิงคโปร์สิงคโปร์ก็มีการใช้บังคับมาตรการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดอาญา โดยเป็นมาตรการทางอาญาที่รุนแรงกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่เจ็ดปีแต่ไม่ถึง สิบหกปี โดยขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของความผิดที่กระทำ ส่วนผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่สิบหกปี แต่ไม่เกิน สิบแปดปี นั้นถือว่าเป็นผู้ที่ต้องรับผิดทางอาญาอย่างสมบูรณ์ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ จึงอาจได้รับโทษ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด เช่นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือในกรณีที่กระทำ ความผิดอาญาอื่นที่มีโทษจำคุกศาลมีอำนาจลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้ โดยสิงคโปร์ยังคงมีโทษ ด้วยวิธีการเหมียน หรือจะจำคุกตลอดชีวิตก็ได้

เมื่อพิจารณาจากการกระทำความผิดของเยาวชนที่อายุกว่าสิบห้าปี แต่ไม่เกินสิบ แปดปี ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และมีความร้ายแรงมากขึ้น จากการกระทำความผิดของเด็กและ เยาวชนที่ปรากฏให้เห็นตามข่าวสารบ้านเมือง จึงควรที่จะแก้ไขปรับปรุง มาตรา 75 ให้มีการ พิจารณาบทลงโทษ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นที่กำหนดให้ศาลพิจารณาว่าควรลงโทษ หรือให้จัดการตาม มาตรา 74 โดยที่ไม่ควรให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าให้สามารถใช้วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา 74 ได้ และ ต้องพิจารณาอัตราโทษจำคุกของความผิดที่บุคคลกลุ่มนี้กระทำเพื่อพิจารณาลงโทษทางอาญา ดังกล่าว

ทั้งนี้เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในการที่จะลงโทษ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 วรรคหนึ่ง นั้น กำหนดว่า “บุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย...” ทำให้การนำกฎหมายมาใช้ไม่เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่าย เพราะดุลพินิจของศาลนั้นย่อมแตกต่างกัน และในประมวลกฎหมายอาญาก็มีการบัญญัติเรื่องเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 และเรื่องรอการลงโทษรอการกำหนดโทษตามมาตรา 56 หรือการลดโทษไว้ก่อนแล้ว ซึ่งศาลก็มีอำนาจใช้บทบัญญัติเหล่านี้ในการพิจารณาให้เป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนได้

1.3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 เยาวชนที่อายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปี

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 76 กำหนดให้ “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี ที่กระทำความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

จากมาตรา 76 ดังกล่าวเป็นการให้ดุลพินิจศาลในการที่จะลดมาตราส่วนโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ การที่ศาลให้ความเมตตาลดมาตราส่วนโทษให้ในมาตรานี้เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะยังมีการกระทำความผิดของบุคคลเหล่านี้อยู่มาก การที่จะลงโทษจึงควรกำหนดเป็นบทบังคับให้ชัดแจ้งตามกฎหมาย และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยพิจารณาจากอัตราโทษเป็นหลัก และตามหลักทฤษฎีแล้วการจะจำกัดดุลพินิจศาลก็จะต้องมีหลักกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง

ซึ่งบุคคลที่อายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไปนั้น จากทฤษฎีจิตพัฒนาและทฤษฎีจิตสังคม และแนวคิดจิตวิทยา กล่าวว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สึกผิดชอบแบบผู้ใหญ่แล้ว มีคุณธรรม จริยธรรมแล้ว มีการตัดสินใจกระทำการใด โดยตัวเองแล้ว ดังนั้นการที่บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดย่อมเป็นการคิดไตร่ตรองมาจากตนเองแล้ว และหากมีการลงโทษผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งก็จะเป็นแบบอย่างให้เยาวชนคนอื่นกลัวที่จะกระทำความผิด เพราะเมื่อมีการทำผิดก็จะมี การลงโทษได้จริง

อีกทั้งในประเทศฝรั่งเศส และประเทศสิงคโปร์ ก็มีการให้ศาลลงโทษทางอาญาเยาวชนที่อายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีในกรณีที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ด้วย ประกอบกับสังคมในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าแล้วพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อเป็นการกระทำความผิดของเยาวชนกลุ่มนี้เป็นการกระทำที่มีอัตราโทษสูง ควรพิจารณาลงโทษบุคคลกลุ่มนี้อย่างจริงจัง ไม่ควรลดโทษให้หนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่ง หากมีการลดโทษก็จะ

ไม่เหมาะกับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูง ทำให้ไม่เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย อีกทั้งจะเกิดปัญหาการร่วมกันกระทำความผิดได้ เพราะบุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเป็นแกนนำ ในการชักชวนเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่านี้มาร่วมในการกระทำความผิด หรือจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่รุ่นน้องต่อไป จึงควรกำหนดไม่ให้ศาลลดมาตราส่วนโทษ ซึ่งในการพิจารณาโทษต้องลงโทษตามความผิดที่ศาลพิจารณาได้ความนั้น หากมีอัตราโทษจำคุก 15 ปี ขึ้นไปควรจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลในการที่จะไม่ลดมาตราส่วนโทษด้วย

ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มีบทบัญญัติเรื่องการลดโทษ และตามมาตรา 56 ในเรื่องรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ มาตรา 78 เหตุบรรเทาโทษที่ศาลสามารถที่จะลดโทษให้ผู้กระทำความผิดได้รองรับอยู่แล้วอีกด้วย ซึ่งศาลมีอำนาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดได้ ดังนี้

มาตรา 56 “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(1) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(2) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(3) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะลงโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพาศใดอันอาจนำไปสู่การกระทำ ความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกาย หรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(6) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาล กำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการ เดินทางด้วยก็ได้

(7) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหาย ตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(8) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ สิ่งแวดล้อม หรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(9) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(10) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหาย ตามที่เห็นสมควร

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทน โดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงาน อัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้ เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือ จะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้า มีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา 47 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 78 “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษ ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใดเขาเบาปัญญาตกอยู่ในความ ทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้นดู แก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาล เห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน”

ดังนั้นเมื่อเยาวชนกลุ่มนี้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูง ศาลที่พิจารณาคดีมีอำนาจรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ หรือนำเหตุบรรเทาโทษดังกล่าวมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์แก่เยาวชนตามเหตุที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ดังกล่าวได้

2. การลงโทษทางอาญาและอัตราโทษ

การลงโทษทางอาญานั้น ต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ให้ลงโทษได้ และต้องเป็นโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการที่จะลงโทษทางอาญาหรือไม่นั้นไม่ควรให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าจะลงโทษหรือไม่ ควรจะต้องมีกฎหมายบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนไว้ด้วย และตามหลักทฤษฎีแล้วการจะจำกัดดุลพินิจศาลก็จะต้องมีหลักกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดเจนด้วย

จากกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กำหนดให้ “ในแต่ละชาติควรทำกฎหมายสำหรับใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการเฉพาะ โดยสามารถใช้ได้อย่างทั่วถึงและยุติธรรม” และ “มีการกำหนดขอบข่ายการใช้ดุลพินิจ คือ การใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนควรใช้ความอดสาหะ พยายามเพื่อให้ดุลพินิจนั้นมีความน่าเชื่อถือที่สามารถอธิบายได้ และต้องมีแนวทางที่ชัดเจนของการใช้ดุลพินิจ” และ “ไม่ควรวางข้อกำหนดตัดอิสรภาพส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นกรณีของเด็กและเยาวชนได้กระทำนั้น เป็นคดีที่ร้ายแรงเกี่ยวกับกรณีทำร้ายผู้อื่น...” และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่กำหนดว่า “จะไม่มี การลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปลดปล่อยตัวสำหรับ ความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี” อีกทั้งยังมีกฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกลืนสิทธิเสรีภาพที่กำหนดว่า “การที่จะจำคุกเด็ก หรือการที่จะใช้วิธีลิดรอนเสรีภาพเด็กควรเป็นวิธีสุดท้าย และในระยะเวลาสั้นที่สุด และควรต้องจำกัดเฉพาะคดีที่เป็นข้อยกเว้นและระยะเวลาที่จำกัด”

ดังนั้นการที่จะกำหนดแนวทางในการที่จะให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษ และให้ศาลพิจารณาลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูงจึงไม่ได้ ต้องห้าม ซึ่ง เห็นว่าในกรณีที่เป็นการมีความผิดที่มีอัตราโทษสูงนั้นไม่ควรให้ศาลใช้ดุลพินิจในการที่จะพิจารณาว่าจะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กวิธีการใด โดยเฉพาะวิธีการเพียงว่ากล่าวตักเตือนตาม มาตรา 74(1) หรือควรลงโทษทางอาญาหรือไม่ หรือควรลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ เนื่องจากดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละท่านนั้นย่อมแตกต่างกันและไม่เหมือนกัน เมื่อเป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูงควรกำหนดให้มีการลงโทษที่ชัดเจนอีกทั้งเมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสิงคโปร์ ก็มีการนำอัตราโทษของความผิดมาพิจารณาในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดซึ่ง

เป็นเด็กและเยาวชนด้วย โดยผู้ศึกษาเสนอแนะในส่วนของอัตราโทษของความผิดที่กระทำเพราะ เห็นว่าจะเป็นการครอบคลุมได้อย่างกว้าง ซึ่งเมื่อศาลพิจารณาได้ความว่าเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไปก็ให้ลงโทษได้เลย เช่น มาผู้อื่นโดยเจตนา ข่มขืนกระทำชำเราอันมีลักษณะเป็นการ โทรมหญิง เหล่านี้ล้วนเป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูง และเป็นตัวอย่างของความผิดที่มีอัตราโทษ 15 ปีขึ้นไป เป็นต้น การนำอัตราโทษของความผิดมาพิจารณาเพื่อจำกัดดุลพินิจศาลให้ลงโทษเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดเช่นเดียวกับการลงโทษแบบผู้ใหญ่ เช่น ในประเทศฝรั่งเศส อัตราโทษของ ความผิดที่กระทำ เช่น ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไป จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต โดยฝรั่งเศสเป็นประเทศที่กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด ที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ศาลจะลงโทษเด็กหรือเยาวชนได้ และยังมีกรณีที่ลงโทษอัตราเดียวกันกับผู้ใหญ่ ที่กระทำความผิดก็ได้ทั้งนี้ตามช่วงอายุของเด็กหรือเยาวชนตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว

และ กรณีประเทศสิงคโปร์ ที่นำพื้นฐานความผิดและอัตราโทษของความผิดมา ประกอบในการที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด คือ กำหนดให้เด็กและเยาวชนที่มีอายุ ตั้งแต่เจ็ดปี แต่ต่ำกว่า สิบหกปี กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา หรือฐานความผิดที่มีโทษ จำคุกตลอดชีวิต ต้องรับโทษอัตราเดียวกับผู้ใหญ่ได้

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญาของไทย ประกอบกับมีกรณีที่เคย เกิดเป็นคดีขึ้นจริงจากการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน อัตราโทษของความผิดที่จะนำมา พิจารณาใช้ในการจำกัดดุลพินิจศาลในชั้นที่จะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็ก หรือจะสั่งลงโทษหรือไม่ ลงโทษ หรือสมควรที่จะลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ ต้องเป็นกรณีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เช่น ในคดีฆ่าคนพิการเป็นการฆ่าคนโดยเจตนา หรือคดีที่เกิดในจังหวัดพัทลุงที่ร่วมกัน รุมโทรมหญิง ความผิดชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส หรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความ ตาย ตาม มาตรา 339 วรรคสี่และวรรคท้าย ปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสาม วรรคสี่และวรรค ท้าย เป็นต้น ซึ่งความผิดเหล่านี้ก็เป็นตัวอย่างของความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำคุกตลอดชีวิต จนถึงประหารชีวิต โดยให้พิจารณาจากอัตราโทษเป็นหลัก ดังนั้นหากเด็กหรือ เยาวชนที่อายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินยี่สิบปี กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จึง ควรจำกัดดุลพินิจของศาลให้ศาลกำหนดบทลงโทษโดยห้ามศาลเพียงแต่ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อย ตัวไปเท่านั้นตาม มาตรา 74 และให้ศาลต้องลงโทษทางอาญา กรณีตามมาตรา 75 และห้ามศาลลด มาตราส่วนโทษ กรณีมาตรา 76

ซึ่งการลงโทษจำคุกที่มีกำหนดแน่นอนนั้นเป็นการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล โดยการจะจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลได้นั้นจะต้องมีหลักการและหลักของกฎหมายกำหนดไว้ โดยแน่นอน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวมา ทำให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศทุกประเทศ ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณภาพของเด็กและเยาวชนจะเป็นตัวชี้วัดและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป แต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนถือได้ว่าเป็นผู้ที่ยังบกพร่องในเรื่องความรู้สึกลึกซึ้ง ความคิด ความรับผิดชอบ ยังไม่มีวุฒิภาวะ หรือคือวุฒิภาวะในการกระทำการต่างๆ ดังเช่นผู้ใหญ่ ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของความเป็นเด็กและเยาวชน ที่อาจจะไม่ได้เกิดจากความตั้งใจอย่างแท้จริง ดังนั้นการคุ้มครองประโยชน์สูงสุดเด็กและเยาวชนจึงเป็นความสำคัญระดับโลก

แต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนก็ต้องอยู่ร่วมกับคนในสังคมทุกคน และต้องมีส่วนช่วยรักษาความถูกต้องในสังคมไว้ ความสมดุลในการทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกคนจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้รักษากฎหมาย เพราะแม้เด็กและเยาวชนจะเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นพิเศษ แต่หากมีการกระทำความผิดและมีผู้เสียหาย หรือมีเหยื่อที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน บุคคลเหล่านั้นก็ควรที่จะได้รับความคุ้มครอง และการเยียวยาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมไว้ จะอ้างความเป็นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกสูงแล้วจะไม่ต้องรับโทษ หรือได้ลดโทษไม่ได้ เพราะกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

โดยในปัจจุบัน เห็นได้ว่าการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนอยู่เรื่อยๆ ตามข่าว และบางกรณีก็เป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งมีหลายสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ประกอบกับสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการพัฒนาทางโลกอินเทอร์เน็ตและการสื่อสาร ที่กำลังดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมจากการเรียนรู้ จดจำ วิธีการในการกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้น เด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงมีพัฒนาการ การเจริญเติบโต ทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด และจิตใจเกินกว่าอายุจริง โดยเฉพาะรูปแบบการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน ที่มีความร้ายแรงทารุณ ซึ่งอาจจะ เป็นผลมาจากการค้นหาวิธีการจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายขึ้น แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชน

เหล่านั้นมีเจตนาในการกระทำความผิดมาจากความคิดตัวเองที่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ตามทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ ดังนั้นสังคมจึงต้องได้รับความคุ้มครองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ทฤษฎีการลงโทษ แนวความคิดต่างๆ เกี่ยวกับการลงโทษ การดำเนินการทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งหลักกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการรับผิดชอบอาญาของเด็กและเยาวชนในบทที่ผ่านมา พบว่า มีการให้ความสำคัญกับปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และการลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก และในขณะเดียวกันก็มีการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนโดยความร่วมมือกันของหลายๆ ประเทศอย่างมากเช่นกัน โดยปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 กฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งถูกตรึงโดยสหประชาชาติ กฏอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เป็นต้น และในต่างประเทศรวมทั้งประเทศไทยก็มีวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะที่แตกต่างหากจากวิธีการดำเนินคดีของผู้ใหญ่ โดยศาลจะไม่ลงโทษ หรือลดโทษ หรือลงโทษน้อยความที่กฎหมายกำหนดก็ได้ รวมถึงมีการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนขึ้นแทนการลงโทษ ซึ่งไม่ใช่เป็นโทษทางอาญา เช่นการว่ากล่าวตักเตือนเด็ก คุมประพฤติโดยกำหนดเงื่อนไขต่างๆ หรือส่งตัวไปยังสถานฝึกอบรมหรือสถานที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งในกฎหมายไทยกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจได้

การพิจารณาโทษของเด็กและเยาวชนของประเทศไทยนั้น ได้มีการกำหนดไว้โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

มาตรา 74 กำหนดว่า เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ...

ตามมาตรา 74 นี้ ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการสั่งว่าจะใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนวิธีการใดตาม (1) – (5) “ซึ่งวิธีการสำหรับเด็กนั้น ไม่ใช่โทษทางอาญา”

มาตรา 75 “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่ปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง”

มาตรา 76 “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

โดยไม่ได้นำอัตราโทษของความผิดมาพิจารณาในการลงโทษด้วย ซึ่งเห็นได้จากคำสั่งคำพิพากษาของศาลหลายเรื่องที่ไม่มีการลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แม้จะเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกสูงก็ตาม จึงทำให้เกิดความแตกต่างกันในการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ หรือไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในการลงโทษในการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน เพราะบุคคลเหล่านี้ต้องอยู่ร่วมสังคมเดียวกัน และตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการรักษาความสงบในสังคม จึงควรหามาตรการที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายในปัญหานี้ โดยที่กฎหมายแห่งกรุงปักกิ่งก็ได้กำหนดแนวทางให้มีการวางข้อกำหนดและการใช้กฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของแต่ละประเทศให้ชัดเจน และสามารถนำมาใช้ได้ว่าเป็นธรรม

อีกทั้งมีการให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจของในการกำหนดวิธีสำหรับเด็กตามมาตรา 74 และการพิจารณาลงโทษ กำหนดโทษเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 75 และมาตรา 76 กว้างเกินไปทำให้ศาลไม่บังคับใช้การลงโทษกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาแม้ว่าจะเป็นการกระทำที่มีอัตราโทษสูงก็ตาม

โดยในบทที่ 3 และบทที่ 4 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา กฎหมายของต่างประเทศ คือฝรั่งเศส และ สิงคโปร์ ซึ่งทั้งสองประเทศได้มีการแบ่งอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ และมีการนำหลักเกณฑ์ในเรื่องอัตราโทษของความผิดมาพิจารณาในการลงโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนด้วย ประเทศฝรั่งเศสแบ่งอายุที่ต้องรับผิดชอบไว้ คือ เด็กที่อายุต่ำกว่าสิบสามปี สามารถถูกลงโทษโดยการให้การศึกษายอบรม หรือวิธีการกักขังในสถานที่สำหรับเด็กได้

เด็กอายุระหว่าง สิบสามปี ถึง สิบหกปี หากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูง ศาลสามารถลงโทษ โดยพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเด็กและเยาวชนได้ แต่ในการนี้อาจจะลงโทษได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่ลงแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในความผิดอย่างเดียวกัน

เยาวชนอายุตั้งแต่สิบหกปี แต่ต่ำกว่า สิบแปดปี ในกรณีที่ศาลพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำความผิดของเยาวชนนั้น และเป็นความผิดอาญาร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์ มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ศาลก็มีอำนาจลงโทษจำคุกได้ โดยไม่สามารถอ้างความเป็นเด็กหรือเยาวชนได้

ประเทศสิงคโปร์ได้แบ่งอายุของเด็กและเยาวชนที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ คือ

เด็กอายุต่ำกว่า เจ็ดปี ได้รับการสันนิษฐานว่าไม่สามารถมีเจตนากระทำความผิดอาญาได้ คือเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า เจ็ดปีไม่สามารถรู้ได้ว่าการกระทำของตนเป็นความผิด ฉะนั้น จะนำสืบว่าเด็กมีเจตนากระทำความผิดไม่ได้เด็ดขาด

เด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ เจ็ดปี แต่ต่ำกว่า สิบหกปี ซึ่งต้องรับผิดชอบทางอาญาอย่างสมบูรณ์ที่ศาลมีอำนาจลงโทษในอัตราเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด ได้หากการกระทำเป็นคดีที่ร้ายแรง โดยการแยกอายุของเด็กและเยาวชนที่ต้องรับผิดชอบทางอาญานั้น

และจะเห็นได้ว่าเยาวชนที่อายุกว่าสิบแปดปีขึ้นไปของทั้งสองประเทศ ก็สามารถรับโทษเช่นเดียวกับโทษของผู้ใหญ่ได้ ซึ่งเปรียบได้กับอายุของเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยคือ มาตรา 76

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นครณีประเทศไทย หรือ ประเทศฝรั่งเศส หรือประเทศสิงคโปร์ ต่างก็ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมากแต่ทั้งนี้ในสองประเทศดังกล่าวมีการกำหนดให้ศาลสามารถลงโทษเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้ หากเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงมาก หรือโทษประหารชีวิต ซึ่งเมื่อกฎหมายกำหนดไว้ให้ลงโทษได้ ศาลก็สามารถนำกฎหมายมาใช้ได้ อย่างเป็นธรรมกับทั้งเด็กและเยาวชน และผู้ที่ได้รับความเสียหายกฏอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ที่กำหนดให้การดำเนินการกับการกระทำความผิดของเด็กควรมีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะอย่างชัดเจน และมีการกำหนดขอบข่ายการใช้ดุลพินิจ คือ การใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนควรใช้ความอดสาหะ พยายาม เพื่อให้ดุลพินิจนั้นมีความน่าเชื่อถือที่สามารถอธิบายได้ และต้องมีแนวทางที่ชัดเจนของการใช้ดุลพินิจ และประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 2 กำหนดให้ โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนั้นการที่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนดังกล่าวก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ซึ่งเด็กและเยาวชนนั้นก็ควรจะต้องได้รับบทเรียนจากการกระทำของตนตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง และเพื่อเป็นการลงโทษเพื่อเป็นตัวอย่างด้วย จะอ้างว่ายังเป็นเด็กหรือความเป็นเยาวชนมาเป็นข้ออ้างที่จะไม่ต้องรับโทษ หรือจะได้ลดโทษ ลดมาตราส่วนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งไม่ใช่โทษทางอาญาไม่ได้ ประกอบกับทฤษฎีพัฒนาการ และแนวคิดทางด้านต่างๆของเด็กและเยาวชนก็ได้แยกให้เห็นว่าอายุแต่ละช่วงวัย ก็จะมีความรู้สึกนึกคิด มีจริยธรรม และมีพัฒนาที่เป็นไปตามช่วงวัยนั้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2

ดังนั้น การที่กฎหมายอาญาของไทย ใน มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 ยังคงใช้หลักเกณฑ์ในการกำหนดการลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชน โดยให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา 74 หรือกำหนดบทลงโทษหรือลดมาตราส่วนโทษของเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาจากความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นที่พ่วงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ตามมาตรา 75 หรือในกรณีมาตรา 76 ที่กำหนดว่าถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ โดยที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ชัดเจนในเรื่องการลงโทษ ผู้ศึกษาเห็นว่าไม่เหมาะสมกับในปัจจุบันที่เด็กและเยาวชนเจริญเติบโตมากขึ้น อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่เกิดผลตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง และไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนได้ ดังนั้น เมื่อนำแนวทางตามประเทศฝรั่งเศส หรือประเทศสิงคโปร์มาใช้กับของไทย โดยการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตาม มาตรา 74 หรือการลงโทษตาม มาตรา 75 และมาตรา 76 ให้นำอัตราโทษจำคุกที่มีระวางโทษจำคุกสูงมากมาพิจารณาในการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล โดยให้ลงโทษตามความผิดที่พิจารณาได้ความ หรือลงโทษแบบวิธีเดียวกับผู้ใหญ่ โดยในการที่จะกำหนดว่าควรใช้วิธีการสำหรับเด็กวิธีการใด หรือกำหนดบทลงโทษ หรือกำหนดว่าจะลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ให้เป็นการชัดเจนไป น่าจะเป็นวิธีการที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหาการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้

2. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 มาตรา 75 และมาตรา 76 ดังนี้

2.1 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 โดยนำอัตราโทษจำคุกมาพิจารณาประกอบให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี ที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป ให้ศาลต้องใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (2) ถึง (5) โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น มาตรา 74 วรรคสาม ดังนี้

มาตรา 74 เดิม “ เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้

(2) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระงับเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (2) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

(4) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ

(5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (2) (3) (4) และ (5) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำแนะนำของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้”

มาตรา 74 ใหม่ “ เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(2) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (2) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

(4) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ

(5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (2) (3) (4) และ (5) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงาน

อัยการ หรือบุคคลหรือองค์กรที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่า พุทธิการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมี คำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดที่มี โทษอย่างต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ ศาลต้องมีคำสั่งดังกล่าว ใน (2) (3) (4) หรือ (5) อย่างหนึ่งอย่างใด”

2.2 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 75

เนื่องจาก มาตรา 75 กำหนดให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งทั้งปวง เกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควร พิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตรา ส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง ดังนี้มาตรา 75 เป็นการให้ดุลพินิจศาลที่จะ พิจารณาว่าสมควรจะลงโทษผู้กระทำความผิดหรือให้ใช้วิธีการตาม มาตรา 74 ก็ได้ จึงควรแก้ไข เพิ่มเติมเป็น มาตรา 75 ให้มีการจำกัดดุลพินิจของศาล ดังนี้

มาตรา 75 เดิม “ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะ ควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ จัดการตามมาตรา 74หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง”

มาตรา 75 ใหม่ “ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะ ควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ จัดการตามมาตรา 74หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดที่มี โทษอย่างต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ ห้ามมิให้ศาลใช้วิธีการตาม มาตรา 74 ให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษ ตามความผิดที่พิจารณาได้ ความนั้น”

2.3 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 76

เนื่องจากมาตรา 76 เป็นการกระทำความผิดของบุคคลที่อายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี โดยมาตรา 76 กำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ เช่นนี้ เมื่อผู้กระทำความผิดมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีแล้ว ความสำนึกในการกระทำ หรือความรู้สึกผิดชอบในการกระทำย่อมเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดังนั้นเมื่อกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกสูง จึงไม่ควรใช้ประโยชน์จากการที่จะได้ลดมาตราส่วนโทษนั้นในกรณีที่ความผิดที่ศาลพิจารณาได้ความนั้นมีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และถึงแม้จะไม่ได้รับการลดโทษตามมาตรา 76 นี้ แต่ในประมวลกฎหมายอาญาก็มีเหตุบรรเทาโทษที่ให้ศาลลดโทษ รอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษรอรับอยู่แล้ว ตามมาตรา 56 มาตรา 78 เป็นต้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น มาตรา 76 ดังนี้

มาตรา 76 เดิม “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

มาตรา 76 ใหม่ “ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดที่มีโทษอย่างต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ ให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษตามความผิดที่พิจารณาได้ความนั้น”

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอายุ ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง (ประเทศไทย).
- จิตติ ติงศรัทย์. (2555). *กฎหมายอายุภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา.
- จันทมาศ ชื่นบุญ. (2515). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เต็มศักดิ์ คทาวณิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน). (2551). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเพราะ แสงเทียน. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว แนวประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด.
- ประเทือง ธนิยผล. (2561). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณา
คดีครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2551). *กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็ก
และเยาวชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ศรีเรื่อน แก้วกวาง. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1 แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็ก
ตอนกลาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัว ประเพณี*. (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดสงวน สุธีสร. (2546). *อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริน ปุณณะหิตานนท์. (2523). *การกระทำผิดในสังคมสังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรม
เบี่ยงเบน*. กรุงเทพมหานคร: เดอะบิสซิเนสเพรส.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). *กฎหมายอายุภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญพัฒน์ ณะธรรมนิตย์. (2551) “การทำคำพิพากษาที่เหมาะสมต่อการกระทำ
ความผิดของเด็กและเยาวชน”. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
ทองเหมาะ พรประเสริฐผล. (2556). *ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา*

- ในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. ชลบุรี.
- นงลักษณ์ อานี. (2557). *แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- ปัทมปาณี พลวัน. (2545). *ความรับผิดชอบทางอาญา: ศึกษากรณีเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). *ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สดศรี สัตยธรรม น้าประเสริฐ. (2542). *กระบวนการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- อโนทัย ศรีดาวเรือง. (2557). *การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา: ศึกษากรณีอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการโอนคดี ตามมาตรา 97 วรรคสอง (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร.
- สุมนทิพย์ จิตสว่าง และปิยะพร ดันณีกุล. (2553). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน”* กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- อรนุช อาษาทองสุข. (2553). *การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำคุกในคดีเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด*. รายงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 8. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร.
- อรอุมา วชิรประดิษฐพร. (2555). *สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับมาตรการแก้ไขในเชิงรุก*. รายงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร.
- สุภายิต ศรีกกโพธิ์. “ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Piaget’s Cognitive Theory)” งานวิจัยการจัดการศึกษาปฐมวัย (2554). คั่นคืน 13 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก

<https://sites.google.com/site/koosupa/bthkh/thvsvdi-phathnakar-thang-sti-payya-khxng-peiy-cet-piaget-s-cognitive-theory>

สุพจน์ สุโรจน์ และลาวัลย์ หอนพรัตน์. “ทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีวิธีการเพื่อความปลอดภัย”
ใน *แผนการสอนประจำหน่วยชดวิชากฎหมายอาญา* หน่วยที่ 13 นนทบุรี.สาขาวิชา
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศุภราศี นิยมวานิช. (2546). “การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนในประเทศฝรั่งเศส”. *ข่าวเนติบัณฑิตย*
สภา 173.(16). (ธันวาคม 2546)

สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ. (2549). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์: การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการ*
กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.

สมพร อมรชัยนพคุณ. (2551) *กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.*
สืบค้นจาก

<http://www.openbase.in.th/http://252Fwww.panyathai.or.th/wiki/index.php/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%25>. วันที่สืบค้น 13 มิถุนายน 2560

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ(ยูนิเซฟ). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก(CRC).สืบค้นจาก
http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. วันที่สืบค้น 13 มิถุนายน
2560

อุทัย อาทิวะช. *การจับการค้นในประเทศฝรั่งเศส*. สืบค้นจาก

<http://elib.coj.go.th/Ebook/data/semi/semi5.3.pdf> . วันที่สืบค้น 15 ตุลาคม 2560

สุนิสา ลักษณะชู. (2560). ปัญหาทางกฎหมายในการลงโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิด
ของเด็กและเยาวชน.รายงานฉบับที่ 2 ชดวิชา 41716 กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา
ชั้นสูง.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทองเหมาะ พรประเสริฐผล. “ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาในการ
กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน”. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. สืบค้นจาก
<https://www.east.spu.ac.th/journal/booksearch/upload/1341-16.pdf> . วันที่สืบค้น 13
มิถุนายน 2560

นงลักษณ์ อาณี “แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำ
ความผิดเป็นเด็กและเยาวชน”. *วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์*

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ. 9.1. (มีนาคม 2558): 1-13
- สุนทวิทย์ จิตสว่าง, “กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. วารสาร
กระบวนการยุติธรรม. 7.3. (กันยายน-ธันวาคม 2557): 14
- การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. (2554). สืบค้นจาก
<http://www.earlychildhood.blogspot.com/> วันที่สืบค้น 15 ตุลาคม 2560
- ประมวลกฎหมายอาญา
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2551
- B.Kirberg and J Austin, 1978 อ้างใน วารุณี ฐิริสิทธิ์, การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน:
แนวความคิดทางสังคมวิทยา, กรุงเทพมหานคร, โอเดียนสโตร์. 2531
- French Penal code Article 122-8 (Act no. 2002 – 1138 of 9 September 2002 art. 11 Official
Journal of 10 September 2002) Minors able to understand what they are doing are
criminally responsible for the felonies, misdemeanours or petty offences of which
they have been found guilty, and are subject to measures of protection, assistance,
supervision and education according to the conditions laid down by specific
legislation. This legislation also determines the educational measures that may be
imposed upon minors aged between ten and eighteen years of age, as well as the
penalties which may be imposed upon minors aged between thirteen and eighteen
year old, taking into account the reduction in responsibility resulting from their age.
- อ้างใน นางสาวนงลักษณ์ อานี “แนวทางใหม่ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา
และการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน” นิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2557
- Penal Code, Article 111 – 1 Criminal offences are categorized as according to their seriousness as
felonies, misdemeanours or petty offences. อ้างใน นงลักษณ์ อานี “แนวทางใหม่
ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและการดำเนินคดีกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก
และเยาวชน” นิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2557
- Tan Wen Jun, Zhang Jialin and Faizan Rafi Hashmi. (2013). Tackling Juvenile Delinquency:
Enhancing Restorative Justice in Singapore. [Online]. Available อ้างใน สุนทวิทย์
จิตสว่าง และปิยะพร ตันณีกุล, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “กระบวนการยุติธรรมเด็ก-
และเยาวชนในประชาคมอาเซียน” กรุงเทพมหานคร, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ

- เขาวชน กระทรวงยุติธรรมร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2556
 Le Code Pénal, Article 131-3. อ้างถึงใน อุทัย อาทิวาท, โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส.
 สืบค้นจาก
http://www.humanrights.ago.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf (วันที่
 สืบค้น 15 ตุลาคม 2560)
- Anne Wyvekens. The French Juvenile Justice System, In International Handbook of Juvenile
 Justice, Editors by JosineJunger-Tas, Scott H. Decker. (New York:Springer, 2006)
 Juvenile Justice in France. France Ministry of Foreign and European Affairs, 2008.from
http://www.ambafrance-nz.org/IMG/pdf/VA_-_juvenile_justice.pdf.
- François TOURET – DE COUCY former children’s judge, “THE CHILDREN’S COURT (le
 tribunal pour enfants)” , Retrieved October 1, 2017, from [https://www.afmjf.fr/The-
 French-children-s-court.html](https://www.afmjf.fr/The-French-children-s-court.html)
- FeridunYenisey, “Age of Criminal Responsibility In Terms of Comparative Law and Alternative
 Sanctions for Children Under the Age of Criminal Responsibility,” This report is an
 outline based on a report dated May 2007
- Jennifer A. Zepeda. Sentencing Juveniles for Murder in France and the United States: Are They
 Juveniles Who Commit Adult Crimes or Adult Criminals Who are Juveniles. 22 Loy.
 L.A. Int’l & comp. L.Rev. 289 . (1999). Retrieved February 2018, from:
[https://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.co
 m/&httpsredir=1&article=1496&context=ilr](https://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1496&context=ilr)
- The children and young Persons Act : (CYPA) Chapter 38)
 Singapore Criminal Procedure Code
- จิตรา เพียรกล้าเลิศ. (2560). “การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน และการกระทำ
 ความผิดทางอาญาต่อเด็กและเยาวชน”. ใน *แนวการศึกษาชุดวิชา กฎหมายอาญาและ
 อาชญวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 8* นนทบุรี: บัณฑิตศึกษาสาขานิติศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2559). “ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา” ใน *แนวการศึกษาชุดวิชากฎหมาย
 อาญาและอาชญวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 2* นนทบุรี, บัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวพัชรวิดี วงศ์ชู
วัน เดือน ปีเกิด	16 พฤษภาคม 2535
สถานที่เกิด	เมือง พัทลุง
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2554
สถานที่ทำงาน	-
ตำแหน่ง	-

